

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

**GEOGRAFICKÝ VÝZKUM PERIFERNÍHO REGIONU
KAPLICE SE ZAMĚŘENÍM NA SOCIÁLNÍ KAPITÁL**

Diplomová práce

České Budějovice 2013

Vedoucí práce: RNDr. Stanislav Kraft, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to nezkrácené podobě, tedy v úpravě vzniklé vynecháním významných částí databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to s uchováním mého autorského práva k předloženému textu této kvalifikační práce. Dále souhlasím s tím, že toutéž elektronickou cestou byly v souladu s ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Uveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Také souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 28. července 2013

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ:

Chtěl bych poděkovat vedoucímu diplomové práce RNDr. Stanislavu Kraftovi, Ph.D. za odborné vedení a poskytnutí cenných rad při přípravě a zpracování této diplomové práce.

Zvláštní poděkování patří mé rodině za trpělivost a všestrannou podporu po celou dobu mého studia.

ANOTACE:

SVOBODA, R. (2013): Geografický výzkum periferního regionu Kaplice se zaměřením na sociální kapitál. Diplomová práce. Katedra geografie PF JCU. České Budějovice, 102 s.

Diplomová práce se zabývá geografickým výzkumem periferního regionu Kaplice se zaměřením na sociální kapitál. Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem Kaplice se nachází v jižní části Jihočeského kraje v okrese Český Krumlov. Práce se skládá ze dvou částí. Teoretická část diplomové práce se v několika kapitolách věnuje pojmům sociální kapitál, periferie a základní geografické charakteristice sledovaného území. Navazující praktická část diplomové práce se zabývá již konkrétním výzkumem, který je složen z analýzy sekundárních dat a dotazníkového šetření. Veškerá získaná data jsou zpracována a prezentována ve formě tabulek a grafů s následným zhodnocením a srovnáním výsledků s již uskutečněnými obdobnými výzkumy.

Klíčová slova:

sociální kapitál, periferie, volební účast, dotazníkové šetření, SO POÚ Kaplice

Vedoucí práce:

RNDr. Stanislav Kraft, PhD.

ABSTRACT:

SVOBODA, R. (2013): Geographical research of the peripheral region of Kaplice with a focus on social capital. Diploma thesis. Department of Geography PF JCU. České Budějovice, 102 pages.

This diploma thesis deals with a geographical research of the peripheral region of Kaplice with the orientation on social capital. The administrative district of municipality is located in the southern part of South Bohemia in the district of Český Krumlov. The diploma thesis consists of two parts. The theoretical part concentrates on the terms like social capital, periphery and on the basic geographical characteristic of the monitored area. The subsequent practical part deals with the specific research that consists of the analysis of secondary data and survey. All acquired data are processed and presented in the form of tables and graphs with following evaluation and comparison of results with other similar researches.

Key words:

social capital, periphery, election turnout, survey, SO POU Kaplice

Leader of the thesis:

RNDr. Stanislav Kraft, PhD.

OBSAH

1 ÚVOD.....	8
2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	9
2.1. CÍLE PRÁCE	9
2.2. HYPOTÉZY	10
3 TEORETICKÁ ČÁST	12
3.1. SOCIÁLNÍ KAPITÁL	12
3.1.1. Definice pojmu kapitál	12
3.1.2. Vymezení pojmu sociální kapitál	15
3.1.3. Typologie a formy sociálního kapitálu	19
3.1.4. Způsoby měření sociálního kapitálu	22
3.2. PERIFERIE	25
3.2.1. Definice pojmu periferie	25
3.2.2. Vybrané teoretické přístupy k výzkumu polarizace prostoru	26
3.2.3. Geografický výzkum polarizace prostoru v České republice	32
4 METODIKA	35
4.1. ANALÝZA SEKUNDÁRNÍCH DAT	36
4.2. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	37
5 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA SO POÚ KAPLICE	40
5.1. POLOHA	40
5.2. SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA	41
6 VÝZKUMNÁ ČÁST	47
6.1. CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	47
6.2. VYHODNOCENÍ A ANALÝZA ÚROVNĚ SOCIÁLNÍHO KAPITÁLU	51
6.2.1. Analýza sekundárních dat	51
6.2.1.1. Analýza úrovně občanské angažovanosti na základě volební účasti do obecních a krajských zastupitelstev	51
6.2.2. Analýza primárních dat	58
6.2.2.1. Analýza úrovně důvěry na základě míry důvěry ve vybrané subjekty a důvěry mezi lidmi.....	58
6.2.2.2. Analýza úrovně sociálních sítí na základě míry angažovanosti obyvatelstva ve spolcích	72

6.2.2.3.	Analýza úrovně sounáležitosti s místem na základě míry celkové spokojenosti, pomoci mezi lidmi a míry bezpečnosti	75
6.2.3.	Kvalita sociálního kapitálu v SO POÚ Kaplice	82
6.2.4.	Analýza úrovně sociálního kapitálu z pohledu gender	83
7	ZÁVĚR	90
8	SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ INFORMACÍ	92
9	SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ, MAP A GRAFŮ	99
	PŘÍLOHY	102

1 ÚVOD

Sociální kapitál se stal během relativně krátké doby velmi používaným pojmem a dostává se mu velké pozornosti. Snad žádný z pojmů sociologické teorie nezažil v tak krátké době obdobný rozvoj studia. Od poloviny 90. let se koncept sociálního kapitálu začal posunovat z pole sociologie také do politologie, ekonomie či např. sociální geografie. V současnosti je tento pojem nedílnou součástí české vědecké obce. Avšak rozvoj českého konceptu nastal ve srovnání se světem o něco později.

Tématem mé diplomové práce je „Geografický výzkum periferního regionu Kaplice se zaměřením na sociální kapitál“. Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem Kaplice jsem si vybral proto, že z tohoto regionu pocházím. Vždy mě fascinovala místní příhraniční oblast, především její historie v období druhé světové války, vystěhování německého obyvatelstva, zánik několika obcí a následné znovuosidlování. Téma je také velice spjaté s mou aprobací zeměpis a občanská výchova, neboť spadá z části do geografické a z části do sociologické problematiky. Zpracování tématu mi umožnilo dozvědět se více o obcích a obyvatelích tohoto správního obvodu. S oblastí se od svého dětství identifikuji a domníval jsem se, že ji dobře znám, výzkum mě ale několikrát přiměl ke změně názoru.

Každý z nás si určitě dokáže představit, co by mohlo spadat pod pojem sociální kapitál, ale málokdo by asi dokázal říct, co je to sociální kapitál. Myslím si, že toto tvrzení platí jak pro širokou, tak i pro odbornou veřejnost. Problematika konceptualizace sociálního kapitálu je poměrně obsáhlá a široká. To samé platí i pro problematiku perifernosti (marginality). Proto k pochopení problematiky sociálního kapitálu a periferie slouží první část práce - teoretická. Zde jsem nejdříve nastínil pohled na sociální kapitál a pojmy s ním spojené. Druhá kapitola teoretické části je věnována problematice periferie. Zaměřuje se především na pojem a definice periferie, teorii jádro - periferie, polarizace vs. kontinuita. Analytická část nám představuje základní

geografickou charakteristiku zvoleného území. Stěžejní část práce se zabývá analýzou primárních dat (dotazníkové šetření) a sekundárních dat (volební účast), která slouží ke zjištění úrovně sociálního kapitálu v jednotlivých obcích. Veškeré získané a vyhodnocené informace jsem zpracoval do tabulek a grafů.

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíle práce

Diplomová práce se zabývá problematikou úrovně sociálního kapitálu obyvatel správního obvodu s pověřeným obecním úřadem Kaplice. Hlavním cílem této diplomové práce tedy bylo zjistit úroveň sociálního kapitálu dané oblasti se zaměřením na čtyři základní dimenze sociálního kapitálu - sociální síť, důvěra, občanská angažovanost, sounáležitost s místem. Z tohoto vznikl ještě jeden hlavní cíl, a to zjistit úroveň sociálního kapitálu z pohledu genderové studie se zaměřením na tři dimenze sociálního kapitálu - sociální síť, důvěra, sounáležitost s místem.

Hlavní cíle práce budou naplněny pomocí dílčích cílů:

- Zhotovení dotazníků, sběr primárních dat, vyhodnocení získaných dat
- Analýza úrovně občanské angažovanosti na základě sekundárních dat (volební účast do obecních a krajských zastupitelstev)
- Analýza dimenze sociální síť
- Analýza dimenze důvěry
- Analýza dimenze sounáležitost s místem
- Analýza dimenze sociální síť z pohledu gender
- Analýza dimenze důvěry z pohledu gender
- Analýza dimenze sounáležitost s místem z pohledu gender

2.2 Hypotézy

Na základě výzkumných cílů byly stanoveny hypotézy:

- **H₁** – V práci Jančák et al. (2010) se v případě územní diferenciaci volební účasti v komunálních volbách jeví jako aktivnější obyvatelstvo tzv. periferních regionů, tradičních venkovských oblastí. Tento výzkum má však svá určitá specifika, neboť byl zaměřen na 14 modelových území, jejichž volba byla provedena s ohledem na poznatky z předchozích výzkumů. Především pak z výzkumu Havlíček, Chromý, Jančák, Marada (2008), kde kvalita prostředí pro rozvoj sociálního kapitálu byla hodnocena ukazateli, které vyjadřují společenskou atmosféru v obcích, tedy volební účastí v komunálních volbách. Zde byla analýza provedena v řádovostní úrovni územních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (389 jednotek na území Česka s výjimkou vojenských újezdů). Při pohledu na práci Aufrechtová (2013) je možno říci, že v rámci sledovaného území SO POÚ Volary byla nejvyšší volební účast v komunálních volbách naměřena v menších obcích (Zbytiny, Stožec, Želnavá). To odpovídá výsledkům Jančák et al. (2010) a Havlíček, Chromý, Jančák, Marada (2008), kdy se pohraniční (zejména dosídlené) a venkovské oblasti ukazují jako politicky aktivnější. Ve světle těchto poznatků lze předpokládat, že analýza sekundárních dat prokáže územní diferenciaci volební účasti v komunálních volbách SO POÚ Kaplice, kde volební účast bude vyšší u venkovských oblastí.
- **H₂** – Podle šetření Jančák et al. (2010) a Aufrechtová (2013) lze předpokládat, že angažovanost obyvatel SO POÚ Kaplice ve spolcích bude velmi nízká. V práci Jančák et al. (2013) výsledky angažovanosti nepřinesly překvapující zjištění. Respondenti se zde angažují především na místní úrovni, která je mírně závislá na úrovni vzdělanosti. Obdobné závěry přineslo i šetření Aufrechtová (2013), kde se respondenti nejvíce angažují na místní úrovni a jako člen nějakého spolku se zde označilo 35 % respondentů. Autorka mezi důvody nízké angažovanosti uvádí odlehlost obcí a menší počet obyvatel. Důvody nízké

angažovanosti v SO POÚ Kaplice mohou být míra perifernosti území, nižší úroveň vzdělanosti a nízký počet spolků v jednotlivých obcích.

- **H₃** – Významnou charakteristikou v hodnocení sociálního kapitálu je důvěra. V rámci terénního šetření v práci Jančák et al. (2010) byla zjišťována míra důvěry k osmi vybraným subjektům (sousedé, místní spolky, starosta obce, zastupitelstvo obce, místní podnikatelé, místní škola, místní chalupáři a místní církev). Autor zde uvádí, že na rozdíl od příznačně nízké míry důvěry české společnosti v ústavní instituce a činitele byla zjištěna poměrně vysoká důvěra. Daleko nejvyšší hodnoty důvěry vykazovala místní školská zařízení a také vztah k sousedům. Nadprůměrné hodnoty důvěryhodnosti vyjadřovali respondenti též ke starostovi. Podobných závěrů dosahuje i Aufrechtová (2013), kde nejvyšší hodnoty důvěry získala místní škola, následovaná důvěrou ve starostu obce a vztah k sousedům. V obou pracích získali shodně nejmenší míru důvěry podnikatelé, zastupitelé obce a místní církev. Můžeme říci, že z hlediska důvěry ve vybrané subjekty (instituce) lze podle Jančák et al. (2010) a Aufrechtová (2013) očekávat, že obyvatelé POÚ Kaplice budou vybraným subjektům důvěřovat a nejvíce budou důvěřovat subjektům jim nejbližším, a to škole, sousedům a starostovi.
- **H₄** – Na základě výzkumu Stachová, Bernard, Čermák (2009) můžeme předpokládat rozdíl mezi muži a ženami v dosažené hladině sociálního kapitálu, ale stejně tak jako v jejich výzkumu se bude jednat o statisticky minimální hodnoty. Ovlivňovat to bude především dimenze sociální sítě, kde jsou muži obecně častěji členy zájmových organizací všech sledovaných typů (výjimku tvoří organizace charitativní, jejichž členy jsou častěji ženy). Ve zkoumaném regionu je větší šance pro muže zapojit se do některého z tělovýchovných a sportovních organizací (především fotbalových klubů), který je na pár výjimek téměř v každé obci.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Sociální kapitál

Kapitola se zabývá sociálním kapitálem jako jedním ze základních pojmů diplomové práce. Přibližuje definici pojmu kapitál, blíže seznamuje s tím, co vlastně sociální kapitál podle odborné literatury je, jaké jsou jeho definice a pohledy na něj podle nejvýznamnějších autorů, kteří se tímto pojmem zabývali. Dále jsou zde uvedeny typologie a formy sociálního kapitálu. V závěru kapitoly najdeme také způsoby měření sociálního kapitálu.

3.1.1 Definice pojmu kapitál

Kapitál je z dnešního ekonomického pohledu na národní bohatství¹ popisován jako hodnota, která je schopna zhodnocení. To znamená, že přináší svému vlastníkovvi výnos v podobě zisku nebo úroku. Kapitál se tak vyskytuje ve dvou formách a to v podobě finančního kapitálu a v podobě fyzického kapitálu. Z hlediska finančního kapitálu se jedná o volné peněžní prostředky a další finanční přínosy, jako jsou např. obligace, bankovní depozita a akcie. Naopak fyzický kapitál, někdy též označovaný jako reálně existující kapitál, zahrnuje např. pozemky, kanceláře, strojní vybavení, přístroje, zařízení, ale i sociální infrastrukturu silnic, železnic a kanalizací a dopravní prostředky (vše souhrnně označováno jako kapitálové statky), dále zahrnuje část oběžného kapitálu, který se spotřebovává jednorázově, jako např. náhradní díly, zásoby materiálu a nedokončená výroba (Veselý, 2006). Fyzický kapitál se postupem času opotřebovává a po určité době dosáhne takové míry opotřebení, že je vyřazen z provozu. Vlček et al. (2005) rozlišuje dvě formy opotřebení fyzického kapitálu: fyzické opotřebení (přístroj ztrácí časem svoji funkci a užitečnost) a morální opotřebení (vyvinutí nových a dokonalejších typů, které jsou výkonnější a produktivnější).

---

¹ Národní bohatství = souhrn disponibilních ekonomických zdrojů daného státu. Většina dnešních učebnic ekonomie považuje za základ ekonomických zdrojů tři výrobní faktory: 1) půda a přírodní zdroje, 2) práce a 3) kapitál. (Veselý, 2006).

Podle Veselý (2006) je možno rozlišit obecné znaky ekonomického kapitálu takto:

- **Orientace na budoucnost** – Kapitál představuje investici do budoucna a slouží k uspokojení budoucích potřeb.
- **Produktivnost** – Kapitál umožňuje efektivnějšího dosahování cílů.
- **Element času** – Hromadění kapitálu je dlouhodobou záležitostí.
- **Nutnost údržby** – Kapitál se v průběhu času znehodnocuje a vyžaduje neustálou údržbu nebo náhradu.
- **Vzácnost** – Kapitál je vzácným zdrojem, o který se vede soutěž a konkurenční boj.

Termín kapitál se postupně začal používat i v jiných vědách kromě ekonomie, jako např. v sociologii nebo geografii. Kromě ekonomických termínů, jako jsou fyzický kapitál, finanční kapitál nebo lidský kapitál, se dnes ve velké míře využívá i termínů „sociální kapitál“, „kulturní kapitál“, „intelektuální kapitál“, „symbolický kapitál“, „politický kapitál“, „přírodní kapitál“ a mnoho dalších typů (Veselý, 2006).

Pozitivní i negativní názory s sebou přináší rozšíření pojmu kapitál i mimo oblast ekonomie. Za pozitivní lze hodnotit fakt, že dochází k velmi prospěšnému dialogu mezi vědci z různých vědních disciplín, a to především mezi ekonomy a sociology. Za negativní fakt lze považovat „pojmový“ zmatek, který s sebou nové teorie přináší (např. sociální kapitál). Ty narušují původně poměrně srozumitelnou teorie kapitálu. Podíváme-li se na typologii kapitálů podle Veselý (2006), můžeme rozlišit následující typy kapitálů (*Tabulka 1*):

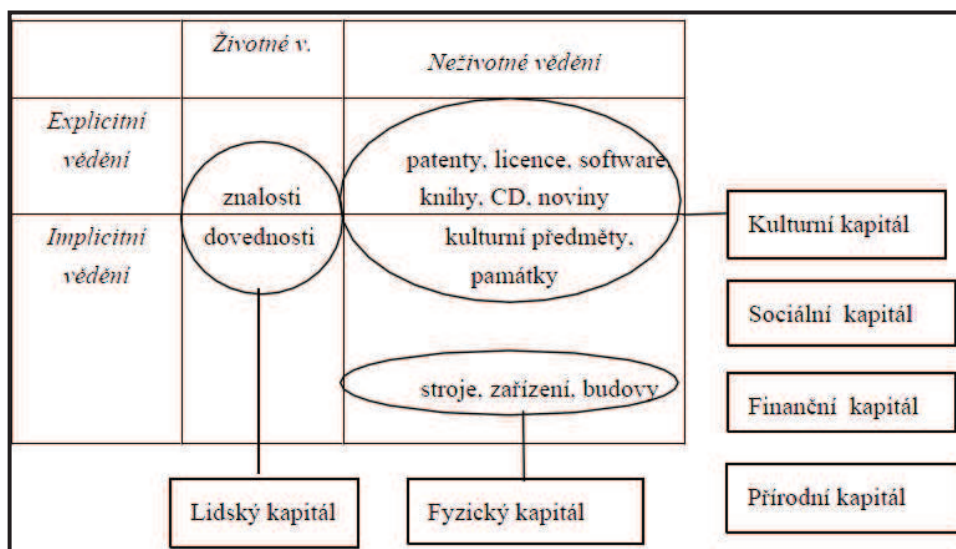
Tabulka 1: Typy kapitálů

Přírodní kapitál	přírodní zdroje jako je půda, lesy, minerály, ovzduší atd.
Fyzický kapitál	materiální výrobní prostředky vytvořené lidmi (stroje, zařízení atd.) určené pro výrobu statků a služeb
Finanční kapitál	dostupné finanční prostředky jako jsou úspory, akcie, dluhopisy
Sociální kapitál	chápan jako společenské sítě mezi lidmi, vzájemná důvěra a porozumění mezi nimi
Lidský kapitál	vědění vtělené v lidech, lze rozdělit na znalosti a poznávací a výkonové dovednosti člověka
Kulturní kapitál	materiální produkty, lze rozdělit na explicitní kulturní kapitál (EKK) ² a implicitní kulturní kapitál (IKK) ³

Zdroj: Veselý, 2006. Vlastní zpracování.

Je možno také hovořit o dalších typech kapitálu, jako např. o kapitálu symbolickém (známost dané značky či symbolu), nebo o kapitálu intelektuálním (patenty, licence).

Obrázek 1. Typy kapitálů a jejich vztah k vědění

Zdroj: Veselý, 2006.

² Explicitní kulturní kapitál (EKK) zahrnuje materiální objekty, jejichž primárním účelem je uchovávat, předávat či zpracovávat vědění (knihy, noviny, CD, počítačový software, databáze atd.) (Veselý, 2006).

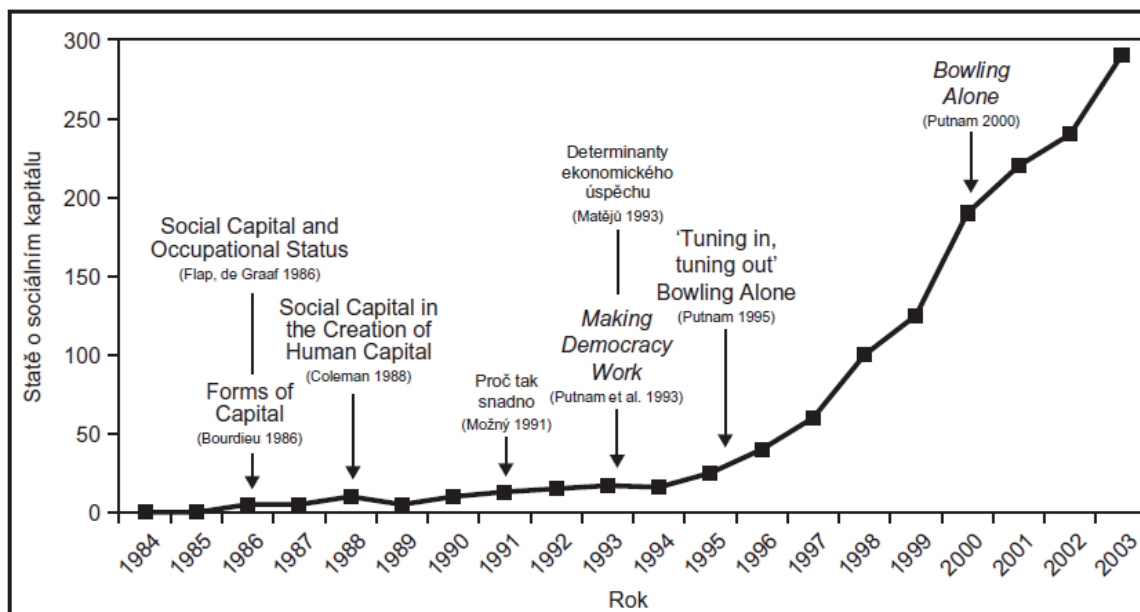
³ Implicitní kulturní kapitál (IKK) jsou v podstatě všechny člověkem vytvořené produkty (kulturní a spotřební předměty), kde je vědění přímo vtěleno do výrobku (Veselý, 2006).

3.1.2 Vymezení pojmu sociální kapitál

Pojem sociální kapitál je poměrně novým termínem, který byl poprvé v sociálních vědách použit v 70. letech 20. století v pracích amerického ekonoma Glenna Louryho a francouzského sociologa Pierra Bourdieua. Zpracováním teoretické a empirické základny americkým sociologem Jamesem Colemanem se sociální kapitál dostává do popředí zájmu a také do povědomí širší veřejnosti. Největšího rozvoje však dosahuje sociální kapitál od poloviny 90. let 20. století, kdy se tímto pojmem zabýval ve svých dílech americký politolog Robert Putnam. Jak tvrdí Šafr, Sedláčková (2006, s. 12) „žádné jiné téma v sociálně vědním výzkumu pravděpodobně nezažilo za tak krátkou dobu takovou enormní expanzi jako koncept sociálního kapitálu“. Je však třeba si uvědomit, že základní ideou sociálního kapitálu, tedy tím, že se jedná o investice do sociálních vztahů za účelem zisku, se sociologie zabývala již před zavedením samotného pojmu zejména při studiu sociálních sítí (Lin, 2001 in Šafr, Sedláčková, 2006). V české sociologii se termín sociální kapitál poprvé objevuje v díle Iva Možného (1991), který jej použil k analýze rozpadu státně socialistického systému, a díle Petra Matějů (1993), který jej použil k analýze přeměny sociálního kapitálu nabytého za socialismu na jiné formy specifických kapitálů.

Jak je možno vidět na *obrázku 2*, lze růst počtu publikací s tímto tématem označit jako exponenciální (Šafr, Sedláčková, 2006). V dnešní době (březen 2013) vyhledá databáze ISI Web of Knowledge celkově 2 736 článků, které mají v názvu sousloví „social capital“. V roce 2005 to bylo 898 článků a v roce 2008 už 1 511 článků. Dle autorů Šafr, Sedláčková 2006 bylo za období 1991 – 1995 v sociálně vědních časopisech nalezeno celkem 109 článků a za období červenec 2004 – červenec 2005 nalezeno 123 nových článků, které mají v názvu „social capital“. Internetový vyhledávač Google.com k pojmu „social capital“ nalezne 1,3 miliardy odkazů.

Obrázek 2: Počet publikací o sociálním kapitálu a klíčové stati v letech 1984 - 2003

Zdroj: Šafir, Sedláčková (2006)

Konceptem sociálního kapitálu se zabývá mnoho vědců a teoretiků a je známo mnoho definic, které jsou svým charakterem různorodé (viz *Tabulka 2*). Společnými znaky mnoha definic jsou následující hlediska – sociální sítě, důvěra, normy a hodnoty, na kterých se shoduje celá řada autorů (Pileček, 2010). Podle operacionalizace, kterou pro své výzkumy sociálního kapitálu využívá World Bank, se sociální kapitál vztahuje k institucím, vztahům a normám, které utvářejí kvalitu a kvantitu sociálních interakcí ve společnosti. Rostoucí důkazy ukazují, že sociální soudržnost je kritická pro společnost tak, aby byla ekonomicky i rozvojově udržitelná. Sociální kapitál není jen součet všech institucí, ale je to lepidlo, které je drží pohromadě. Pro srovnání můžeme uvést další možnou definici, kterou přijalo OECD - sociální kapitál je tvořen sítěmi a sdílenými normami, hodnotami a porozuměními, jež ulehčují kooperaci uvnitř i mezi skupinami (Majerová et al., 2011).

Tabulka 2: Přehled vybraných definic pojmu sociální kapitál

Bourdieu (1986, s. 51): „suma aktuálních nebo potencionálních zdrojů, která vychází z vlastnictví trvalé sítě či méně institucionalizovaných vztahů a známostí, jinými slovy členství ve skupině, které vybavuje každého člena kolektivně vlastněným kapitálem, tedy různými oprávněními“.
Coleman (1988, s. 98): „...sociální kapitál je definován svou funkcí. Není to jednoduchá entita, ale skládá se z více entit, které mají společně dvě charakteristiky: všechny se skládají z některých aspektů sociální struktury a usnadňují určité činnosti jednotlivců, kteří jsou uvnitř struktury“.
Burt (1992 in Woolcock 1998, s. 189): „přátelé, kolegové a obecněji kontakty, díky nimž dostáváte příležitosti využívat jejich finanční a lidský kapitál“.
Putnam (1993, s. 167) – „rasy sociální organizace jako důvěra, normy a sítě, které mohou zlepšit efektivitu fungování společnosti usnadňováním koordinovaných akcí“.
Fukuyama (1995, s. 10): „schopnost lidí spolupracovat pro společný účel ve skupinách a v organizacích“.
Woolcock, Narayan (2000, s. 226) – „normy a sítě umožňující lidem jednat kolektivně“.
Johnston, Gregory, Pratt, Watts (2000, s. 746): „vlastnosti sociální struktury nebo sociálních vztahů, které usnadňují jednání jedinců založené na vzájemné spolupráci a které, jako důsledek, zvyšují hospodářskou výkonnost“.
Lin (2001 in Lin 2008, s. 51): „zdroje zakotvené v sociálních sítích jedince, které mohou být aktivovány skrze vazby v sítích“.

Zdroj: Pileček, 2010. Upraveno.

Jak je napsáno výše, za prvního autora, který kompaktně vysvětlil sociální kapitál, je považován James Coleman (článek z roku 1988 „*Social Capital in the Creation of Human Capital*“). Někteří autoři, např. Portes, však uvádějí, že podobné systematické vysvětlení podal už Pierre Bourdieu ve svých pracích z roku 1980 a 1985. Zároveň Portes vysvětluje, že Bourdieu jako autor píšící původně francouzsky nedosáhl takového zviditelnění v anglicky mluvícím světě (Portes, 1998). Další vědci, kteří přišli po Bourdiem a Colemanovi, aplikovali sociální kapitál při výzkumu konkrétních problémů. Nejdůležitější z těchto aplikací sociálního kapitálu byl článek Roberta Putnama z roku 1995 „*Bowling alone*“, který se zabýval příčinou klesající angažovanosti Američanů v občanských spolcích a jiných společenských aktivitách. Podle některých autorů (Sedláčková, Šafr, 2005; Matějů, Vitásková, 2006) si jsou koncepty sociálního kapitálu Louryho (1977), Bourdieua (1985) a Colemanova (1988) dosti blízké. Tito autoři vidí sociální kapitál jako základ nerovností ve společnosti. Druhý

směr, jehož nejvýznamnějším představitelem je Robert Putnam, chápe sociální kapitál jako základ soudržnosti.

Pierre Bourdieu chápal sociální kapitál jako soukromý statek, tedy jako soubor známostí a konexí, které může jednotlivec v případě potřeby využít. Jak poukazuje Šafr (2006) in Veselý (2006), je rozšířený výklad Bourdieho sociálního kapitálu jako individuálního statku do jisté míry nepřesný. Bourdieu využívá sociální kapitál k vysvětlení třídní reprodukce, tedy jako mobilní nástroj tzv. dominantní třídy. Je důležité zmínit, že Bourdieu vytvořil koncept sociálního kapitálu v rámci studia reprodukce sociálních tříd, v níž ho zajímal zejména proces vzájemné konverze různých forem kapitálu (ekonomický, kulturní a symbolický). Připomeňme si také, že Bourdieu sociální kapitál (v moderních společnostech) nikdy empiricky neměřil (Šafr, Sedláčková, 2006).

Podle Jamese Colemana je sociální kapitál kolektivním statkem založeným na sociálních vztazích (např. normy). Arnošt Veselý (2007) ve své stati uvádí: „*Sociální kapitál Coleman nechápe individualisticky jako množství kontaktů a známostí, které může jednotlivec (aktér) využít v případě potřeby, ale jako příslušnost k fungující rodině, komunitě či společenství, ve kterých existuje vysoká míra důvěry a kde existují jasně vyjádřené normy, doprovázené defektivními sankcemi. Příslušnost k takové sociální struktuře je přitom zvláště důležitá pro děti a adolescenty a má klíčový pozitivní vliv na jejich vzdělávací dráhu.*“ Sociální kapitál je produktivní podobně jako jiné formy kapitálu. Umožňuje nám dosáhnout jistých cílů, kterých bychom při absenci sociálního kapitálu nedosáhli. Na rozdíl od jiných forem kapitálu, sociální kapitál tkví ve struktuře vztahů mezi aktéry.

Podle Roberta Putnama „*sociální kapitál odkazuje k vlastnostem sociální organizace, jako je důvěra, normy a sítě, které usnadňují koordinované jednání, a tak přispívají k výkonnosti společnosti*“ (Putnam, 1993 in Šafr, Sedláčková, 2006, s. 19). Putnamova teorie je založena na empirickém výzkumu občanských struktur v italských regionech v 70. a 80. letech. Základní formu sociálního kapitálu u Putnama představují sítě občanské angažovanosti. Argumentuje především tím, že silná a aktivní občanská společnost vede ke konsolidaci demokracie (Šafr, Sedláčková, 2006).

Dříve nepoužívaný či jen úzce vymezený pojem se začal používat k vysvětlení a řešení mnoha problému na místní i národní úrovni. Společnosti s vysokým sociálním kapitálem se vyznačují vyšší úrovní vzájemné důvěry, reciprocitou, nepsanými a nevyslovenými dohodami o společenských pravidlech a sociální soudržností. Takové společnosti tedy mohou být efektivnější v dosahování kolektivních cílů (Veselý, 2006).

3.1.3 Typologie a formy sociálního kapitálu

Typologie a formy sociálního kapitálu nám rozšiřují jeho konceptualizaci, vysvětlují jeho teoretické ukotvení a napomáhají nám při jeho měření jako různé indikátory, které ve společnosti nalzáme. Na základě prostudované odborné literatury je možno sestavit typologii sociálního kapitálu. Budu především vycházet z typologie podle Pileček (2010).

1) Individuální a kolektivní sociální kapitál

V odborné literatuře se nejčastěji setkáváme se dvěma typy sociálního kapitálu podle toho, zda daná forma přináší zisk jednotlivci či uzavřené skupině (např. rodině, komunitě), nebo společnosti jako celku. Na základě tohoto rozlišení můžeme mluvit o dvou formách sociálního kapitálu – *individuální a kolektivní* (někdy označováno též komunitní, veřejný). Klasickým představitelem individuálního sociálního kapitálu je Bourdieu, který chápe sociální kapitál jako vlastnost individua, kterou využívá ke svému prospěchu pomocí interakcí mezi jedinci (Bourdieu, 1986 in Pileček, 2010). Částečně se k této formě individualistického pojetí přibližuje také Coleman. Jeho koncept má však mnohem blíže k veřejné podobě než u Bourdieuho (Veselý, 2007). Formu kolektivního kapitálu představuje Putnam, který jej vnímá jako sociální kapitál prospěšný celé společnosti. Zdůrazňuje síť občanské angažovanosti, sociální síť a důvěru (Putnam, 1993 in Pileček, 2010).

Podle Matějů, Vitásková (2006) mají tyto dvě podoby sociálního kapitálu využití v různých vědních oblastech. Individuální sociální kapitál jako soukromý statek preferuje sociologie a s jeho pomocí vysvětluje reprodukci sociálních nerovností.

Naopak kolektivní sociální kapitál jako veřejný statek využívá ekonomie pro vysvětlení ekonomického růstu.

Jak uvádějí Šafr, Sedláčková (2006) můžeme individuální kapitál dále rozdělit na *interakční a mobilizační*. Interakční kapitál je charakteristický vyšší intenzitou společenských interakcí mezi jedincem a okolím, z čehož vyplývá pozitivní integrační efekt. Mobilizační kapitál je charakterizován vysokou mobilizací sociální sítě za účelem zisku jedince či komunity.

Individuální kapitál však může mít ve své extrémní podobě i negativní důsledky pro kolektivní formu sociálního kapitálu. Jedná se především o stinnou stránku sociálního kapitálu, která potlačuje individuální a kolektivní rozvoj. Typickým příkladem jsou uzavřené sítě (mafie, korupce, nebo protekce formou nepotismu) a rigidní normy (předsudky, např. odrazování dívek od chození do školy v tradičních kulturách) (Šafr, Sedláčková, 2006).

2) Svazující, přemostující, spojující a korporální sociální kapitál

Významné dělení sociálního kapitálu zavedl do sociologické teorie Robert Putnam ve svém díle *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community* (2000), a to sociální kapitál svazující (bonding) a přemostující (bridging). Jakýmsi doplněním těchto dvou forem je sociální kapitál spojující (linking), kterým se zabýval Michael Woolcock a s další formou sociálního kapitálu – korporální – přichází Fabio Sabatini.

a) Svazující sociální kapitál – „defenzivní“ sociální kapitál, je charakteristický silnými vazbami mezi aktéry (např. rodina, blízcí přátelé, etnická komunita). Skrze takové pevné vazby se mohou skupiny bránit negativním a externím vlivům, omezit nebezpečí a nejistotu a naopak udržovat skupinu pohromadě (Kučerová, 2008 in Pileček, 2010). Pro svazující sociální kapitál je typická homogenita skupiny, vzájemná loajalita a především důvěra (Pileček, 2010).

b) Přemostující sociální kapitál – „ofenzivní“ sociální kapitál, je charakteristický vzdálenějšími kontakty se slabými a často nestálými vazbami. Jde tedy o vztahy na pracovišti, mezi známými, obchodními partnery atd. Přemostující sociální

kapitál spojuje lidi napříč různými sociálními skupinami, kteří však mají nějaký společný zájem, jako např. sportovní kluby nebo zájmová sdružení (Pileček, 2010). Podle Stachová (2011) je tento typ považován za pozitivní z hlediska společenského rozvoje a rozvoje občanské společnosti, protože přináší rozvojové impulsy mezi skupinami.

c) Spojující sociální kapitál – tato forma hierarchicky propojuje sociální skupiny či společenství nižší úrovně na klíčové aktéry s výraznou mocí v hierarchicky nadřazených sociálních systémech a umožňuje místním či regionálním společnostem využívat jistých výhod díky vertikálním vazbám na instituce (politické, administrativní, organizační) na vyšší teritoriální úrovni (regionální, národní, nadnárodní) (Stachová, 2011). Jedná se o lepší dostupnost pomoci ze strany centrálních, formálních institucí (Šafr, Sedláčková, 2006). Spojující sociální kapitál může být považován za jistou formu lobbingu (Pileček, 2010).

d) Korporační sociální kapitál – tato forma sociálního kapitálu poukazuje na fakt, že sociální sítě mohou pozitivně či negativně ovlivňovat charakter sociálního kapitálu. Je důležité si uvědomit, že záleží na typu organizace, kde se sítě nacházejí. Pozitivní mohou být různé dobrovolnické a charitativní organizace a sdružení a naopak negativní jsou např. odbory, profesní sdružení či politické strany (Pileček, 2010).

3) Strukturální a kognitivní sociální kapitál

Typologie Normana Uphoffa rozlišuje *strukturální* a *kognitivní* formu sociálního kapitálu, které jsou důležité k pochopení sociálního kapitálu (Uphoff, 1999 in Šafr, Sedláčková, 2006). *Strukturální sociální kapitál* je spojen s různými formami sociálních organizací (role, pravidla, sociální sítě, precedenty, procedury) a přispívá tak ke spolupráci a vzájemně výhodným kolektivním akcím. *Kognitivní sociální kapitál* vychází z kultury, ideologie a mentálních procesů a jedná se především o normy, hodnoty, postoje a přesvědčení. Obě tyto formy sociálního kapitálu přispívají ke kooperativnímu kolektivnímu jednání (Uphoff, 1999 in Šafr, Sedláčková, 2006).

4) Občanský a vládní sociální kapitál

Občanský sociální kapitál se nachází v sociálním prostředí, naopak *vládní sociální kapitál* se nachází v politickém prostředí. Vzájemně jsou tyto formy provázané, protože stabilita a podpora vlády se odvíjí od sociální stability a je tedy závislá na spokojenosti obyvatel. Na druhou stranu však mohou aktivní a silná občanská společenství podporovat fungování vlády (Narayan, 1999 in Pileček, 2010).

3.1.4 Způsoby měření sociálního kapitálu

S popularizací pojmu sociální kapitál se začal velmi rychle a dynamicky rozvíjet také jeho výzkum. V současné době existuje velké množství definic sociálního kapitálu. Tato různorodost definic představuje problém pro vymezení jednotné operacionalizace sociálního kapitálu a s ohledem na množství teoretických konceptů je jasné, že měřitelnost sociálního kapitálu bude také různorodá.

Podle Sedláčková, Šafr (2005) je možno metodologii měření sociálního kapitálu rozdělit do čtyř etap vývoje. Jako první etapu uvádějí konec 80. let, kdy docházelo k prvnímu většímu zájmu o měření sociálního kapitálu. V této době byl sociální kapitál pojat především individuálně. K nejvýznamnějším představitelům tohoto období patří Pierre Bourdieu, Glenn Loury a James Coleman. A právě James Coleman byl v r. 1988 první, kdo zkoumal sociální kapitál a jeho objektem zájmu se stal přenos různých složek sociálního kapitálu mezi generacemi a přístup ke vzdělání. Od počátku 90. let se výzkum sociálního kapitálu ubírá směrem studia empirických dat. Nejvíce se o měření sociálního kapitálu pomocí statistických dat zasadil Robert Putnam. Pravděpodobně nejrozšířenější a nejpoužívanější konceptualizací sociálního kapitálu v empirických výzkumech je Putnamův index sociálního kapitálu (Putnam, 2000 in Pileček, 2010). Putnam ho používal k porovnání úrovně kapitálu mezi jednotlivými státy USA a jinými autory bývá využíván i při charakteristice regionů (Sedláčková, Šafr, 2005). Pro konstrukci tohoto indexu jsou převážně využívána sekundární data (Pileček, 2010).

Tabulka 3: Putnamův index sociálního kapitálu

Dimenze	Indikátory
Komunitně organizovaný život	Podíl lidí ve výboru lokálních organizací za poslední rok, v manažerské pozici v klubech za poslední rok, počet občanských a sociálních organizací na 1000 obyvatel, průměrný počet setkání za poslední rok, průměrný počet členů klubů a organizací
Angažovanost ve věcech veřejných	Volební účast v prezidentských volbách, počet uskutečněných veřejných setkání týkajících se města či školy
Komunitní dobrovolnictví	Počet neziskových organizací na 1000 obyvatel, průměrný počet účastí v komunitních projektech za poslední rok, průměrný počet účastí na dobrovolnické práci v posledním roce
Neformální sociabilita	Souhlas s výrokem: „Trávím hodně času návštěvami přátel“, průměrný počet uspořádaných domácích párty v posledním roce
Sociální důvěra	Souhlas s výrokem: „Většině lidí lze věřit.“, souhlas s výrokem: „Většina lidí je čestná“.

Zdroj: Sedláčková, Šafr, 2005.

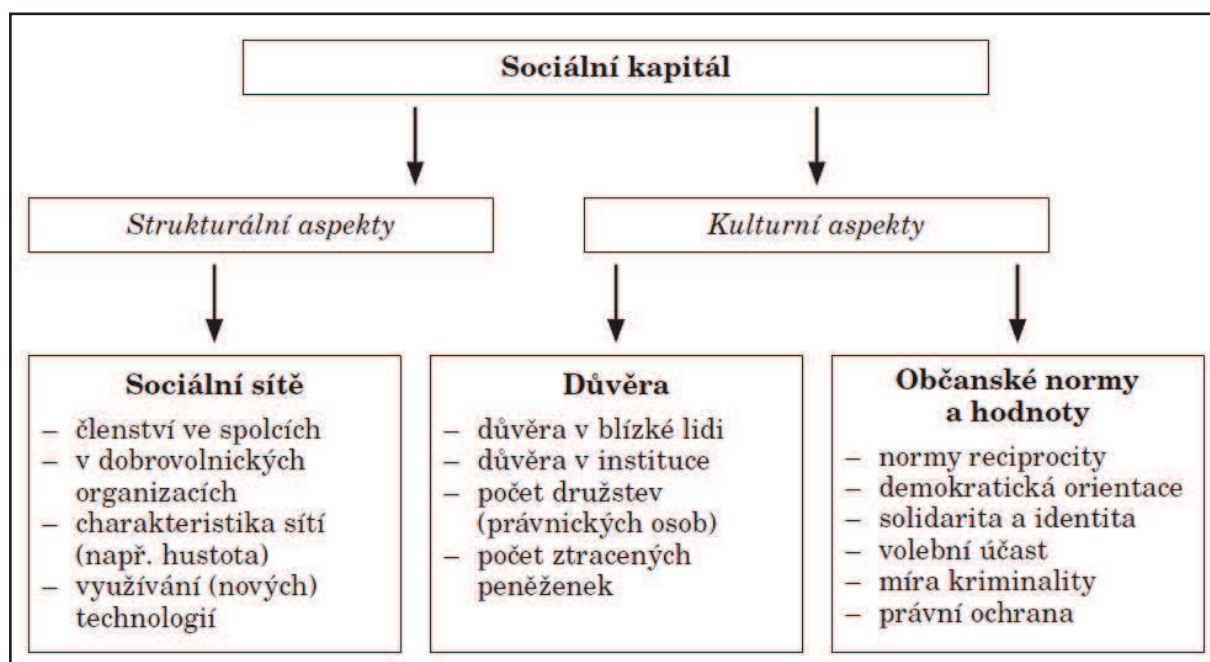
Od roku 1995 roste počet prací na toto téma, která se snaží najít vhodné metody měření. V důsledku tak velkého zájmu se situace stává velice nepřehlednou. V současnosti je tedy snahou odborníků najít jednotný koncept měření sociálního kapitálu.

Sociální kapitál je příliš závislý na specifickém lokálním kontextu a proto není možné sestavit univerzální soubor indikátorů (Maskell, 2002 in Pileček, 2010). Obecně lze říci, že jednotliví autoři řeší odlišné typy problémů (Jančák, Havlíček, Chromý, Marada, 2008), což souvisí s proměnlivým charakterem sociálního kapitálu na různých úrovních sociálních systémů, v odlišných historických kontextech, jakož i ve formálních a neformálních sférách (Šafr, Sedláčková, 2006).

Jedním z autorů, kteří se pokusili utřídit různorodou problematiku měření sociálního kapitálu, byl Jan van Deth. Přehledové schéma, které vytvořil (viz *Obrázek 3*), vychází z rozlišení individuální a kolektivní formy sociálního kapitálu. Van Deth uvádí tři hlavní oblasti, ve kterých se nejčastěji měří: sociální síť/kontakty (strukturální hledisko), důvěra, normy a hodnoty (kulturní hledisko) (Šafr, Sedláčková, 2006). Podle Pileček, Jančák (2010) uvádí van Deth příklady konkrétních ukazatelů, které lze získat odlišnými způsoby sběru dat (např. počet ztracených peněženek je příkladem experimentálního způsobu sběru dat, naproti tomu údaje o volební účasti lze získat z oficiálních statistik).

Podle Pileček (2010) se od rozsahu datové základny odvíjí způsob měření sociálního kapitálu. Na základě rozsahu datové základny je možno využít kvalitativní nebo kvantitativní formy sledování. Čím více klesá řádovostní úroveň, tím klesá i možnost využití kvantitativního výzkumu, neboť potřebné charakteristiky sociálního kapitálu nebývají dostupné v potřebném územním detailu. Toto je charakteristické i pro Českou republiku, kde je umožněn kvantitativní výzkum na úrovni okresů či POÚ (např. Jančák, Havlíček, Chromý, Marada 2008). Dojde-li k dalšímu poklesu řádovostní úrovně, pak je nutné aplikovat kvalitativní formy výzkumu (např. Susová, 2007).

Obrázek 3: Model měření kolektivního sociálního kapitálu

Zdroj: van Deth, 2008 in Pileček, Jančák, 2010

3.2 Periferie

Diplomová práce se zabývá problematikou sociálního kapitálu v periferní oblasti SO POÚ Kaplice. V předchozí kapitole jsme se pokusili nastínit konceptualizaci sociálního kapitálu, v následující kapitole si přiblížíme definice periferie a vývoj přístupu k problematice periferií.

3.2.1 Definice pojmu periferie

Pojem periferie vznikl z řeckého slova „periphēria“, které dříve vyjadřovalo oběh nebo okruh, později došlo k jeho zobecnění na „něco okrajového“. Při zadání slova periferie do otevřené encyklopedie wikipedie.cz se nám objeví stránka s rozcestníkem odkazující na různé obory využívající tento pojem (př. periferie v technice, v biologii – periferní nervová soustava, tělní periferie, v ekologii). Nás však bude zajímat pojem periferie z pohledu geografie. Na začátek se podíváme na definici slova periferie dle dostupných encyklopedií.

Malá československá encyklopedie (1986) definuje periferii jako okrajovou část města, předměstí, nebo obecně jako okrajovou či vedlejší oblast.

Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích (1997) nám představuje dvě definice periferie. První nám jednoduše říká, že se jedná o okrajovou část města. Naopak druhá definice pojmu označuje periferii jako území ležící mimo ekonomicky intenzivně využívané oblasti, které se vyznačuje velkou vzdáleností od hlavních sídelních center, špatnou dopravní dostupností, nedostatkem zdrojů apod.; často se jedná o pohraniční oblasti. Důsledkem bývá nízká hustota zalidnění, slabá ekonomická výkonnost a všeobecně nízká atraktivita. Periferie často disponují kvalitním životním prostředím.

Encyklopedie Universum (2001) nám představuje periferii jako čtvrti na okraji velkoměst, většinou hustě a urbanisticky nesourodě zastavěné činžovními domy, malými rodinnými domky i nouzovými bytovými koloniemi, sklady a továrnami. Periferie vznikaly v období spěšné výstavby měst a soustřeďovaly zejména chudší obyvatelstvo. Bývaly i útočištěm podsvětí. Dnes už jde většinou jen o pozůstatky,

představující spíše přechod mezi městskou a venkovskou zástavbou. Na okrajích větších měst vyrostla sídliště.

Ottova všeobecná encyklopedie ve dvou svazcích (2003) označuje termín periferie jako okrajové čtvrti měst, které se vyznačují hustou, nesourodou zástavbou skládající se z činžovních domů, malých rodinných domků a nouzových bytových kolonií, továren, skladů apod.

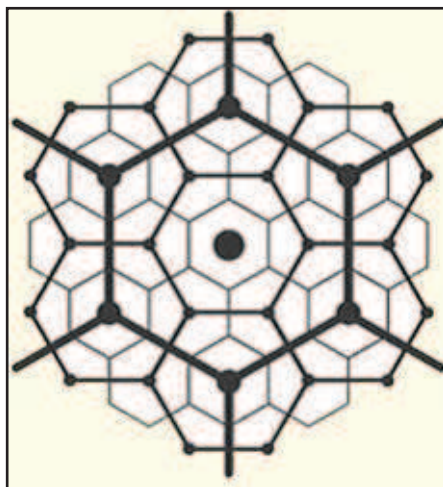
Už z těchto uvedených definic nám může být jasné, že neexistuje jednotná definice pojmu periferie. Podle Musil, Müller (2006) byla dříve periferie obecně chápána jako okraj velkých měst. V dnešní době ji vnímáme v širším rozsahu, jehož základem je rozdělení na jádro a periferii, kdy zkoumáme vzájemné vztahy, rozdíly a závislosti a to na mikroúrovni, mezoúrovni a mikroúrovni.

Asi nejpoužívanější definicí periferie je odborná citace z díla Havlíček, Chromý, Jančák, Marada (2005), kteří definují periferii jako pojem, který v rámci polarizace prostoru (tedy dělení na jádro a periferii) označuje území polohově nebo významově odlehlé, okrajové či nedostatečně integrované. Z hlediska vzdělání a informování laické veřejnosti je definice tohoto pojmu dostačující.

3.2.2 Vybrané teoretické přístupy k výzkumu polarizace prostoru

Jedním z prvních autorů zabývajících se periferními oblastmi byl německý geograf Wallter Christaller se svou teorií centrálních míst z roku 1933, která sice vychází z lokalizačních teorií von Thüнена i Webera, ale poprvé se zde objevila ucelená definice jádra a vymezení periferie jako prostoru mezi jádry (Kaňová, 2010). Pro určení jejich perifernosti je rozhodující vzdálenost. Christaller přitom neuvažuje o vývojových principech a procesech podmiňujících asymetrii územního uspořádání (Havlíček, Chromý, Jančák, Marada, 2005).

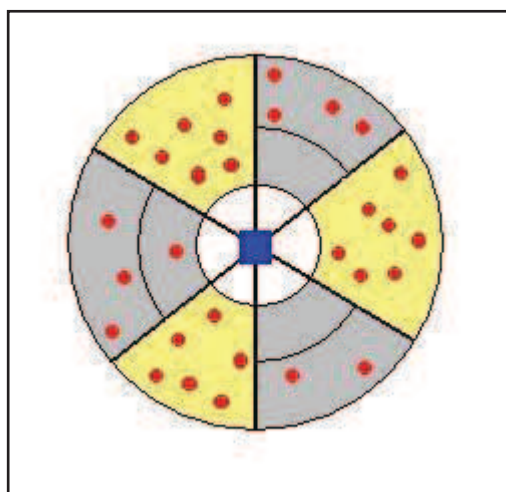
Obrázek 4: Hexagonální síť Christallerovy teorie centrálních míst

Zdroj: http://www.e-geography.de/module/stadt_3/html/theorie_2.htm (dostupné 12. 4. 2013)

Na Christallerovu teorii později navazuje August Lösch, který rozvinul jeho hypotézy a snažil se pokrýt určité nedostatky jeho teorie. Podle Lösche nemusí každé centrální místo vyšší hierarchie nabízet všechny služby jako místo na nižším stupni centrality. Tento model je také stavěn od sídel s nejnižší hierarchií k sídlům s hierarchií nejvyšší. Výsledkem Löschovy modifikace Christallerovy teorie je struktura s jedním společným dominantním centrem, z něhož vychází prostorové výseče s různým počtem center nižších řádů (Čerba, 2004).

Obrázek 5: Löschova modifikace centrálních míst

Zdroj: <http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch03.html> (dostupné 12. 4. 2013)

Jak uvádí Čerba (2004), teorie centrálních míst byla použita například při tvorbě kibuců v Izraeli nebo při osídlování polderů v Nizozemí. Teorie má několik nedostatků. Především se jedná o statický model, který příliš nepočítá s vnějšími vlivy a vazbami (vliv státní moci, přírodních podmínek, historické faktory, národnostní vazby apod.).

Po druhé světové válce řeší regionální rozdíly hlavně ekonomové v rámci teorií regionálního rozvoje, kteří řešili např. problematiku kumulativních příčin a nerovnoměrného rozvoje ekonomik, resp. území (Blažek, Uhlíř, 2002). Významnými autory tohoto období jsou Karl Gunnar Myrdal, Albert Otto Hirschmann nebo Francois Perroux. G. Myrdal je autorem *teorie kumulativních příčin* založené na předpokladu umocňování, resp. kumulování, regionálních rozdílů vzniklých rychlejším rozvojem jednoho oproti druhému regionu (Blažek, Uhlíř, 2002). A. Hirschmann ve své *teorii nerovnoměrného rozvoje* předpokládá růst, ke kterému nedochází všude ve stejnou dobu. Pokud k tomu však dojde, odehrává se jeho prostorová koncentrace v oblastech kolem původního centra růstu. Potřeba vzniku center v procesu rozvoje znamená, že meziregionální rozdíly v růstu jsou základní podmínkou pro růst samotný (Kuchyňka, 2010). *Teorie růstových pólů*, jejíž hlavním představitelem je francouzský ekonom Francois Perroux, předpokládá, že růst se neprojevuje rovnoměrně, ale pouze v některých místech. Perroux tato místa nazval póly růstu a mohou jimi být například důležitá dálnice, přístav, velká firma nebo celý sektor. Na tuto teorii navazuje Jacques Boudeville, který kromě pólů zdůrazňuje i roli růstových os (Blažek, Uhlíř, 2002).

John Friedmann je autorem pojmu core - periphery (jádro - periferie). Zavedením tohoto pojmu byla sjednocena dřívější rozpolcená terminologie do relativně stabilního názvosloví používaného do dnešní doby (Kuchyňka, 2010). Friedmann je autorem *teorie polarizovaného vývoje*, která navazuje na předchozí teorie, ale už v ní není dominantní ekonomický podtext. Jádro (centrum) popisuje jako region s vysokou mírou autonomie, schopností tvořit inovace a také zachytit hlavní změny (impulzy) vývoje. Periferii naopak definuje jako oblast, která tyto změny nezachytila. Dominance jádra nad periferií je podle Friedmanna posilována pomocí šesti efektů: a) efekt dominance, b) efekt vazeb, c) informační efekt, d) psychologický efekt, e) modernizační

efekt, f) výrobní efekt (Havlíček, Chromý, Jančák, Marada, 2005). Celkový dopad vyvolá napětí mezi jádrem a periferií. Řešením tohoto napětí je větší decentralizace moci, která pomůže zvýšit vliv efektů i v periferních oblastech (např. posilováním městských regionů na periferii apod.). Friedmann se zabývá nejen prostorovým uspořádáním, ale i koncepcí rozvoje (Havlíček, Chromý, Jančák, Marada, 2005).

Friedmannův model vývoje prostorové ekonomiky rozlišuje čtyři vývojové stupně. Nejprve se jedná o existenci lokálních ekonomických struktur v preindustriální společnosti. Dále se vytvoří polarita mezi jádrem a periferií a rozdíly mezi regiony rostou. Následuje postupná disperze ekonomických aktivit a řízení z jádra do periferie až se sníží rozdíly mezi regiony. V poslední fázi dojde k prostorové integraci a k růstu vzájemné propojenosti a závislosti a s tím souvisejícímu snižování rozdílů mezi regiony. Havlíček, Chromý (2001) si myslí, že většina regionů v České republice je v současnosti ve druhém typu Friedmannova modelu.

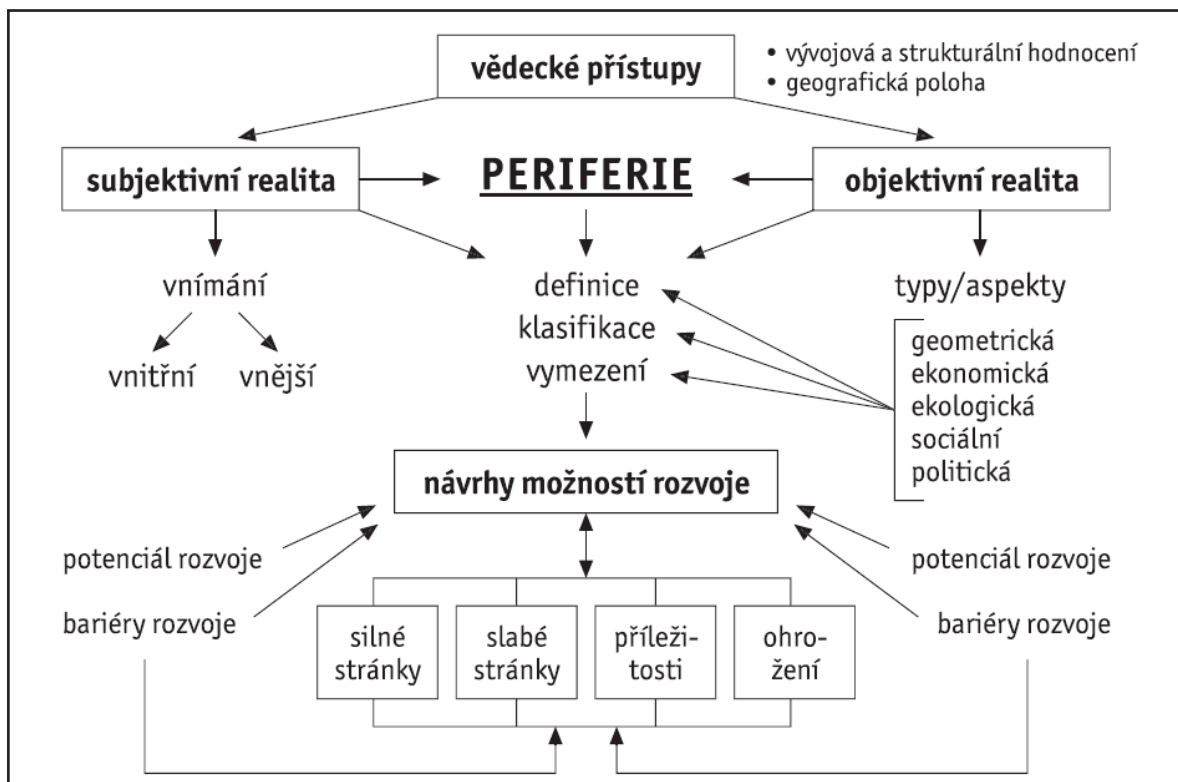
Významným příspěvkem k problematice perifernosti je koncepce nodálních (sociálněgeografických) regionů, vymezených na základě relativně uzavřených prostorových vztahů a vazeb mezi centrem a periferií (Hampl et al., 1987).

Myšlenku semiperiferie doplnil do vlastní polarizace prostoru americký sociolog a ekonom Immanuel Wallerstein. Touto myšlenkou narušil vnímání rozvojových možností a vzájemných závislostí jádra a periferie. Na tento koncept navazují M. Schuler a R. Nef s teoretickou koncepcí „pyramidy moci“, která nechápe centrum a periferii jako dva extrémy, ale jako kontinuum otevřené změnám v čase a vzájemně neohrazené (Havlíček, Chromý, 2001).

V osmdesátých letech 20. století se teoretické koncepty na téma periferie soustředí na vysvětlení vztahu polohy a politických podmíněností, kterými se zabýval např. Jean Gottmann. Ten ve své studii z roku 1980 poukazuje na fakt, že periferie je určována fyzickogeografickými podmínkami, historickým vývojem, politickou organizací a silou ekonomických funkcí. Jak dále uvádí Havlíček, Chromý, Jančák, Marada (2005), se sociálním uspořádáním spojil model centrum-periferie až A. Reynaud a zdůraznil roli i ostatních sociálních aktérů. Vztah jádro - periferie není založen na vnější podmíněnosti, ale na lidském kapitálu, který produkuje.

Nalezením definice, klasifikace a vymezením periferních oblastí se zabývala M. H. Schmidt (obrázek 6), která nám přináší jednu z nejpřesnějších definic periferie. „*Marginal regions are essentially characterized by a - more or less marked - lack of integration in the present and dominant structures, processes and systems of the corresponding time and spatial context*“ (Schmidt, 1998 in Kuchyňka, 2010).⁴

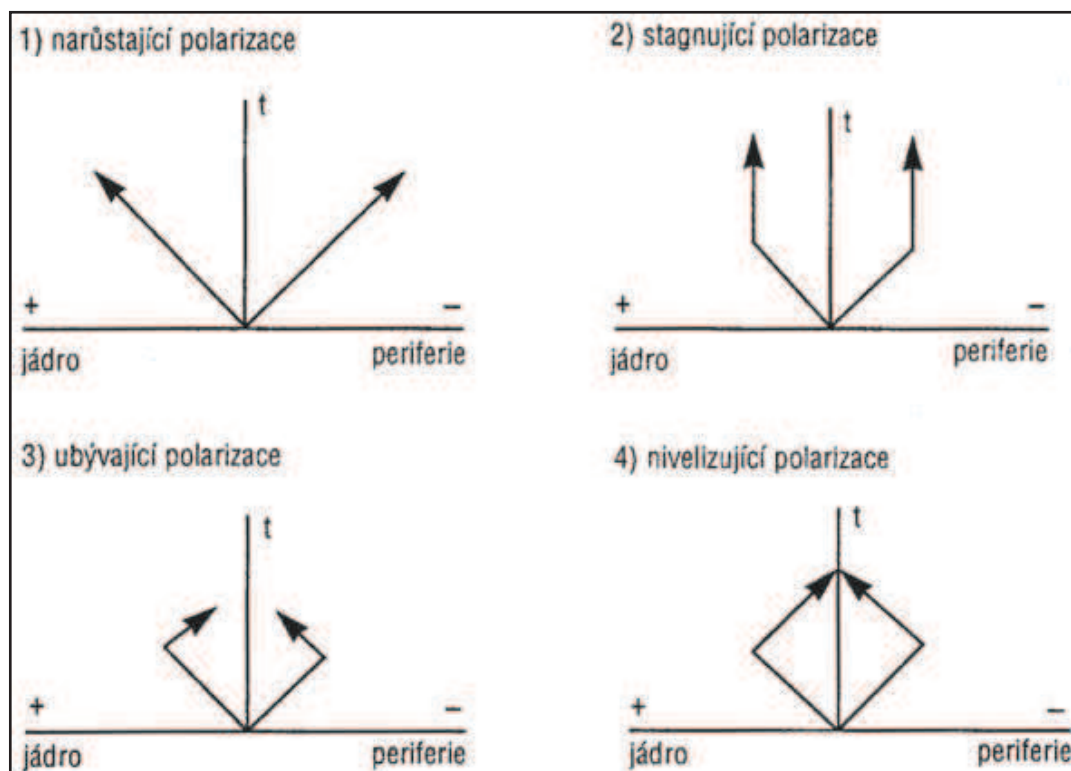
Obrázek 6: Schéma vybraných aspektů a vztahů periferních regionů

Zdroj: Schmidt, 1998 in Havlíček, Chromý, Jančák, Marada (2005)

⁴ Překlad: Periferie jsou charakterizovány jako více či méně integrovaná území do aktuálních a dominantních struktur, procesů a systémů odpovídající dané situaci a prostorovému kontextu.

Obrázek 7: Abstraktní vývojové typy polarizace prostoru: jádro - periferie

Zdroj: Havlíček, Chromý (2001)

Jak můžeme vidět na *obrázku 7*, na základě vývoje regionální polarizace byly vyčleněny čtyři typy vývoje vztahu jádro - periferie. První typ, *tzv. narůstající polarizace*, vyjadřuje stále se zvětšující rozdíly ve vztahu jádro - periferie. Je téměř bez zásahů státu a důležitým procesem je zde globalizace a také neustále narůstání významu světových metropolitních a dominantních center (např. New York, Tokio, Londýn). Druhý typ, *tzv. stagnující polarizace*, je charakteristická tím, že zde nedochází ke zvětšování rozdílů. Tento typ je typickým příkladem pro plánované ekonomiky, kde dochází k „umělému“ udržování rovnoměrného vývoje. Třetí typ, *tzv. ubývající polarizace*, vyjadřuje rostoucí význam periferií. Z politického a ekonomického hlediska jsou neustále zvýhodňované a to se projevuje velkými státními investicemi. Vliv těchto periferií je posilován např. rozvojem měst v oblasti, výstavbou dobré technické infrastruktury, investicemi z jádra do periferie apod. Čtvrtý a poslední typ, *tzv. nivelizující polarizace*, zatím spíše zůstává pouze teoretickou variantou, neboť její

reálná existence není příliš častá. Tato varianta předpokládá absolutní vymizení polarizace, ke které je zapotřebí až neúnosných zásahů státu. Je to dáno vyrovnaným rozložením obyvatelstva, aktivit a kapitálu (Havlíček, Chromý, 2001 a Halás et al., 2008).

Havlíček, Chromý, Jančák, Marada (2005, s. 10) v závěru kapitoly vybraných teoretických přístupů k výzkumu polarizace prostoru říká: „*Periferní oblasti jsou výsledkem nerovnoměrného vývoje společnosti v území. Tento vývoj je ovlivňován odlišnými historickými, politickými, ekonomickými, sociálními, kulturními a přírodními podmínkami. Studium periferie nelze izolovat, jedná se o integrální součást širšího vztahu jádra a zázemí. Polarizace území není podmíněna pouze ekonomickými aspekty, ale jedná se o podmíněnost komplexního charakteru. Kořeny perifernosti jsou v dlouhodobém a složitém historickém vývoji*“.

3.2.3 Geografický výzkum polarizace prostoru v České republice

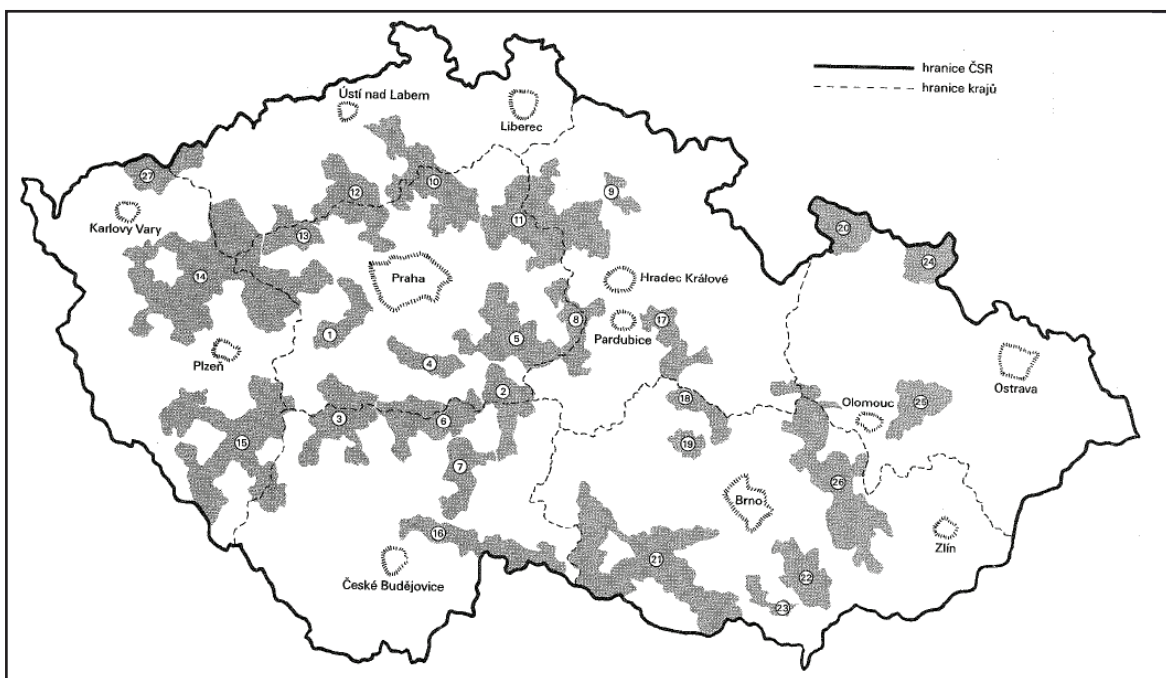
Počátky výzkumu polarizace prostoru, resp. periferních oblastí Česka, spadají do 80. let 20. století, kdy se v díle Hampl, Gardavský, Kühnl (1987) objevují první významnější zmínky o perifernosti některých území. Analyzovaná polarizace byla definována jako míra exponovanosti daného území. Exponovanost je zde chápána jako vztah geografické polohy (vzdálenosti) vůči vyspělým okresům, metropolitním oblastem či významným komunikacím apod. Za hlavní kritéria hodnocení jsou považovány vzdálenost od center, dostupnost, velikost jednotek a intenzita osídlení. Periferiemi byla označena území, která vykazují nízkou intenzitu osídlení nebo je jejich poloha neatraktivní. Autoři zde vyčlenili míru perifernosti na slabě - středně - výrazně periferní (Havlíček, Chromý, Jančák, Marada, 2005).

V rámci výzkumu regenerace sídel a jejich funkčních systémů vymezuje periferní oblasti Jiří Musil (1988). Hlavním cílem jeho výzkumu bylo vymezení hranic

oblastí vyžadujících si zvláštní ekonomickou a sociální péči. Musilův přínos ve výzkumu polarizace prostoru lze spatřovat především ve vymezení tzv. vnitřních periferií, které byly lokalizovány okolo administrativních hranic tehdejších krajů (obrázek 8).

Obrázek 8: Vnitřní periferie na území ČR v roce 1980

Zdroj: Musil (1988).

Dalším významným příspěvkem ke studiu periferií je práce V. Illnera, který kladl důraz na sociální podmínky území, především na soustavu charakteristik obyvatelstva (např. vzdělanost, demografické složení) a soubor charakteristik hmotných životních podmínek území (např. kvalita bytů z různých hledisek, podíl rekreačních ploch). Výsledkem pak byla mapa periferních území ČSR, v níž lokalizované periferie odpovídaly s výstupy a závěry Musila (Havlíček, Chromý, Jančák, Marada, 2005).

V rámci geografického výzkumu polarizace prostoru 90. let jsou Havlíčkem, Chromým, Jančákem, Maradou (2005) vymezeny tři základní alternativní „školy“, které jsou oddělené metodologicky, tematicky a územně.

1) Albertovská škola

Do první skupiny jsou zařazováni autoři jako Hampl, Illner, Blažek, Uhlíř, Dostál nebo Müller, kteří působili na Univerzitě Karlově v Praze. Periferní oblasti jsou řešeny hlavně v rámci výzkumu transformačních procesů a problematiky regionálního rozvoje. Výzkum se orientuje hlavně na socioekonomické analýzy vyspělosti a vliv vnějších ekonomických jevů na polarizaci.

2) Brněnská škola

Výzkumná činnost Brněnské školy byla tradičně spjata s aktivitou Ústavu geoniky Akademie věd ČR a mezi její nejvýznamnější představitele patří Koutný, Zapletalová, Nováček, Mikulík a Vaishar. Tito autoři se zabývali především identifikací a analýzou periferních a marginálních oblastí s důrazem na mikroregionální a lokální úroveň. Dále se zabývali studiem „vnitřních“ mechanismů socio-kulturního pozadí a jejich mezinárodní komparace.

3) Slupská škola

Poslední „škola“, jejíž představiteli jsou autoři Havlíček, Marada, Jančák, Chromý, Fialová. Tento směr se zabývá především teoreticko-metodologickým rámcem výzkumu polarizace prostoru. Pomocí statistických a matematických metod tito autoři hodnotili a analyzovali problémové oblasti, a to na úrovni okresů či krajů.

Kromě těchto hlavních směrů vznikaly i další výzkumy, které se tematicky přibližovaly studiu perifernosti. Jedná se např. o geografii pohraničí (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček), rozvoj venkova a rurálního prostoru (Andrle, Perlín, Kubeš), periferie z pohledu sociologie (Illner), výzkum migrace vnitřní i mezinárodní (Čermák, Drbohlav), výzkum druhého bydlení a rekreace (Bičík, Fialová) apod. (Havlíček, Chromý, Jančák, Marada, 2005).

V současné době pokračuje výzkum periferií na základě dřívějších poznatků a někteří autoři rozvíjejí své studie z osmdesátých a devadesátých let. Jak píše ve své diplomové práci Jan Kuchyňka (2010, s. 31): „Práce vydané po roce 2000 jsou z velké části výstupy konkrétně tematicky zaměřených grantů ať už z Grantové agentury České republiky (GAČR) nebo z programů strukturálních fondů Evropské unie. Aktivita v těchto podmínkách jsou charakteristické širším zpracovatelským týmem a v

souvislosti s tím i detailní podrobnosti dílčích otázek řešeného projektu. V kontextu periferie tak některé výstupy pro tyto granty nevypovídají výhradně a pouze o periférii či jiné, svým primárním objektem zájmu perifernost nedefinující, obsahují naopak jen dílčí zprávy o námi sledované problematice.“

Některé řešené výzkumy zabývající se problematikou periferních oblastí:

- a) „Postavení pohraničí v regionálním rozvoji ČR se zřetelem k zapojení do evropských struktur“
- b) „Periferní oblasti Česka jako součást polarizace prostoru v souvislostech evropské integrace“
- c) „Sociální a kulturní soudržnost v diferencované společnosti“
- d) „Regionální disparity v územním rozvoji ČR - jejich vznik, identifikace a eliminace“
- e) „Podpora polycentrického regionálního rozvoje“

4 METODIKA

V období mezi říjnem 2012 až koncem ledna 2013 byl proveden anonymní výzkum úrovně sociálního kapitálu v SO POÚ Kaplice. Výzkum proběhl formou dotazníkového šetření a také analýzou sekundárních dat. Účelem tohoto zkoumání bylo zjistit úroveň sociálního kapitálu obyvatel SO POÚ Kaplice v jednotlivých dimenzích sociálního kapitálu.

Každé dotazníkové šetření s sebou nese určité náklady a nároky, jak na zdroje, tak na čas. Proto už v přípravné fázi dotazníkového šetření je důležité si promyslet důvody, proč je dotazník prováděn. Důležité je také vymezení subjektů, jichž se výzkum týká, a také stanovit si postup a metodiku šetření. Dotazníková šetření bývají

obvykle prováděna anonymně. I v našem případě se jedná o anonymní dotazník. Dotazník, jenž slouží jako podklad pro tuto diplomovou práci, byl určen respondentům SO POÚ Kaplice starších osmnácti let. V poslední fázi je důležité ujasnit si pravidla a postupy následného vyhodnocení získaných dat.

Cílem tohoto výzkumu, jenž byl realizován v rámci mé diplomové práce, bylo analyzovat úroveň a specifika sociálního kapitálu obyvatel SO POÚ Kaplice zachyceného pomocí dotazníkových dat a analýzou sekundárních dat. Tohoto cíle bude dosahováno pomocí dvou hlavních cílů a devíti dílčích cílů. V rámci výzkumu byla provedena analýza úrovně sociálního kapitálu ve čtyřech základních dimenzích sociálního kapitálu a to sociální síť, důvěra, občanská angažovanost a sounáležitost s místem. Byla taktéž provedena analýza úrovně sociálního kapitálu z pohledu mužů a žen ve třech dimenzích sociálního kapitálu (sociální síť, důvěra, sounáležitost s místem).

4.1 Analýza sekundárních dat

Významným ukazatelem občanské angažovanosti (politické participace občanů) je účast ve volbách. Statistická data o volební účasti obyvatel jednotlivých krajů v různých typech voleb a celostátních referendech jsou v České republice dostupná na stránkách Českého statistického úřadu. Dimenze občanská angažovanost není jako jediná zahrnuta do dotazníkového šetření a její úroveň se pokusíme zjistit pomocí analýzy sekundárních dat, která zde představuje územní diferenciaci obcí na základě volební účasti do obecních a krajských zastupitelstev.

Sekundární data pro tento výzkum byla získána ze stránek Českého statistického úřadu www.volby.cz. Šlo o data z voleb do obecních a krajských zastupitelstev, které proběhly v řádném termínu 15. – 16. října 2010, respektive 12. – 13. října 2012. Byla zvolena data ze starších voleb, neboť komunální volby proběhnou až příští rok (2014) a volby do krajských zastupitelstev až v roce 2016. Velkou výhodou je také větší rozsah dat, která máme již k dispozici, nižší náklady a nižší organizační náročnost, než kdybychom se pokoušeli data získat sami za aktuální období. Analýzou sekundárních

dat byla zjišťována úroveň sociálního kapitálu v dimenzi občanská angažovanost. Volební účast v komunálních volbách vyjadřuje obecný zájem obyvatel o věci veřejné, konkrétně o řízení své obce. V rámci tohoto šetření byla zpracována i míra politické angažovanosti (počet kandidátů na počet mandátů v zastupitelstvu obce) v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice, což vyjadřuje míru ochoty angažovat se v řízení své obce. Data byla získána a zpracována za každou obec a následně převedena do tabulek, grafů a map.

4.2 Dotazníkové šetření

Dotazník je používán jako jeden z nejběžnějších nástrojů pro sběr dat za účelem různých průzkumů. Zpravidla se skládá ze série otázek, jejichž cílem je získat názory a fakta od respondentů na téma, kterým se dotazník zabývá. Při zjišťování informací je možno využít i jinou formu zjišťování informací. A to osobní, telefonický či jiný typ kontaktu na dotazované osoby. Oproti dotazníku jsou tyto možnosti náročnější, mnohdy i nákladnější na získání informací. Co se týče dat, jsou výsledky dotazníku snadněji zpracovatelné. Velkou výhodou je, že si respondent může dotazník vyplnit v klidu doma. Na druhou stranu může být sestavení dotazníku velice obtížné, pokud jej nezpracovává odborník. Formulace položených otázek může být nevhodná, výběr možností nemusí dostatečně pokrýt škálu odpovědí, struktura nebo obsahová část dotazníku může odrazovat od jeho vyplnění a ani výsledky nemusí dostatečně pokrýt cíle dotazníku. Problém dotazníku může nastat i při neochotě zúčastnit se vyplňování nebo při nedostatku respondentů. Před realizací výzkumu a dání dotazníků do oběhu je nutné sestavený dotazník ověřit a zjistit případné nedostatky (Krejslová, 2008). V mém případě byl dotazník ověřen kontrolní skupinou patnácti osob z řad rodinných příslušníků, spolužáků z Jihočeské univerzity a kolegů z práce.

Primární data pro tento výzkum byla získána metodou dotazování. Sběr dat byl realizován prostřednictvím dotazníku, který byl vytvořen na základě nastudované odborné literatury týkající se sociálního kapitálu. Tato metoda byla zvolena jako nejvhodnější forma zjišťování údajů k danému tématu na základě bohatých zkušeností

odborníků zabývajících se tematikou sociálního kapitálu. Dotazníky byly mezi respondenty distribuovány v období od měsíce října 2012 až do konce ledna 2013. Dotazník byl distribuován dvojí formou a to přímým písemným dotazováním (300 dotazníků) a internetovou cestou (100 dotazníků).

Výběr vzorku zahrnoval obyvatele patnácti obcí ve správním obvodu s pověřeným obecním úřadem Kaplice. Dotazník byl určen pro cílovou skupinu lidí starších osmnácti let žijících na území SO POÚ Kaplice. Jestliže dotazovaný tato kritéria nesplňoval, dotazník nevyplňoval. Celý výzkum byl přísně anonymní, a tak osobní údaje respondentů nebyly v rámci tohoto šetření zjišťovány, tedy nemohou být nikde zveřejněny.

Pro cíle mé diplomové práce byl vytvořen dotazník na základě načtené odborné literatury o tematice sociálního kapitálu a jeho šetření. Jednalo se především o díla od autorů Stachová, Bernard, Čermák (2009), Majerová, Kostecký, Sýkora (2011) a Jančák, Chromý, Marada, Havlíček, Vondráčková (2010). Vytvořený dotazník byl několikrát testován na malém vzorku a následně po odborných připomínkách upraven do finální podoby. Dotazník byl konstruován tak, aby po jeho zpracování a vyhodnocení umožnily výsledky poznat úroveň sociálního kapitálu v jednotlivých obcích, ale i celém správním obvodu POÚ Kaplice. Jak již bylo několikrát zmíněno, dotazník byl anonymní. O respondentech se dozvídáme pouze to, jestli se jedná o muže či ženu, místo bydliště, věk a nejvyšší dosažené vzdělání. Dotazník obsahoval deset otázek, z čehož šest otázek bylo zaměřeno na jednotlivé dimenze sociálního kapitálu. Průměrný čas na vyplnění dotazníku je 5 minut.

Aby se zvýšila kvalita získávání dat, je důležité respondentům vysvětlit smysl a cíl šetření a podat jasné instrukce pro vyplnění dotazníku, v případě potřeby i pomoci při vyplnění. Proto byl k dotazníku přidělen průvodní dopis, kde jsou respondenti obeznámeni s tématem práce, s cíli práce a s instrukcemi pro vyplnění. Byl zde přidán i kontakt na moji osobu, na kterém mě mohli respondenti zastihnout a požádat o pomoc při vyplnění. Při této pomoci samozřejmě nesmi docházet k ovlivňování, jedná se pouze o obecnou pomoc. Za celé období, kdy byly dotazníky v oběhu, mě nikdo nekontaktoval s prosbou o pomoc.

Jak již bylo zmíněno, dotazník obsahoval deset otázek. Nejdříve bylo nutné zjistit, jestli je respondent obyvatelem SO POÚ Kaplice. Následující otázky se týkaly základních informací o respondentovi, které nám při zpracování umožňují roztřídit respondenty. Vstupní otázka se týkala pohlaví, jestli je respondent muž, nebo žena. Dále zde byla otázka na věk respondenta. K vytvoření věkových intervalů dochází až při následném vyhodnocení získaných dat. Důležitou otázkou je vzdělání. Respondent měl na výběr ze čtyř možností – základní, střední bez maturity/vyučen, střední s maturitou, vysokoškolské/vyšší odborné. V druhé části se zaměřuji na konkrétní otázky, které mi umožní dosáhnout cílů mého šetření. Dimenze sociální sítě je zastoupena otázkou č. 4) *Jste členem nějakého dobrovolného spolku, strany, občanské iniciativy, skupiny nebo jiné organizace?*. Důvěra je další dimenzí sociálního kapitálu, kterou se v dotazníku zabývám. Je dána otázkou č. 1) *Řekl(a) byste, že většině lidí ve vaší obci se dá věřit, nebo že člověk musí být při jednání s lidmi velmi opatrný?*. Druhou otázkou spadající do dimenze důvěry je otázka č. 3) *Jak důvěřujete vybraným subjektům?*. Poslední dimenzí sociálního kapitálu, na kterou je v dotazníkovém šetření nahlíženo, je sounáležitost s místem. Této dimenzi se věnují tři otázky. Otázka č. 2) *Řekl(a) byste, že lidé ve vaší obci se snaží si navzájem pomáhat, nebo že se starají jen o sebe?*. Otázka č. 5) *Cítíte se ve vaší obci bezpečně? Pokud ne, vyberte prosím z následujícího seznamu důvody, kvůli kterým se bezpečně necítíte*. Poslední otázka celého dotazníku i poslední otázka týkající se dimenze sounáležitosti s místem je otázka č. 6) *Jaká je celková spokojenost s životem ve vaší obci/vašem městě?* (viz Přílohy).

Vzhledem k přehlednosti vyhodnocovaných dat a tím i zlepšení efektivity výzkumu neprobíhalo zpracování a hodnocení údajů striktně dle struktury dané pořadím otázek v dotazníku. Některé otázky byly upřednostňovány vzhledem k návaznosti a rozdělení do dimenzí sociálního kapitálu. Pro lepší orientaci ve výsledcích byly tedy nejdříve zpracovány a vyhodnoceny otázky týkající se charakteristiky respondentů.

5 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA SO POÚ KAPLICE

5.1 Poloha

Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem Kaplice (dále jen SO POU Kaplice) se nachází v jižní části Jihočeského kraje, v okrese Český Krumlov. Na západě hraničí s ORP Český Krumlov, na severu s ORP České Budějovice, na severovýchodě s ORP Trhové Sviny, na jihovýchodě s ORP Nové Hrady a na jihozápadě s ORP Vyšší Brod. Na jihu sdílí státní hranice s Rakouskem, konkrétně se spolkovou zemí Oberösterreich (Horní Rakousko). Správním centrem oblasti je město Kaplice, která je vzdálena od okresního města Český Krumlov 20 km a od krajského města České Budějovice 31 km. Díky své výhodné příhraniční pozici je vzdálena 31 km od hornorakouského okresního města Freistadt a 67 km od hlavního města Horního Rakouska Linze (německy *Linz*).

Mapa 1: Administrativní členění SO POÚ Kaplice

5.2 Socioekonomická charakteristika

Sledované území SO POÚ Kaplice je zároveň správním obvodem obce s rozšířenou působností (dále jen SO ORP Kaplice). Má 63 katastrů a rozkládá se na ploše 48 467 ha a plochou patří mezi středně velké SO ORP z celého Jihočeského kraje. Celkový počet obyvatel byl k 31. 12. 2011 19 669. SO POÚ Kaplice je rozdělen do 15ti správních obvodů, tj. do 15ti obcí, z toho se zde nachází dvě města (Kaplice a Velešín) a jeden městys (Besednice).

Z tabulky 4 vyplývá, že 7 sídel POÚ Kaplice jsou obce do 500 obyvatel (Horní Dvořiště, Netřebice, Pohorská Ves, Rožmitál na Šumavě, Soběnov, Střítež, Zvíkov), 3 sídla jsou obce do 1000 obyvatel (Besednice, Bujanov, Omlenice), 4 sídla jsou obce do 5000 obyvatel (Benešov nad Černou, Dolní Dvořiště, Malonty, Velešín) a 1 sídlo je nad 5000 obyvatel (Kaplice).

Tabulka 4: Seznam obcí SO POÚ Kaplice s vybranými charakteristikami k 31. 12. 2011

Název obce	Status	Katastrální výměra v ha	Počet obyvatel	Průměrný věk	V obci se nachází					
					Pošta	Škola	Zdrav. zařízení	Kanalizace	Vodovod	Plynofikace
Benešov nad Černou	obec	5 706	1 393	39,3	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
Besednice	městys	1 611	871	39,6	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
Bujanov	obec	1 745	544	37,9	Ne	Ano ¹	Ano	Ano	Ano	Ne
Dolní Dvořiště	obec	9 002	1 299	37,9	Ano	Ano ¹	Ano	Ano	Ano	Ano
Horní Dvořiště	obec	1 359	493	38,5	Ano	Ano ¹	Ano	Ano	Ano	Ne
Kaplice	město	4 085	7 277	39,7	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Malonty	obec	6 129	1 336	35,1	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
Netřebice	obec	1 336	474	40,3	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano
Omlenice	obec	1 382	507	38,0	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
Pohorská Ves	obec	8 123	292	33,8	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
Rožmitál na Šumavě	obec	4 288	406	37,2	Ano	Ano ¹	Ano	Ano	Ano	Ne
Soběnov	obec	1 249	350	39,6	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne
Střítež	obec	838	460	38,6	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano
Velešín	město	1 324	3 891	40,2	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Zvíkov	obec	290	76	37,1	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
SO POÚ Kaplice		48 467	19 669	39,0						

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

¹ ZŠ - nižší stupeň (1. - 5. ročník)

Nejvíce obyvatel bydlí v Kaplici a to 7 277 (k 31. 12. 2011). Nejméně obyvatel osídluje obec Zvíkov a to 76. Průměrný počet obyvatel na jednu obec ve studovaném území činí 1 311 obyvatel/obec. Při komparaci s celorepublikovým průměrným počtem obyvatel na jednu obec, který činí cca 1 680 obyvatel/obec lze konstatovat lehce podprůměrnou lidnatost. Hustota zalidnění studovaného území činí 40,6 obyvatel/km². Zde shledáváme také podprůměrnou hodnotu, jelikož hustota zalidnění v České republice je 133 obyvatel/km². Důvodem je především horská a podhorská krajina a vylidněnost příhraničních oblastí (Bodnár a kol., 2010). Nej hustěji je osídleno katastrální území města Velešín – 293,9 obyvatel/km². Nejřídčeji je osídleno katastrální území obce Pohorská Ves s 3,6 obyvateli/km².

Struktura osídlení je značně roztržštěná a vznikala během dlouholetého historického vývoje. Po roce 1990 došlo k výrazné dezintegraci obcí v Českokrumlovském okrese, jedné z největších v České republice. Tím vzniklo velké množství malých a poměrně ekonomicky slabých obcí. Jedním z problémů je pokračující vylidňování venkovské části osídlení, na druhou stranu pokračuje trend stěhování obyvatel velkých měst do příměstských obcí (Bodnár a kol., 2010).

Z hlediska struktury osídlení žije v POÚ Kaplice 56,8 % obyvatel ve městech (Kaplice a Velešín) a 43,2 % obyvatel ve venkovských obcích. Z toho vyplývá, že hodnota urbanizace je 56,8 % obyvatel (Česká republika má hodnotu urbanizace 74,6 %). SO POÚ Kaplice je tedy správním obvodem s nižší mírou urbanizace, což je dáno pouze jedním městem nad 5000 obyvatel. Tato oblast je považována za venkovský prostor, jehož obyvatelstvo je z hlediska osídlení roztržštěno. Správní obvod má značnou populační váhu sídel do 500 obyvatel (Bodnár a kol., 2010).

Věkové složení obyvatelstva bylo rozděleno do tří základních demografických kategorií podle produktivity (předproduktivní věk 0 – 14 let, produktivní věk 15 – 64 let a poproduktivní věk 65 a více let).

Tabulka 5: Věková struktura obyvatelstva SO POÚ Kaplice v relativních hodnotách (%) k 31. 12. 2011

Název obce	Počet obyvatel	Předproduktivní věk 0 - 14 let (%)	Produktivní věk 15 - 64 let (%)	Poproduktivní věk 65 a více let (%)
Benešov nad Černou	1 393	16,0	71,5	12,5
Besednice	871	17,5	67,6	14,9
Bujanov	544	18,4	69,5	12,1
Dolní Dvořiště	1 299	17,6	71,3	11,1
Horní Dvořiště	493	17,0	71,8	11,2
Kaplice	7 277	14,9	72,1	13,0
Malonty	1 336	20,7	70,5	8,8
Netřebice	474	15,2	70,7	14,1
Omlenice	507	16,8	73,6	9,6
Pohorská Ves	292	22,9	70,9	6,2
Rožmitál na Šumavě	406	19,2	70,7	10,1
Soběnov	350	16,9	68,6	14,5
Střítež	460	16,7	72,6	10,7
Velešín	3 891	14,3	71,5	14,2
Zvíkov	76	26,3	60,5	13,2
SO POÚ Kaplice celkem	19 669	16,1	71,3	12,6

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že je věková struktura poměrně jednotná. Předproduktivní složka dosahuje průměrně 16,1 % obyvatel. Za zmínku zde stojí obce Zvíkov (26,3 % obyvatel) a Pohorská Ves (22,9 % obyvatel), kde je nadprůměrné zastoupení dětské složky. Obyvatelstvo v produktivním věku tvoří průměrně 71,3 % obyvatel a poproduktivní kategorii tvoří 12,6 % obyvatel. Zde je možno vidět, že v obci Pohorská Ves (6,2 % obyvatel) je nejnižší podíl v nejvyšší věkové skupině.

Z hlediska průměrného věku se nachází nejstarší obyvatelstvo v největších obcích (Velešín 40,2 a Kaplice 39,7), naopak nejmladší obyvatelstvo se nachází v malých a ve středně velkých obcích (Malonty 35,1; Dolní Dvořiště 37,9 a Rožmitál na Šumavě 37,2). Celkový věkový průměr obyvatelstva POÚ či ORP Kaplice je 39,0, což je nejnižší průměrný věk Jihočeského kraje ve srovnání s ostatními SO ORP. Je to dáno

především příhraniční polohou studovaného regionu, a také významným doosidlováním tohoto regionu po 2. světové válce, především v letech 1950 - 1961.

Jedním ze základních ukazatelů kvality života a sociálního kapitálu obyvatelstva je vzdělanostní struktura. Podle Chromý, Jančák, Marada, Havlíček, Vondráčková (2010) je typické pro periferní oblasti převažující středoškolské, případně základní vzdělání.

Tabulka 6: Obyvatelstvo SO POÚ Kaplice podle nejvyššího ukončeného vzdělání k 26. 3. 2011 v relativních hodnotách (%)

Název obce	Počet obyvatel ve věku 15+	Bez vzdělání (%)	ZŠ (%)	SŠ bez maturity (%)	SŠ s maturitou (%)	VŠ (%)
Benešov nad Černou	1 182	1,3	31,0	35,4	18,9	7,3
Besednice	684	0,3	21,6	41,5	26,8	7,9
Bujanov	440	/	27,0	45,9	16,4	1,8
Dolní Dvořiště	1 038	1,2	26,4	41,6	17,0	4,5
Horní Dvořiště	392	0,8	30,6	38,0	19,9	4,1
Kaplice	6 144	0,5	19,5	35,4	30,1	7,8
Malonty	1 009	1,3	24,8	41,4	23,0	5,5
Netřebice	373	0,8	18,2	40,8	27,6	9,1
Omlenice	417	/	25,7	38,1	24,5	5,5
Pohorská Ves	206	2,4	35,9	31,1	14,6	4,9
Rožmitál na Šumavě	305	1,6	25,6	43,0	19,3	3,0
Soběnov	297	/	16,8	44,8	23,9	11,4
Střítež	370	1,1	18,4	39,7	24,9	4,1
Velešín	3 331	0,6	17,9	36,7	31,1	10,8
Zvíkov	57	/	21,1	47,4	19,3	7,0
SO POÚ Kaplice celkem	16 245	0,7	21,7	37,7	26,6	7,3

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

* ZŠ – základní vzdělání včetně nedokončeného

* SŠ bez maturity – střední bez maturity + vyučení

* SŠ s maturitou – úplné střední s maturitou

* VŠ – vyšší odborné vzdělání + vysokoškolské

Jak je vidět v *tabulce 6*, obyvatelstvo SO POÚ Kaplice potvrzuje toto tvrzení. Převažuje zde středoškolské vzdělání bez maturity, jehož hodnoty se pohybují od 31,1 % až po 47,4 % obyvatelstva. Na druhém místě je středoškolské vzdělání s maturitou, které má nejnižší hodnotu 14,6 % obyvatelstva a nejvyšší hodnotu 31,1 % obyvatelstva. Úroveň základního vzdělání se pohybuje mezi 16,6 % až 35,9 %. Vysokoškolské vzdělání v POÚ Kaplice dosahuje své maximální hodnoty 11,4 % obyvatelstva.

Vzdělanostní struktura je sledována u osob, jejichž věk je 15 a více let. Jak je vidět v *grafu 1*, v SO POÚ Kaplice bylo k roku 2011 uváděno největší procento (37,7 %) u osob, které mají střední vzdělání bez maturity. Druhý nejvyšší podíl (26,6 %) má obyvatelstvo s úplným středním vzděláním s maturitou, třetí nejvyšší podíl (21,7 %) mají lidé se základním vzděláním včetně neukončeného. Vyšší odborné a vysokoškolské vzdělání dosahuje 7,3 % obyvatelstva SO POÚ Kaplice.

Graf 1: Vzdělanostní struktura obyvatel SO POÚ Kaplice v roce 2011 (%)

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování.

Míra nezaměstnanosti patří mezi základní makroekonomické ukazatele a vypovídá o celkovém dění v ekonomice daného státu, kraje, okresu, ORP či POÚ. Je vyjádřena jako podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu. Jihočeský kraj je dlouhodobě řazen mezi kraje s podprůměrnou mírou nezaměstnanosti (7,50 % k 31. 12. 2011). V rámci celé České republiky se jedná o hodnotu patřící k nejnižším mírám nezaměstnanosti (nižší míru nezaměstnanosti má Hlavní město Praha, Plzeňský a Středočeský kraj, stejné hodnoty dosahuje Královéhradecký kraj). Při pohledu na jednotlivé POÚ Jihočeského kraje je možné konstatovat, že SO POÚ Kaplice zde dosahuje průměrných hodnot (9,40 % a 24. místo z 38 POÚ Jihočeského kraje).

Tabulka 7: Míra nezaměstnanosti SO POÚ Kaplice k 31. 12. 2011

SO POÚ Kaplice	2008	2009	2010	2011
Uchazeči o zaměstnání	711	1 205	1 181	967
Volná pracovní místa	176	51	77	129
Míra nezaměstnanosti (%)	6,9	11,7	11,5	9,4

Zdroj: Integrovaný portál MPSV, vlastní zpracování

Tabulka 8: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice k 31. 12. 2011

Obce	Míra nezaměstnanosti (%)			
	2008	2009	2010	2011
Benešov nad Černou	6,8	15,3	10,7	10,0
Besednice	5,1	9,3	10,4	9,5
Bujanov	11,9	17,2	15,9	12,9
Dolní Dvořiště	9,1	16,1	16,1	14,4
Horní Dvořiště	9,3	14,6	16,8	12,9
Kaplice	6,6	9,9	10,2	7,9
Malonty	10,1	16,2	13,2	12,5
Netřebice	4,5	7,8	8,6	7,8
Omlenice	8,8	23,7	22,8	16,3
Pohorská Ves	21,9	32,2	32,9	21,9
Rožmitál na Šumavě	5,7	18,0	9,8	7,7
Soběnov	6,5	8,4	11,6	5,8
Střítež	3,8	11,5	14,2	13,1
Velešín	5,1	8,6	8,5	7,4
Zvíkov	4,3	8,7	21,7	8,7

Zdroj: Integrovaný portál MPSV, vlastní zpracování

6 VÝZKUMNÁ ČÁST

6.1 Charakteristika výzkumného souboru

Průzkum byl zaměřen na obyvatele Správního obvodu s pověřeným obecním úřadem Kaplice. Jak již bylo zmíněno výše, do distribuce bylo mezi obyvatele rozdáno 400 dotazníků a to jednak osobní cestou v papírové podobě (300 dotazníků) a také internetovou formou (100 dotazníků) přes internetové stránky survio.com, které se zabývají jednoduchou tvorbou a distribucí dotazníků. Chtěli jsme získat vzorek od 2,5 % obyvatel. Vyplněný dotazník byl získán od 293 obyvatel správního obvodu (1,8 % obyvatel). Návratnost dotazníků tedy dosahovala 73,3 %. Důvodem nezískání 100 % návratnosti byla především neochota obyvatel vyplňovat dotazník, zapomnětlivost nebo ztracení dotazníku. Pro závěrečné šetření bylo nakonec použito 237 dotazníků pro zpracování, což je 1,5 % obyvatel starších osmnácti let SO POÚ Kaplice. Zbýlých 56 dotazníků nebylo do šetření zahrnuto z důvodu nekompletního vyplnění, dále chyběly důležité informace pro výzkum nebo byly vyplněny osobami mladšími osmnácti let. Jako minimální velikost vzorku sledovaného území byla stanovena hodnota 1,4 % obyvatel z celkového počtu obyvatel. Je to hodnota pro nejmenší počet vybraných dotazníků. Dále byl počet respondentů rozdělen poměrným způsobem tak, aby jednotlivým obcím odpovídala hodnota minimálně 1,4 % obyvatel obce (*Tabulka 9*).

Tabulka 9: Počet respondentů za SO POÚ Kaplice

Název obce	Počet obyvatel 18 + k 31.12. 2011	Počet respondentů	Muži	Ženy	% obyvatel
SO POÚ Kaplice celkem	15 923	237	119	118	1,5
Benešov nad Černou	1 135	17	9	8	1,5
Besednice	693	10	6	4	1,4
Bujanov	420	7	3	4	1,6
D. Dvořiště	1 029	16	9	7	1,5
H. Dvořiště	388	6	2	4	1,5
Kaplice	6 010	87	48	39	1,5
Malonty	1 011	16	8	8	1,6
Netřebice	386	6	3	3	1,5
Omlenice	406	6	3	3	1,5
Pohorská Ves	219	4	2	2	1,8
Rožmitál na Šumavě	315	5	3	2	1,6
Soběnov	281	4	2	2	1,4
Střítež	376	6	3	3	1,6
Velešín	3 198	46	16	10	1,4
Zvíkov	56	1	1	0	1,8

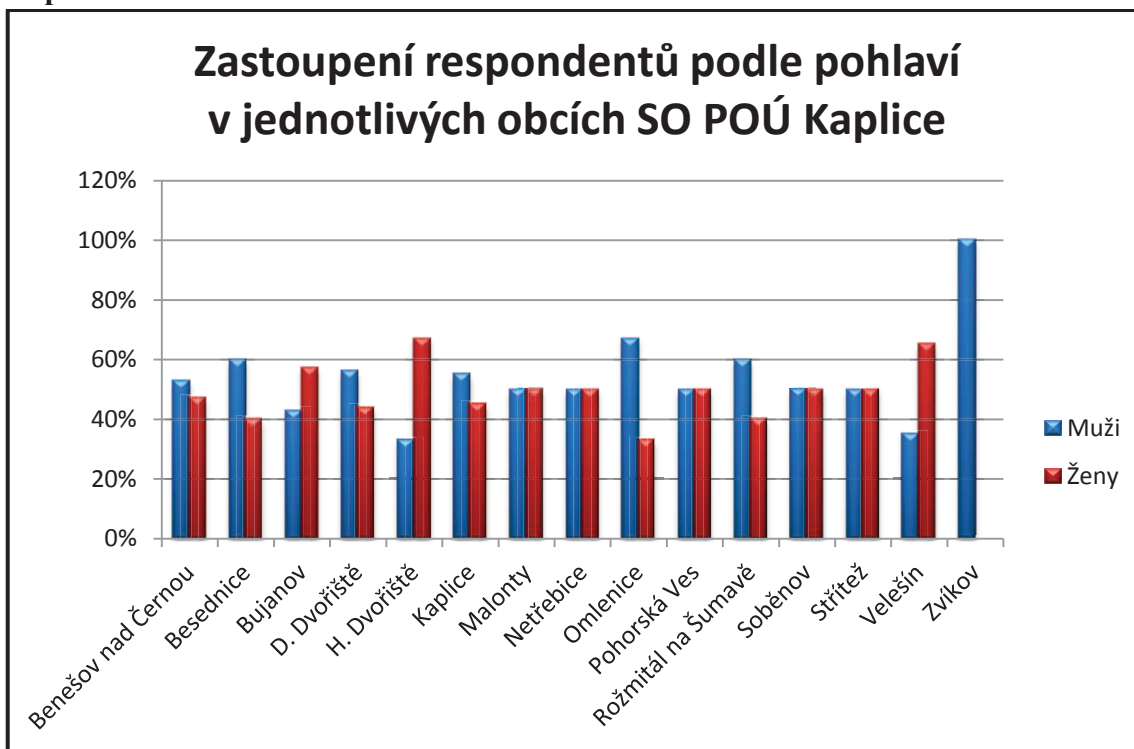
Zdroj: Český statistický úřad a Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Profil respondentů

Respondenti (obyvatelé) byli vybráni náhodnou formou výběru. Museli však splňovat dvě podmínky. První podmínkou bylo, že respondenti jsou obyvatelé trvale žijící v obcích spadajících pod zkoumané území, a druhou podmínkou byla stanovena minimální věková hranice osmnácti let. Šetření se týkalo obyvatel všech správních oblastí SO POÚ Kaplice. V rámci výzkumu se podařilo získat odpovědi od 237 respondentů. Z toho bylo 119 mužů (50,2 %) a 118 žen (49,8 %). Skupina dotazovaných se skládá s poměrně vyváženého vzorku obyvatel dle pohlaví (*Graf 2*).

Graf 2: Zastoupení respondentů podle pohlaví v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Na základě další otázky v dotazníku, směřované na profil dotazovaného, bylo zjištěno jejich věkové složení. Dotazník byl určen osobám s minimální věkovou hranicí osmnáct let. Pro lepší přehlednost byly zvoleny následující věkové kategorie (*Graf 3*). Největší zastoupení respondentů bylo 31 % ve věkové kategorii 18 – 29 let a 30 % ve věkovém rozsahu 30 – 39 let. Dále 23 % v kategorii 40 – 49 let. Nejméně je zastoupena kategorie 60 a více let a to z 6 %.

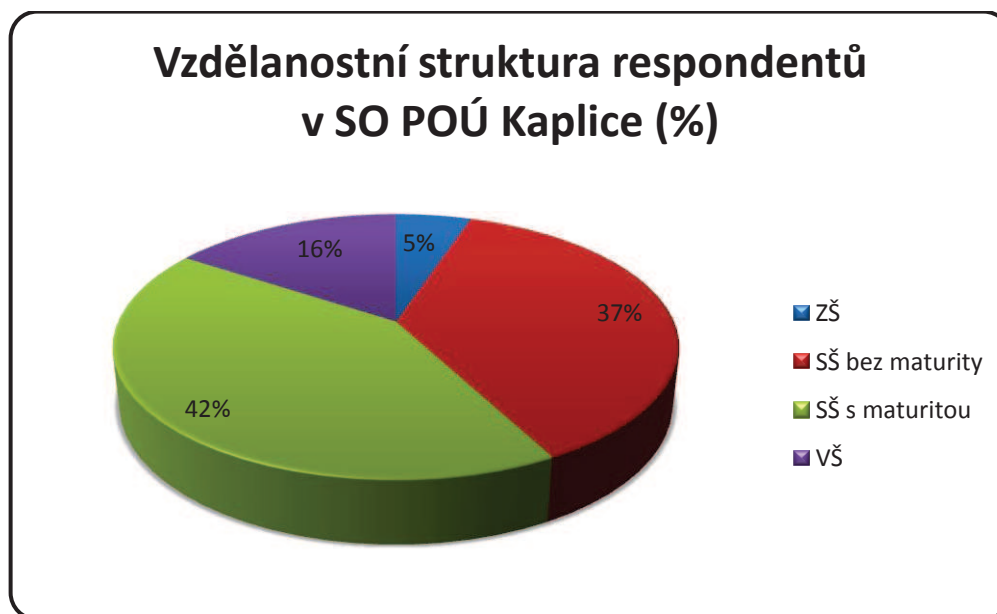
Graf 3: Věková struktura respondentů v SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Vzdělanostní struktura zkoumaného souboru je zastoupena rozdílně. Na otázku týkající se nejvyššího dosaženého vzdělání byla nejčastější odpověď obyvatel středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou, což činilo 42 % ze zkoumaného celku. O něco méně, tj. 37 % se umístili obyvatelé s dokončenou střední školou bez maturity. 16 % obyvatel uvedlo, že mají dokončené vysokoškolské vzdělání včetně vyššího odborného. Pouze základní školu absolvovalo 5 % z celkového počtu respondentů (*Graf 4*). To příliš nekorresponduje se vzdělanostní strukturou obyvatel SO POÚ Kaplice (*Graf 1*, str. 45), kde bylo základní vzdělání včetně neukončeného na mnohem vyšších hodnotách, konkrétně 22 %, a vysokoškolské vzdělání včetně vyššího odborného na nižších hodnotách, tj. 7 %. Hodnoty respondentů (37 %) ve středoškolském vzdělání bez maturity téměř odpovídají hodnotám obyvatel (38 %) správního obvodu. Celkově lze z pohledu vzdělanostní struktury respondentů SO POÚ Kaplice říci, že se podařilo zajistit kvalitní vzorek obyvatel.

Graf 4: Vzdělanostní struktura respondentů v SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

6.2 Vyhodnocení a analýza úrovně sociálního kapitálu

Základem dotazníkového šetření a analýzy sekundárních dat je zjistit úroveň sociálního kapitálu v jednotlivých dimenzích a následně zhodnotit celkovou úroveň sociálního kapitálu v SO POÚ Kaplice. Dále zjišťujeme úroveň a rozdíly sociálního kapitálu z pohledu mužů a žen.

6.2.1 Analýza sekundárních dat

6.2.1.1 Analýza úrovně občanské angažovanosti na základě volební účasti do obecních a krajských zastupitelstev

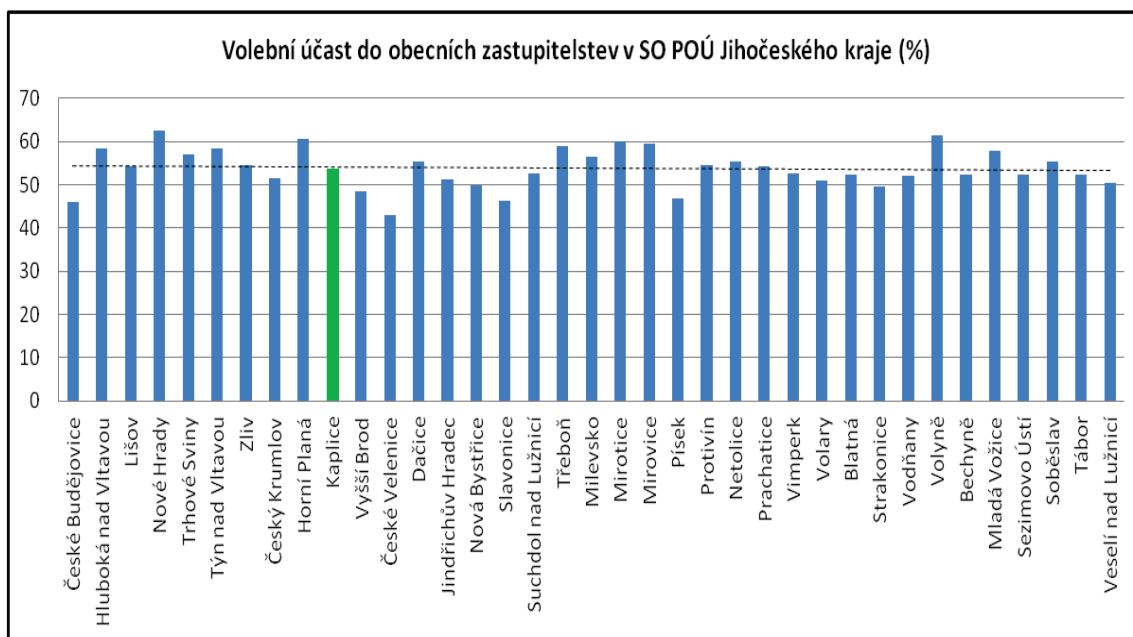
Dimenze občanská angažovanost nebyla jako jediná z dimenzí zahrnuta v dotazníkovém šetření. Úroveň sociálního kapitálu v této dimenzi se pokusíme zjistit pomocí analýzy sekundárních dat, a to na základě rozboru volební účasti do obecních

a krajských zastupitelstev, a také na míře lokální angažovanosti, která je vyjádřena podílem počtu kandidátů do místních voleb na počet mandátů.

Důležitou součástí všech volebních výsledků je míra participace občanů ve volbách. Politická participace občanů je jednou ze složek občanské angažovanosti (Stachová, 2009). Volební účast je v jednotlivých zemích a typech voleb odlišná. Je to dáno řadou geopolitických, kulturních a socioekonomických faktorů. Jedním ze stěžejních faktorů, podle čeho se lidé rozhodují, zda jít k volbám, či ne, je důležitost voleb a co všechno můžou svoji volbou ovlivnit (Šaradín, 2004). Z toho vyplývá i celorepublikově nízká volební účast do obecních zastupitelstev. Volební účast do obecních zastupitelstev byla v roce 1990 stejně vysoká jako volební účast do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, ale postupně se zájem voličů o komunální úroveň snižoval. Na tomto příkladu můžeme vidět, jak se odráží důležitost vnímání možnosti ovlivňovat alespoň určitým způsobem dění v celé zemi (Šaradín, 2004).

Volební účast do zastupitelstev obcí, městysů a měst za všechny kraje ČR za rok 2010 je 48,48 %. Jihočeský kraj dosahuje hodnoty 51,43 %, což jej řadí na 6. místo mezi kraji. Volební účast do obecních zastupitelstev v SO POÚ Kaplice je 53,69 %, což je ve srovnání s ČR lehce nadprůměrná hodnota. Podíváme-li se na volební účast za jednotlivé POÚ v rámci Jihočeského kraje, dosahuje POÚ Kaplice 19. nejlepší hodnoty z celkového počtu 37 POÚ. Můžeme říct, že volební účast v POÚ Kaplice v Jihočeském kraji je průměrná (*Graf 5*).

Graf 5: Volební účast do obecních zastupitelstev v SO POU Jihočeského kraje

Zdroj: www.volby.cz, vlastní zpracování.

Při pohledu na *Tabulku 10*, kde sledujeme volební účast jednotlivých obcí správního obvodu, si můžeme všimnout zajímavého specifika, která potvrzuje jednu z našich hypotéz a tvrzení a výsledky Jančáka, Havlíčka, Chromého a Marady (2008) a Aufrechtové (2013). Volební účast obyvatel měst Kaplice a Velešín do obecních zastupitelstev je výrazně nižší než volební účast obyvatel tzv. venkovských oblastí. Z toho vyplývá, že obyvatelé venkovských oblastí se jeví jako aktivnější ve vztahu k volební účasti. Volební účast obyvatel měst Kaplice a Velešín nepřesahuje 50%. Naopak nejvyšších hodnot dosahují obce Pohorská Ves a Soběnov a to více než 70 %. Zde je volební účast v komunálních volbách vysoce nadprůměrná. U obce Pohorská Ves je to zapříčiněno tím, že velké procento sociálně slabších obyvatel bylo motivováno dostavit se k volbám jedním z kandidátů do obecního zastupitelstva, který jim přislíbil zaplacení dluhů v místním hostinci a v obchodě s potravinami.

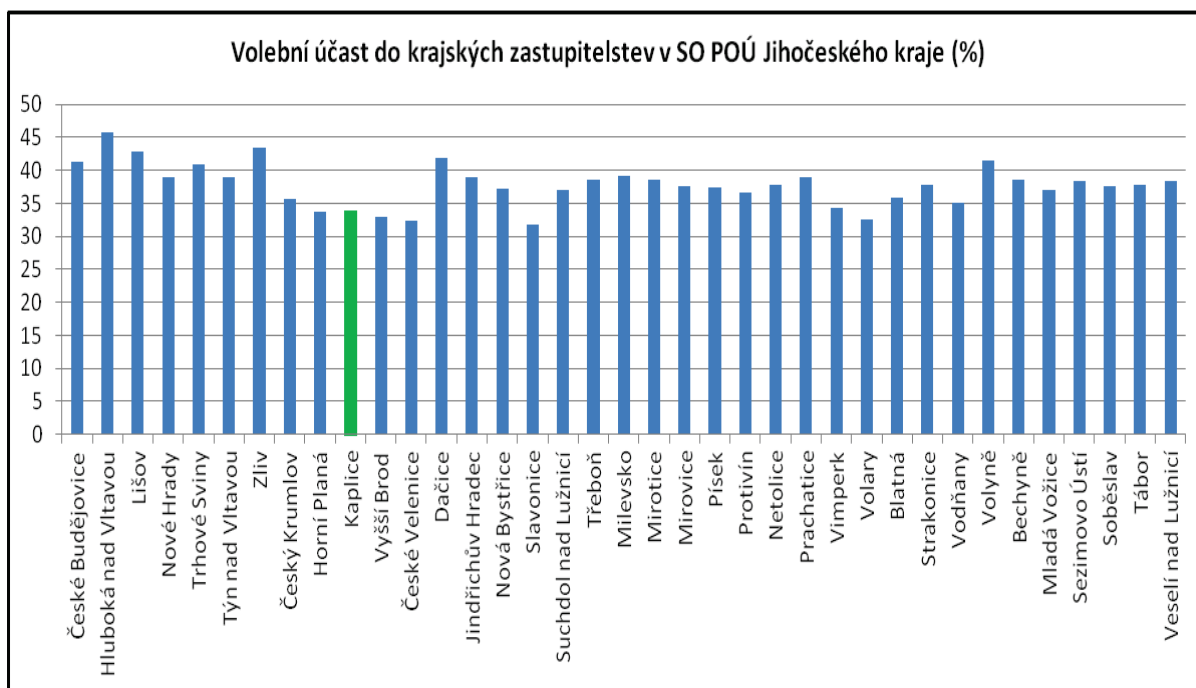
Tabulka 10: Volební účast do obecních a krajských zastupitelstev (%)

Název obce	Volební účast do obecních zastupitelstev za rok 2010 (%)	Počet voličů v seznamu za rok 2010	Volební účast do krajských zastupitelstev za rok 2012 (%)	Počet voličů v seznamu za rok 2012
SO POÚ Kaplice	53,69%	15 013	33,97%	15 002
Benešov nad Černou	66,07%	952	34,65%	984
Besednice	65,98%	682	38,99%	690
Bujanov	65,36%	407	28,21%	397
Dolní Dvořiště	54,23%	981	26,35%	983
Horní Dvořiště	61,77%	395	34,10%	390
Kaplice	46,45%	5 509	32,84%	5 420
Malonty	58,32%	962	32,44%	1 008
Netřebice	55,26%	380	35,10%	396
Omlenice	61,13%	391	31,09%	402
Pohorská Ves	77,23%	224	25,81%	217
Rožmitál na Šumavě	62,30%	305	38,91%	311
Soběnov	74,46%	278	43,88%	278
Střítež	65,22%	299	38,98%	313
Velešín	49,14%	3 193	36,79%	3 153
Zvíkov	65,45%	55	50,00%	60

Zdroj: www.volby.cz, vlastní zpracování.

Volební účast do krajských zastupitelstev za rok 2012 za všechny kraje České republiky je 36,89 %. Na 5. pozici volební účasti do krajských zastupitelstev mezi všemi kraji je Jihočeský kraj (38,59 %). Námi sledované území dosahuje pouze 33,97 % a odpovídá tak celorepublikovému nízkému trendu. V rámci Jihočeského kraje zaujímá POÚ Kaplice až 32. pozici z 37 možných (*Graf 6*). Toto nízké číslo odpovídá nezájmu obyvatel správního obvodu se angažovat na politickém životě v kraji. Důvody mohou být např. nechut' jít ke krajským volbám, špatná skladba listiny kandidátů, kde některá jména kandidátů obyvatelům periferního regionu nic neříkají, odlehlost od krajského centra České Budějovice. Podle Šaradín (2004) jsme mohli předpokládat nízkou volební účast ve volbách do krajského zastupitelstva a tento fakt se nám zde potvrdil. Volební účast ve volbách do krajského zastupitelstva patří k nejnižším v Jihočeském kraji a je také nižší než průměr České republiky.

Graf 6: Volební účast do krajských zastupitelstev v SO POÚ Jihočeského kraje

Zdroj: www.volby.cz, vlastní zpracování.

Při pohledu na jednotlivé obce SO POÚ Kaplice je zde vidět jiný trend než u volební účasti do obecních zastupitelstev. Nejnižších hodnot zde dosahuje obec Pohorská Ves (25,81 %), což je výrazný rozdíl oproti komunálním volbám. Můžeme se domnívat, že v tomto případě nebyli obyvatelé obce motivováni z vnějšku, aby k volbám došli. Nízká volební úroveň je i v obcích Dolní Dvořiště (26,35 %) a Bujanov (28,21 %). Naopak nejvyšší hodnoty kromě obce Zvíkov byly naměřeny v obci Soběnov (43,88 %), což potvrzuje vysokou politickou participaci obyvatel v této obci.

Na základě výzkumu Jančák, Havlíček, Chromý, Marada (2008) jsme zařadili do šetření podíl kandidátů na počet mandátů v zastupitelstvu obce v komunálních volbách, což vyjadřuje míru ochoty obyvatel angažovat se v řízení své obce. Obecně lze říci, že čím je vyšší míra lokální angažovanosti, tím je vyšší potenciál pro rozvoj sociálního kapitálu.

Míra lokální angažovanosti vykazuje nejvyšší hodnoty ve městech (Kaplice, Velešín) a v obcích s největším počtem obyvatel (Malonty, Dolní Dvořiště, Benešov

nad Černou). U měst Kaplice a Velešín je zde viditelný rozdíl oproti volební účasti v komunálních volbách, kterou měly nejnižší. Na druhou stranu nejmenších hodnot dosahuje obec Soběnov. Je zde patrné, že obyvatelé této obce chodí jak k volbám do obecního zastupitelstva, tak i k volbám do krajského zastupitelstva, ale nechtějí se aktivně podílet na řízení obce.

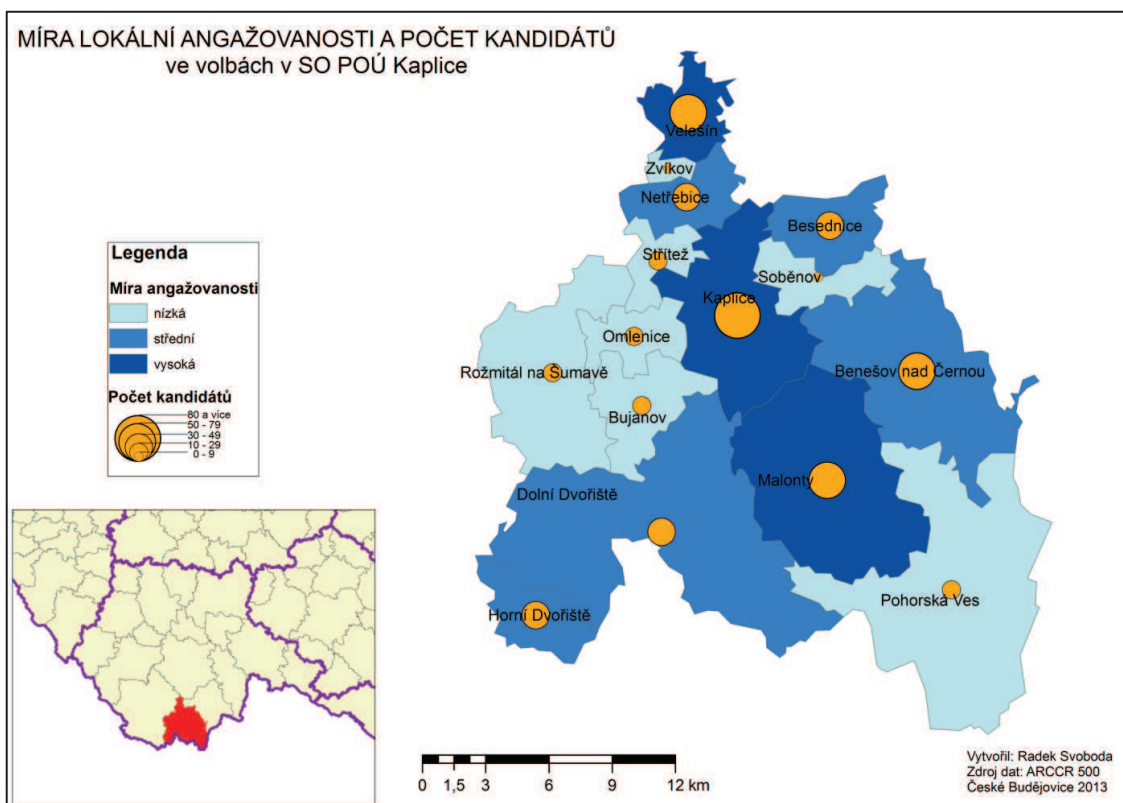
Tabulka 3: Lokální politická angažovanost obyvatel SO POÚ Kaplice

Lokální politická angažovanost obyvatel SO POÚ Kaplice			
Název obce	Počet kandidátů	Počet mandátů	Lokální angažovanost
SO POÚ Kaplice celkem	654	153	4,27
Benešov nad Černou	55	11	5,00
Besednice	44	11	4,00
Bujanov	27	9	3,00
Dolní Dvořiště	45	9	5,00
Horní Dvořiště	37	9	4,11
Kaplice	166	21	7,90
Malonty	66	11	6,00
Netřebice	30	9	3,33
Omlenice	29	11	2,63
Pohorská Ves	17	9	1,88
Rožmitál na Šumavě	27	9	3,00
Soběnov	9	7	1,28
Střítež	14	7	2,00
Velešín	79	15	5,26
Zvíkov	9	5	1,80

Zdroj: www.volby.cz, vlastní zpracování.

Mapa 2: Míra lokální angažovanosti a počet kandidátů ve volbách v SO POÚ Kaplice

Zdroj: dotazníkové šetření

Míra politické participace obyvatel SO POÚ Kaplice ve volbách do obecního zastupitelstva nám poukazuje na velmi dobrou úroveň sociálního kapitálu. Na druhou stranu míra lokální angažovanosti může být hodnocena ze dvou úhlů pohledu. Ve městech a v obcích s nejvyšším počtem obyvatel je míra lokální angažovanosti na vysoké úrovni, tudíž je zde i vyšší úroveň sociálního kapitálu. Naproti tomu v menších obcích klesá ochota podílet se na rozhodování a tím i klesá míra sociálního kapitálu.

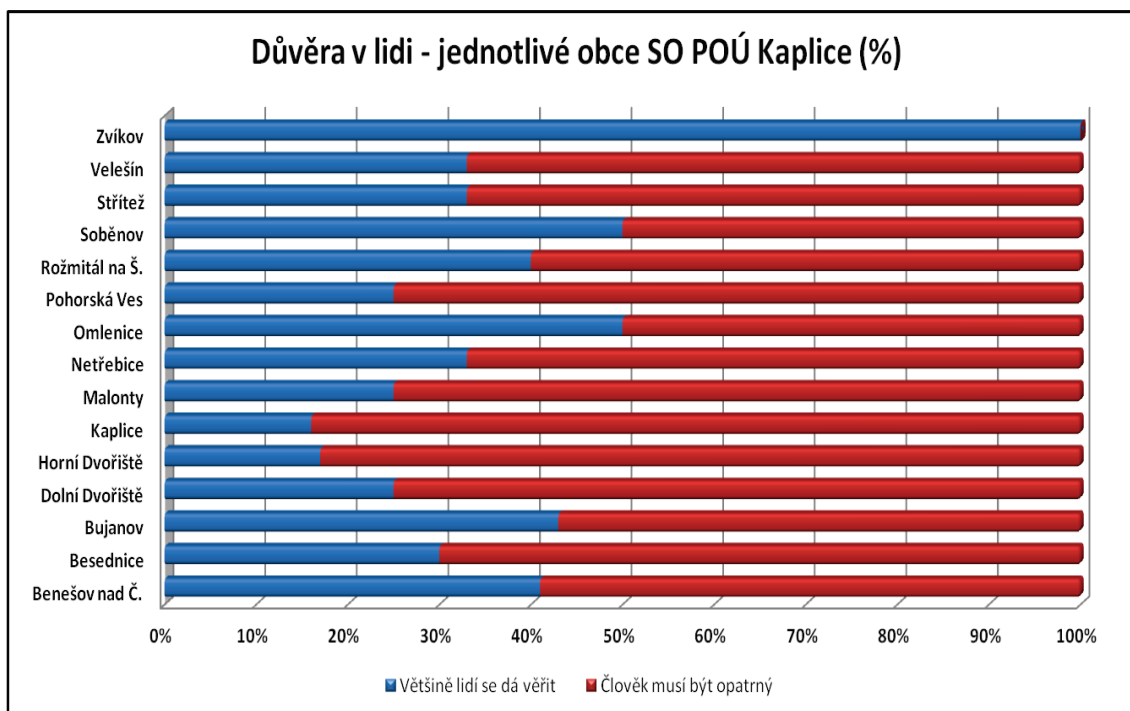
6.2.2 Analýza primárních dat

6.2.2.1 Analýza úrovně důvěry na základě míry důvěry ve vybrané subjekty a důvěry mezi lidmi

Důležitou charakteristikou v hodnocení sociálního kapitálu je dimenze důvěry. V rámci našeho dotazníkového šetření byla zjišťována dimenze důvěry na základě dvou položených otázek. Otázka č. 1 je zaměřena na to, jestli se dá lidem v obci věřit, nebo musí být člověk opatrný. U otázky č. 3 byla zjišťována míra důvěry k osmi vybraným subjektům (škola, sousedé, starosta obce, místní spolky, chalupáři, zastupitelé obce, místní podnikatelé a místní církve). Nejdřív se pokusíme analyzovat jednotlivé otázky důvěry a následně vyhodnotit celkovou úroveň dimenze důvěry.

Podíváme-li se nejdříve na otázku č. 1, je možno říct, že lidé v SO POÚ Kaplice si vzájemně nedůvěřují. Důvěra v ostatní občany zde dosahuje pouze 27 %. Naopak, že člověk musí být velmi opatrný při jednání s lidmi, si myslí 73 % respondentů. Při detailnějším pohledu na jednotlivé obce je možno říct, že míra důvěry v druhé lidi nepřesahuje kromě obce Zvíkov (zapříčiněno pouze jedním vyplněným dotazníkem z celé obce) 50 %. Těchto hodnot dosahují pouze obce Soběnov (50 %) a Omlenice (50 %), kde je důvěra v lidi v rámci POÚ Kaplice nejvyšší. Naopak nejnižší hodnoty vykazuje město Kaplice (16 %) a obec Horní Dvořiště (17 %).

Graf 7: Důvěra v lidi – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

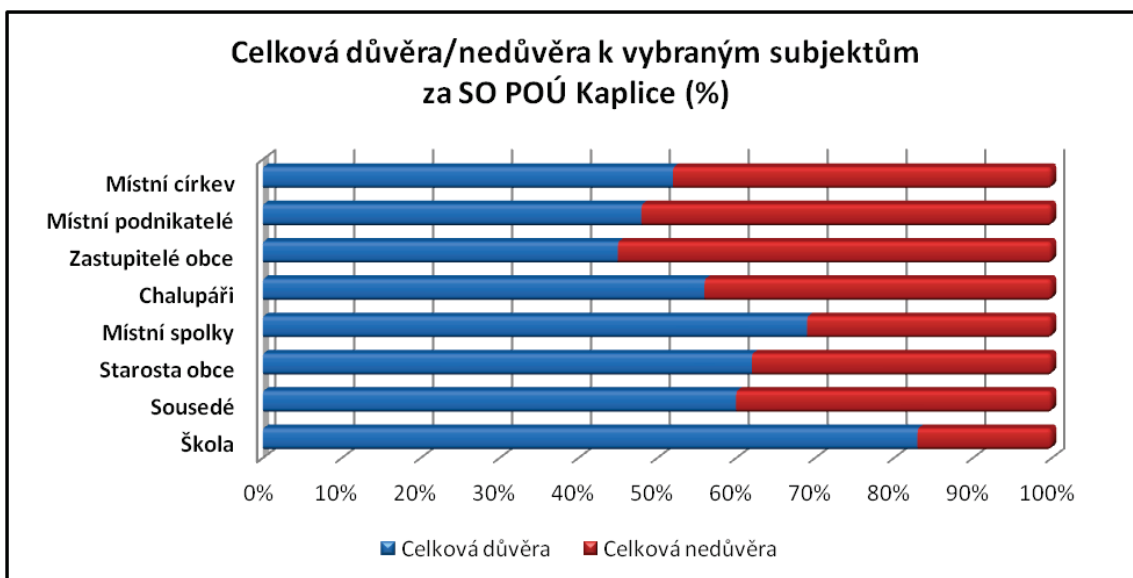
Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V rámci terénního výzkumu dimenze důvěry byla položena i druhá otázka, která v našem šetření hraje jednu z hlavních úloh. Otázka zjišťuje míru důvěry k osmi vybraným institucím (škola, sousedé, starosta obce, místní spolky, chalupáři, zastupitelé obce, místní podnikatelé a místní církve). Celkové výsledky šetření za jednotlivé obce poukazují na poměrně značné rozdíly důvěry u jednotlivých zkoumaných subjektů (Graf 8). Z celkového pohledu můžeme říct, že byla zjištěna poměrně vysoká míra důvěry ve vybrané subjekty. Téměř u všech vyšší než 50 %. Po sloučení kategorie odpovědí „důvěřuji“ a „spíše důvěřuji“ dosahovala daleko nejvyšší hodnoty důvěry školská zařízení (83 %) a také místní spolky (69 %). Nadprůměrné hodnoty důvěryhodnosti vykazovali respondenti též ke starostovi (62 %) a sousedským vztahům (60 %). Průměrné hodnoty důvěry pak vykazovaly chalupáři (56 %) a místní církve (52 %). Hodnot pod 50 %, které si můžeme označit jako lehce podprůměrné, dosahovaly subjekty místní podnikatelé (48 %) a zastupitelstvo obce (45 %). Pro srovnání Jančák, Chromý, Marada, Havlíček, Vondráčková (2010) uvádějí u školských zařízení míru

důvěry 86,5 %, která je následovaná důvěrou v sousedy (78,1 %), ve starostu (65,1 %) a místní spolky (63 %). V diplomové práci Aufrechtová (2013), která se zabývala geografickým výzkumem periferního regionu Volary, se nejdůvěryhodnější institucí stala místní škola (71,4 %), následovaná starostou (62 %), sousedy (58 %) a spolky (52 %). Nejnižších hodnot dosahují místní podnikatelé (43 %), zastupitelé obce (41 %) a místní církve (18 %).

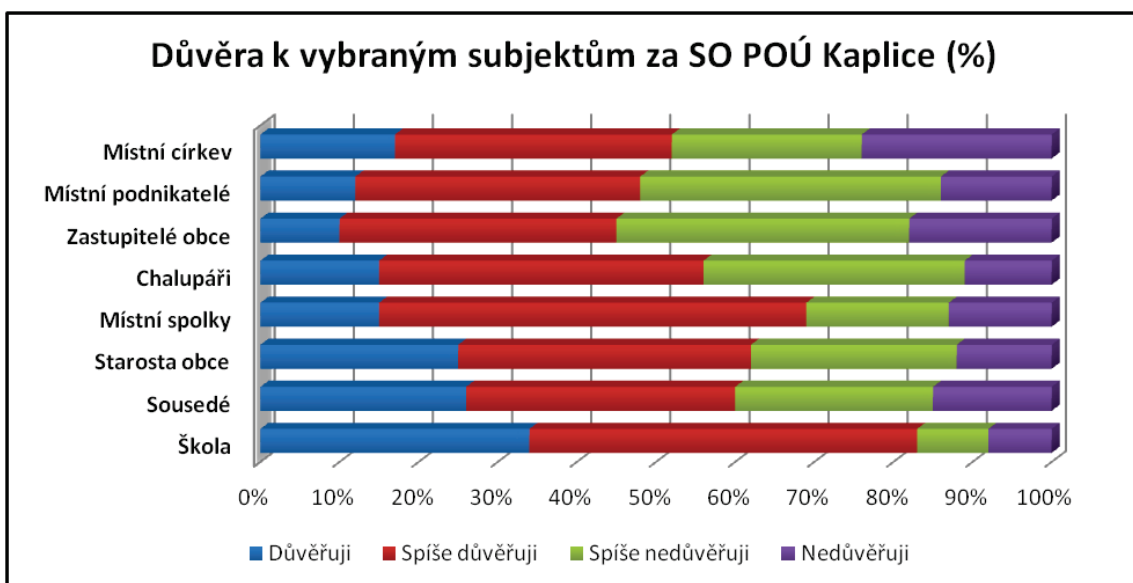
Nepotvrdila se nám tak úplně hypotéza č. 3, kde jsme předpokládali nejvyšší míru důvěry v místní školu, sousedské vztahy a ve starostu obce. Jak je zmíněno výše, školská zařízení opravdu dosahují nejvyšší míry důvěry, stejně tak jako v šetření Jančák et. al. (2010) a Aufrechtová (2013). Naopak překvapujícím zjištěním je zde vysoká míra důvěry v místní spolky, která je vyšší než u obou zmíněných autorů a dosáhla druhého nejlepšího výsledku. Velice výrazný je i rozdíl mezi naším výzkumem a výzkumem Aufrechtové (2013) v důvěře v místní církve. V SO POÚ Volary dosahuje hodnoty 18 %, kdežto v našem výzkumu je hodnota na 52 %. Je z toho patrné, že respondenti SO POÚ Kaplice více důvěřují v místní církve, což může být dáno vyšším podílem věřícího obyvatelstva v SO POÚ Kaplice (37,19 % k 31. 12. 2001) než v SO POÚ Volary (23,06 % k 31. 12. 2001). Považujeme-li instituci za důvěryhodnou pokud její míra důvěry dosahuje alespoň 50 %, pak se tvrzení o důvěře ve vybrané instituce potvrdilo pouze z části, neboť respondenti důvěřují šesti subjektům z osmi.

Graf 8: Celková důvěra/nedůvěra k vybraným subjektům za SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 9: Důvěra k vybraným subjektům za SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

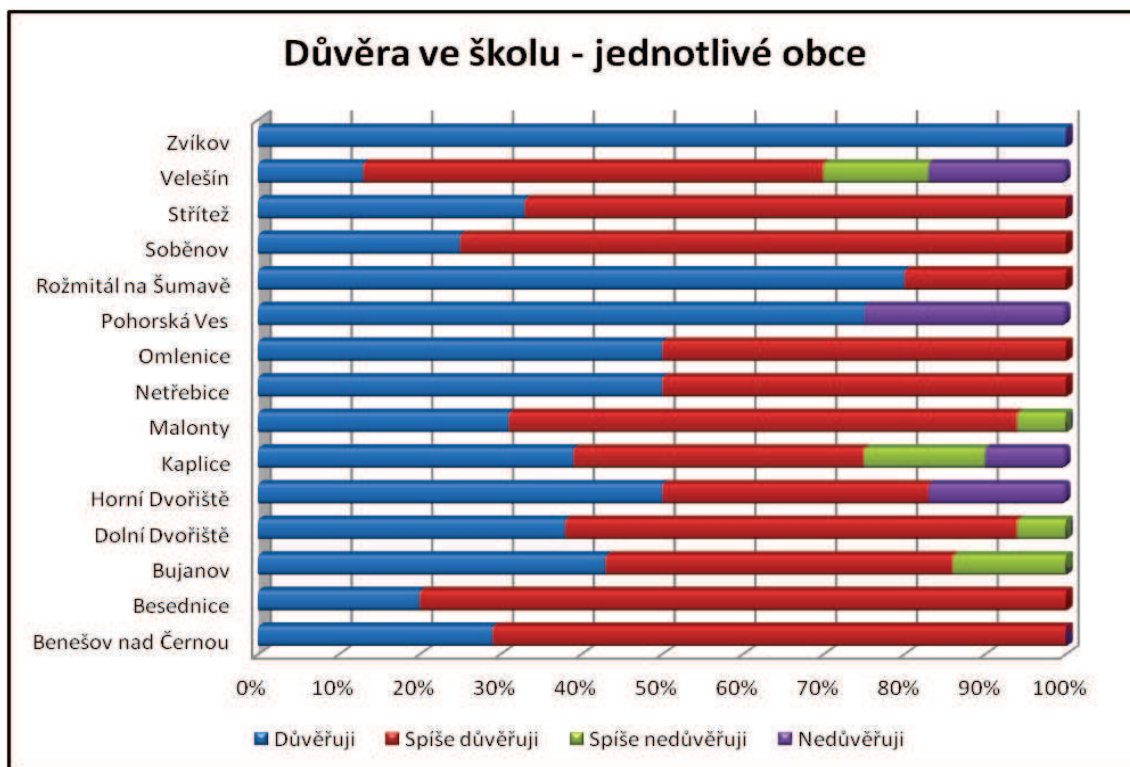
Při detailnějším pohledu na kategorii „Důvěřuji“ je vidět, že nejvyšší míry důvěry opět s výraznou převahou dosahuje školské zařízení (34 %). Oproti hodnocení celkové důvěry, zde dosahují druhých nejvyšších hodnot sousedské vztahy (26 %),

následovány mírou důvěry ve starostu obce (25 %). Oproti předcházejícímu hodnocení dosáhla vyšší míry důvěry i místní církve (18 %), a předčila tak i chalupáře (15 %), místní spolky (15 %) a místní podnikatelé (12 %). Stejně jako v hodnocení výše, obdrželo nejnižší hodnoty zastupitelstvo obce (10 %). Nejrozporupnější hodnocení dosahuje místní církve, stejně jako ve výzkumu Jančák et al. (2010). Respondenti jí buďto důvěřují nebo nedůvěřují (24 %), přičemž odpovědi spíše důvěřuji a spíše nedůvěřuji byli zastoupeny daleko méně než u zbývajících subjektů.

Podíváme-li se detailněji na vybrané subjekty za jednotlivé obce, můžeme si všimnout určitých specifik.

Jak zmiňuji výše, důvěra ve školská zařízení docílila nejvyšší míry důvěry v SO POÚ Kaplice. Při pohledu na jednotlivé obce v kategorii „důvěřuji“ dosahují nejvyšších hodnot obce Zvíkov, Rožmitál na Šumavě a Pohorská Ves. Naopak nejnižších hodnot v této kategorii dosahují obce Velešín, Besednice, Soběnov a Benešov nad Černou. Po spojení kategorií „důvěřuji“ a „spíše důvěřuji“ získalo osm obcí 100% důvěru ve školská zařízení. Jsou to obce Benešov nad Černou, Besednice, Netřebice, Omlenice, Rožmitál na Šumavě, Soběnov, Střítež a Zvíkov. V obci Pohorská Ves respondenti škole důvěřují, nebo nedůvěřují. V kategorii „nedůvěřuji“ se vyjádřilo 25 % respondentů, že škole nedůvěřují. V celkové nedůvěře dosahuje nejvyšších hodnot Velešín (30 %), Kaplice (25 %), Pohorská Ves (25 %) a Horní Dvořiště (17 %). V rámci důvěry ve školu je důležité si připomenout, že některé obce nemají na svém území základní školu 1. ani 2. stupně (obce Netřebice, Omlenice, Pohorská Ves, Soběnov, Střítež a Zvíkov). Respondenti se tak vyjadřují ke školským zařízením v jiných obcích a mnohdy jim důvěřují více než respondenti přímo žijící v dané obci. Jako příklad uvedu obec Pohorská Ves, jejíž respondenti se vyjadřují především ke škole v Benešově nad Černou a důvěřují jí dvakrát více než respondenti z Benešova nad Černou.

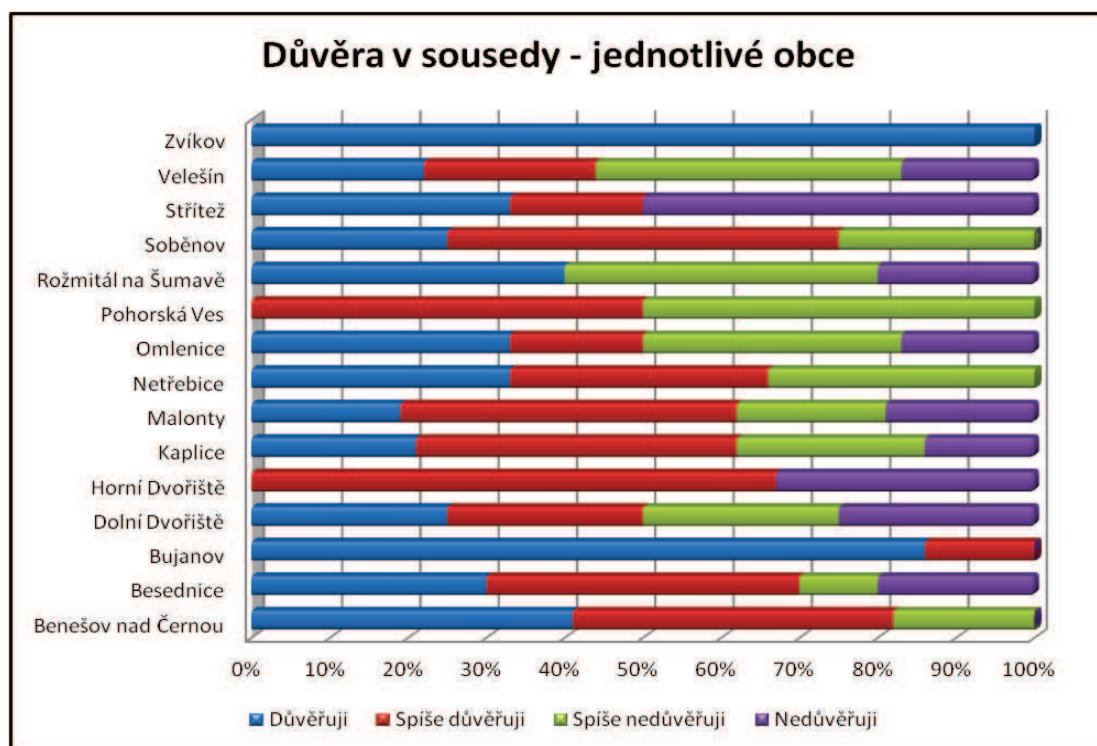
Graf 10: Důvěra ve školu – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Co se týče kategorie důvěry v sousedy, absolutně nejvyšší míry důvěry dosahuje obec Zvíkov a obec Bujanov, které jako jediné při celkovém pohledu získaly 100%. Z tohoto hlediska dosahují vysokých hodnot i obce Benešov nad Černou (82 %) a Soběnov (75 %). Velmi specifickými hodnotami se vyznačuje obec Rožmitál na Šumavě, kde 40 % respondentů sousedům plně důvěřuje, naopak celková nedůvěra je zde 60 %, což je nejspíš zapříčiněno častým přistěhováním/vystěhováním nových lidí, kteří nevzbuzují mnoho důvěry u „starousedlíků“. Celková míra nedůvěry je v již zmiňovaném Rožmitále na Šumavě, dále ve Velešíně (56 %), Dolním Dvořišti, Pohorské Vsi a Omlenicích (vše 50 %).

Graf 11: Důvěra v sousedy – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

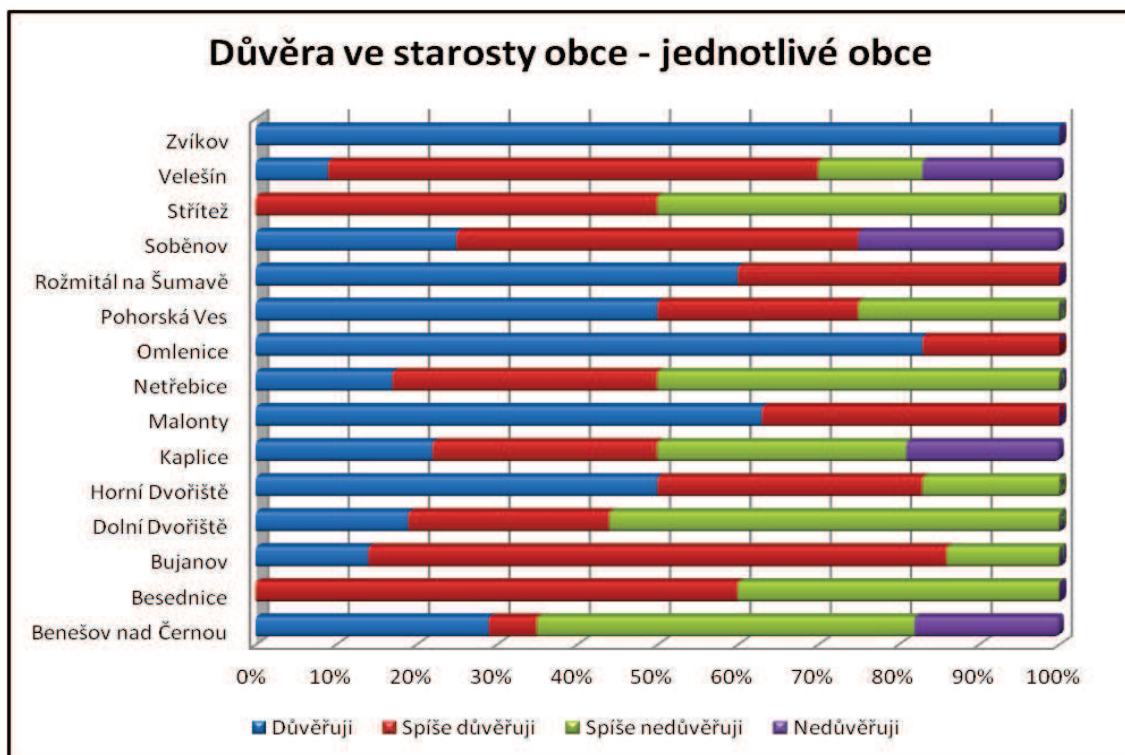

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z celkového pohledu dosahuje důvěra ve starostu obce vysokých hodnot (62 %). Při detailním pohledu na jednotlivé obce se těší největší mírou důvěry institut starosty ve Zvíkově (100 %), Omlenicích (83 %), Malontech (63 %) a Rožmitále na Šumavě (60 %). Tyto obce dosahují 100 % hodnot při sloučení kategorií „důvěřuji“ a „spíše důvěřuji“. Z hlediska sloučení kategorií „spíše nedůvěřuji“ a „nedůvěřuji“ zaujímá poslední místo Benešov nad Černou, následovaný obcí Dolní Dvořiště, kde institutu starosty, v tomto případě starostky, nedůvěřuje 65 % respondentů, respektive 56 %.

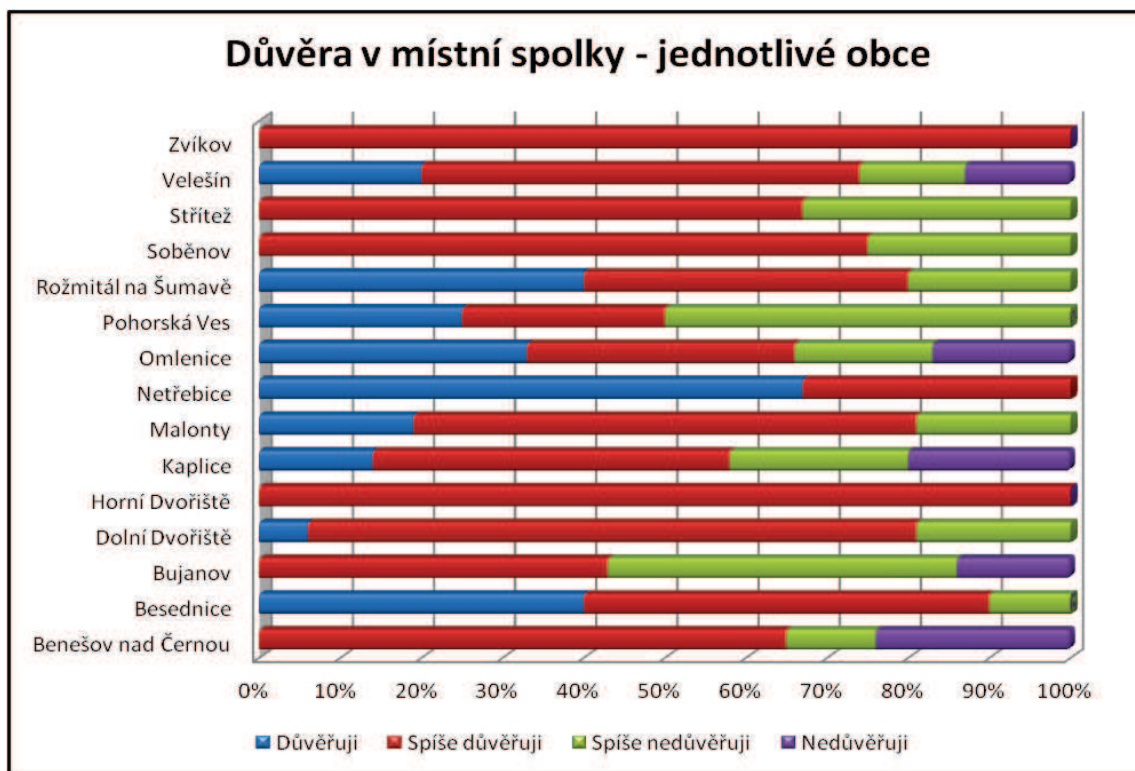
Graf 12: Důvěra ve starostu obce – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Celková důvěra v místní spolky docílila druhých nejvyšších hodnot v SO POÚ Kaplice (69 %). Podíváme-li se na *graf 13*, můžeme si všimnout, že ve většině případů převažuje kategorie „spíše důvěřuji“. Nejvyšší hodnoty v kategorii „důvěřuji“ získala obec Netřebice, ve které se nachází úspěšné týmy dobrovolných hasičů a hasiček, které se účastní regionálních, ale i celorepublikových soutěží. Důvěra v tyto spolky se odráží i ve výsledném celkovém hodnocení důvěry v obci Netřebice, která dosahuje 100 %. Z celkového pohledu dosahuje vysokých hodnot důvěra v místní spolky ve Zvíkově (100 %), Besednicích (90 %), Dolním Dvořišti a Malontech (oba 81 %) a Rožmitále na Šumavě (80 %). Na druhou stranu míra celkové nedůvěry v místní spolky je nejvyšší v Bujanově (57 %), kde se nacházejí pouze dva spolky a to dobrovolní hasiči a myslivci, a Pohorské Vsi (50 %).

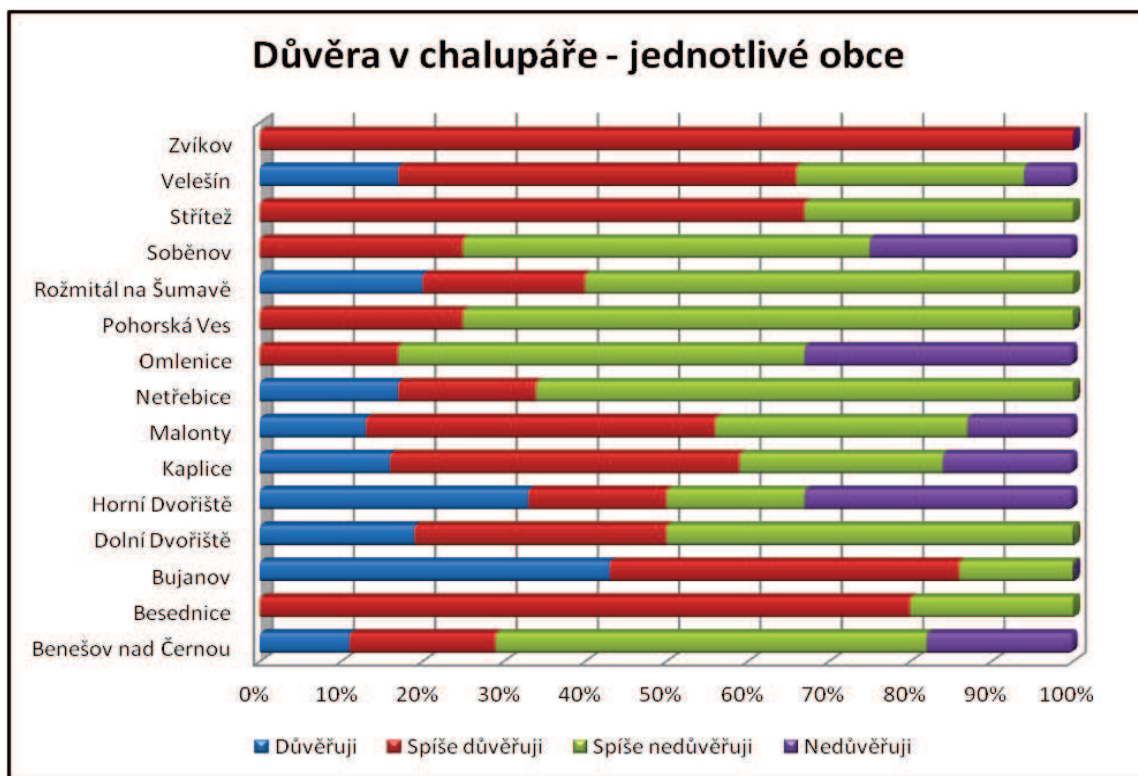
Graf 13: Důvěra v místní spolky – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z celkového pohledu získala důvěra v chalupáře lehce nadprůměrných hodnot (56 %). Sedm obcí dosáhlo více než 50 %, šest obcí získalo méně než 50 % a u dvou obcí je celková míra důvěry s celkovou mírou nedůvěry 50 %:50 %. Nejvyšších hodnot dosahují obce Zvíkov (100 %), Bujanov (86 %), Besednice (80 %). Na druhém konci pořadí se nachází obce Omlenice (17 %), Pohorská Ves, Soběnov (obě 25 %). Nejrozporuplnějších hodnocení dosahuje obec Horní Dvořiště, kde 33 % obyvatel chalupářům důvěřuje (druhé nejvyšší hodnocení v kategorii „důvěřuji“ po obci Bujanov) a 33 % obyvatel chalupářům nedůvěřuje (společně s obcí Omlenice nejvyšší hodnocení v kategorii „nedůvěřuji“).

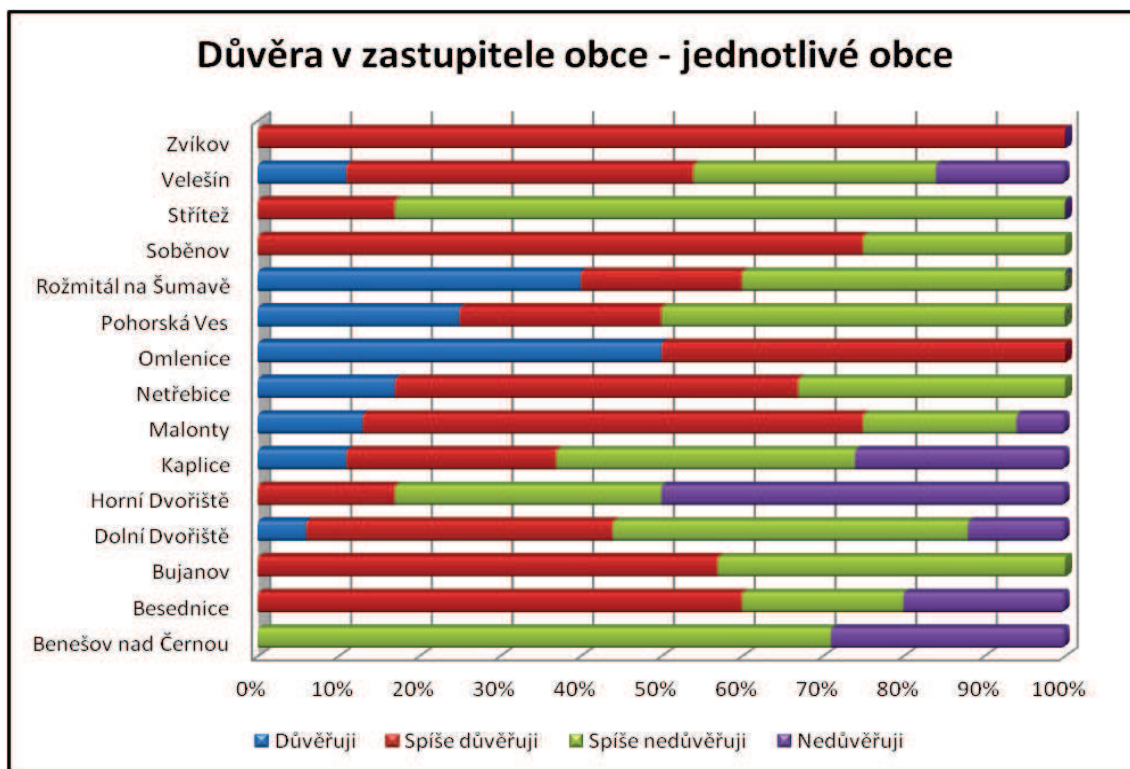
Graf 14: Důvěra v chalupáře – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V celkovém hodnocení důvěry v SO POÚ Kaplice získali zastupitelé obce 45 %. V jednotlivých obcích důvěřují zastupitelům obce nejvíce v Omlenicích (50 %) a v Rožmitále na Šumavě (40 %). Na druhou stranu nejvíce nedůvěřují zastupitelům obce v Horním Dvořišti (50 %), Benešově nad Černou (29 %) a Kaplici (26 %). Podíváme-li se však na celkovou míru důvěry, nejlepších čísel docílila obec Omlenice, Zvíkov (obě 100 %), Malonty a Soběnov (obě 75 %). Nejnižší míry celkové důvěry dosahuje Benešov nad Černou, kde zastupitelům obce nedůvěřuje ani jeden respondent. Obce Horní Dvořiště a Střítež získaly pouze 17 %. Zajímavou obcí je zde pro mě Pohorská Ves. Na základě volební účasti v komunálních volbách za rok 2010 (77 %) bych předpokládal, že míra důvěry ve starostu obce (75 %) i v zastupitele obce (50 %) bude mnohem vyšší.

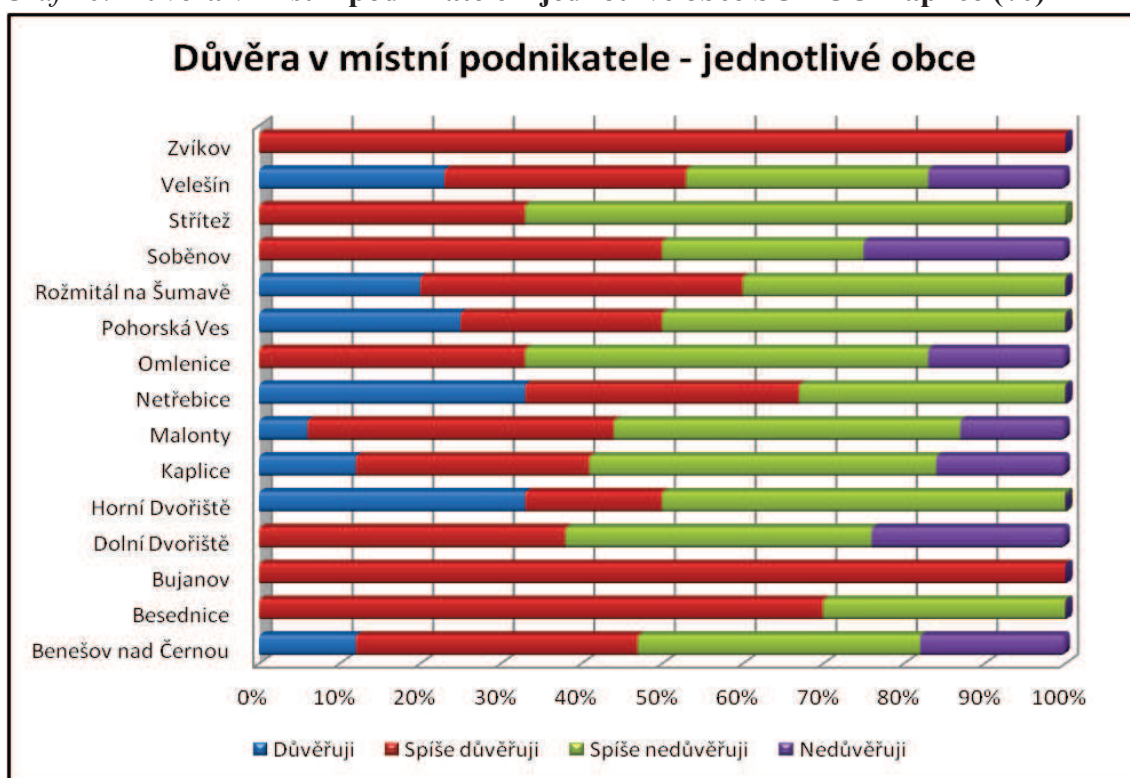
Graf 15: Důvěra v zastupitele obce – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Důvěra v místní podnikatele v jednotlivých obcích je převážně zastoupena kategorií odpovědi „spíše důvěřuji“. V celkovém zastoupení důvěry dosáhly obce Zvíkov a Bujanov 100 % důvěry ve své podnikatele. Více jak 50 % celkové důvěry získali podnikatelé v obcích Besednice (70 %), Netřebice (67 %), Rožmitál na Šumavě (60 %) a Velešín (53 %). Naopak nejnižších hodnot docílily obce Omlenice (33 %), Střítež (33 %) a Dolní Dvořiště (38 %).

Graf 16: Důvěra v místní podnikatele – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

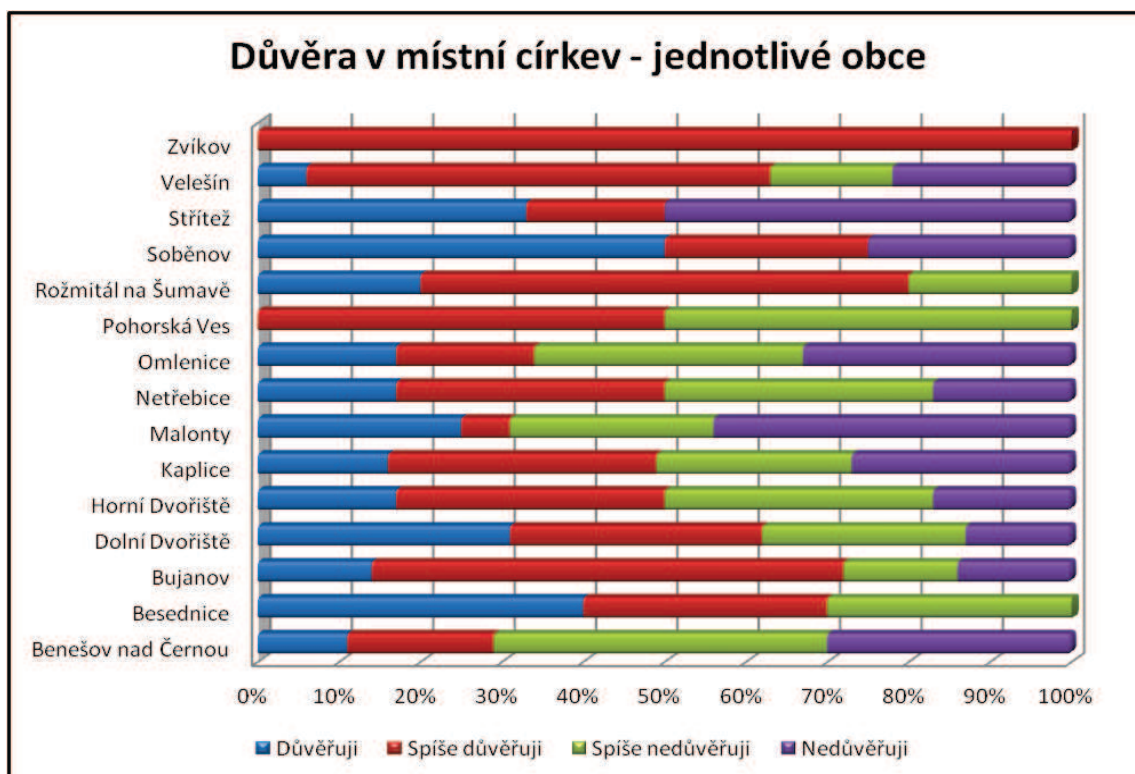

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

U důvěry v místní církev je možno říci, že je to nejrozporuplnější subjekt v našem výběru, kterému obyvatelé a respondenti důvěřují. Určité výsledky míry důvěry v místní církev jsme mohli předpokládat na základě podílu věřících v jednotlivých obcích za rok 2001. Nejnižší mírou důvěry (29 %) v místní církev se vyznačuje Benešov nad Černou, obec s jedním z nevyšších podílů věřících (42 %) v okrese Český Krumlov. Na druhou stranu překvapivých výsledků dosahuje i Rožmitál na Šumavě (80 %), přitom podíl věřících je zde pouze 29 %. Je to dáno tím, že lidé oceňují snahy faráře z Kaplice, který pořádá v obci různá setkání a podílel se i na zajištění peněz na opravu místního kostela a hřbitovní zdi v letech 2007 – 2011. S velkým podílem věřícího obyvatelstva koresponduje i míra důvěry v místní církev v obcích Zvíkov a Soběnov. Obec Zvíkov měla v r. 2001 podíl věřícího obyvatelstva 74,5 % a míra důvěry zde dosahuje 100 % hodnoty. I obec Soběnov má nadprůměrný

podíl věřících (66 %) a míra důvěry docílila hodnoty 75 %. Druhých nejnižších hodnot dosahuje obec Malonty (31 %), což je jednak dáno nízkým podílem věřícího obyvatelstva (28 %), ale také velmi mladou populací (průměrný věk 35,1 let), která místní církvi příliš nedůvěřuje.

Graf 17: Důvěra v místní církvev – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Na základě hodnot, kterých jednotlivé obce dosáhly ve vybraných kategoriích, jsme mohly vytvořit celkové pořadí důvěry ve vybrané subjekty, které je znázorněné v *tabulce 12*. Na prvním místě se umístila obec Zvíkov, ovšem k tomuto výsledku musíme přistupovat kriticky. Jak již bylo řečeno výše, z obce jsme získali pouze jeden vyplněný dotazník. Na druhém místě se nachází městy Besednice, kde lidé nejvíce důvěřují místní škole, chalupářům a místním podnikatelům, na druhou si tam lidé moc

nedůvěřují navzájem. Nejrozporupnějších hodnocení dosahuje obec Omlenice, která se umístila na prvním místě v důvěře ve školu, ve starostu obce a v zastupitele obce. Ve zbylých subjektech nezískala lepší pořadí než desáté, výjimku tvoří pouze důvěra v ostatní lidi. Z hlediska součtu pořadí se na posledním místě umístilo město Kaplice, která nejlepšího pořadí dosáhla v subjektu chalupáři a sousedé. Důvěra v sousedy je zde překvapivá, neboť dle logické úvahy jsme mohli předpokládat nízkou důvěru v sousedy i v ostatní obyvatele, neboť ve větších obcích se lidé méně znají a tím si i méně důvěřují. Naopak důvěra v ostatní lidi už tak překvapivá není, zda obsadila Kaplice poslední místo a potvrdila naši logickou myšlenku. Tu částečně vyvrátilo druhé město Velešín, kde se nedůvěřuje sousedům, ale naopak se zde docela důvěřuje ostatním obyvatelům.

Tabulka 12: Důvěra k vybraným subjektům, tabulka součtu pořadí

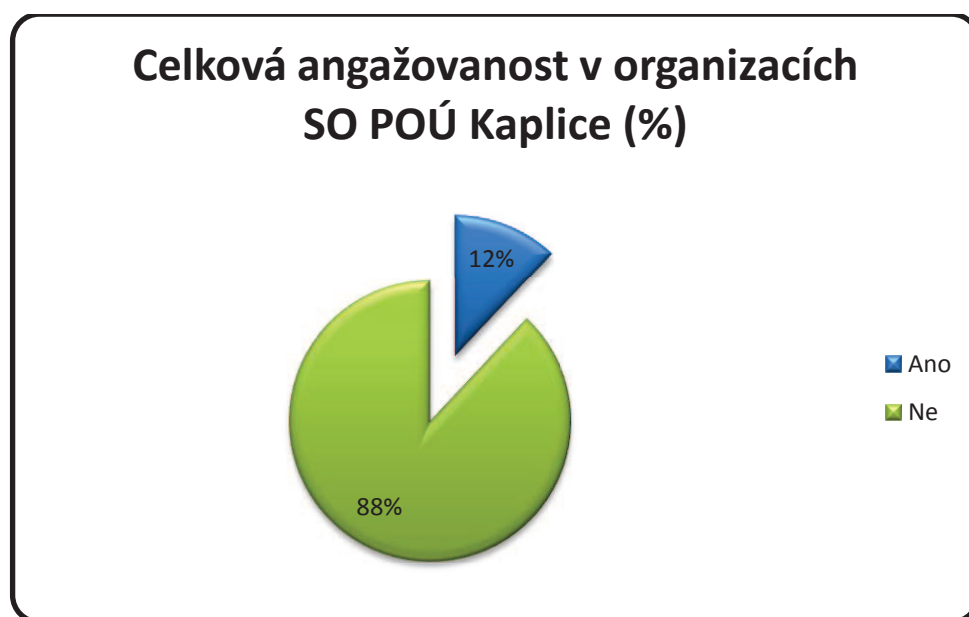
Obec	Škola	Sousedé	Starosta obce	Místní spolky	Chalupáři	Zastupitelé obce	Místní podnikatelé	Místní církve	Důvěra v lidi	Součet bodů	Průměr bodů	Pořadí
Zvíkov	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9	1	1
Besednice	1	5	10	4	3	6	3	5	10	47	5,22	2
Soběnov	1	4	7	8	13	3	7	3	2	48	5,33	3
Bujanov	11	1	5	15	2	8	1	4	4	51	5,66	4
Rožmitál na Šumavě	1	15	1	7	10	6	5	2	6	53	5,88	5
Netřebice	1	7	11	1	11	5	4	8	7	55	6,11	6
Omlenice	1	10	1	11	15	1	14	13	2	68	7,55	7
Malonty	9	8	1	5	7	3	11	14	11	69	7,66	8
Horní Dvořiště	12	6	6	1	8	13	7	8	14	75	8,33	9
Střítež	1	10	11	10	4	13	14	8	7	78	8,66	10
Velešín	15	14	9	9	5	9	6	6	7	80	8,88	11
Dolní Dvořiště	9	10	14	5	8	11	13	7	11	88	9,77	12
Benešov nad Černou	1	3	15	12	12	15	10	15	5	88	9,77	12
Pohorská Ves	13	10	7	14	13	10	7	8	11	93	10,33	14
Kaplice	13	8	11	13	6	12	12	12	15	102	11,33	15

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

6.2.2.2 Analýza úrovně sociálních sítí na základě míry angažovanosti obyvatelstva ve spolcích

Dimenze sociální síť byla hodnocena prostřednictvím míry angažovanosti obyvatelstva ve spolcích, která byla dána otázkou č. 4: Jste členem nějakého dobrovolného spolku, strany, občanské iniciativy, skupiny nebo jiné organizace?. Vyhodnocení výsledků nám nepřináší žádné překvapující zjištění a potvrdila se tak hypotéza č. 2, že angažovanost ve spolcích bude nízká. Jako člen nějaké organizace (spolku, skupiny) se označilo pouze 12 % respondentů (*graf 18*). Pro srovnání je možno uvést údaje z diplomové práce Dity Aufrechtové, kde se za člena nějakého spolku označilo 35 % respondentů. Můžeme tedy říct, že v POÚ Volary je vyšší míra angažovanosti obyvatel ve spolcích než v POÚ Kaplice.

Graf 18: Celková angažovanost v organizacích SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Podíváme-li se detailněji na jednotlivé organizace (spolky, skupiny), tak se míra angažovanosti v POÚ Kaplice pohybovala od 0,8 % až po 29,1 %. Míra angažovanosti ve spolcích či zájmových sdruženích dosahuje hodnoty 24,5 %, následuje angažovanost v politických stranách, v odborech (obě 7,6 %) a v charitativních organizacích (3,4 %).

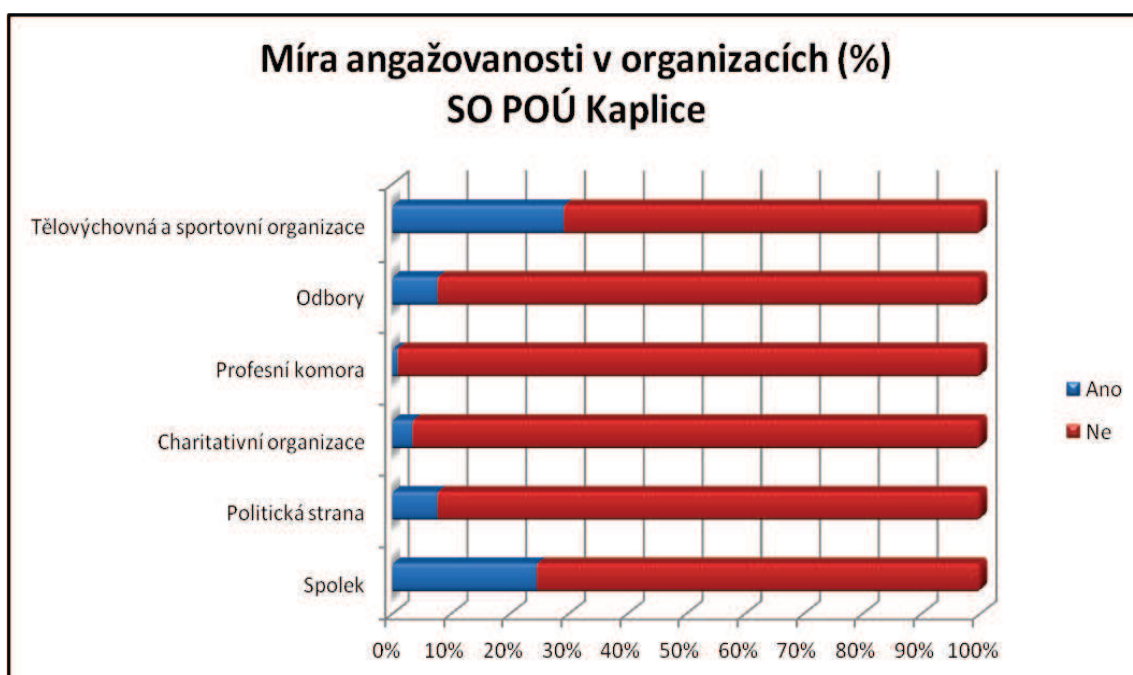

Naopak při pohledu na jednotlivé obce se celková míra angažovanosti pohybovala od pouhých 8 % až po 33 %. Nejvyšší angažovanost byla zjištěna v obci Zvíkov, která dosahuje zmíněných 33 %, kde jediný respondent je členem spolku i tělovýchovné či sportovní organizace. Druhou nejvyšší angažovanost vykazuje obec Dolní Dvořiště (25 %), kde se respondenti angažují především ve spolcích (zastoupen především sdružením Masopust Dolní Dvořiště) a v tělovýchovných a sportovních organizacích (zastoupen fotbalovým klubem FK Dolní Dvořiště a Oddílem metané). Třetí nejvyšší hodnoty angažovanosti dosahuje Rožmitál na Šumavě (20 %), kde se respondenti podílí na chodu Masopustního sdružení Rožmitál na Šumavě, nebo jsou členy místního fotbalového oddílu. Na opačné straně se umístily obce Horní Dvořiště a Omlenice s pouze 8 % mírou angažovanosti. U obce Horní Dvořiště je tak nízké umístění překvapením, jelikož na poměrně malou obec je zde mnoho spolků (např. Sbor dobrovolných hasičů, Myslivecké sdružení, Český svaz zahrádkářů, Sokol Horní Dvořiště) kde se mohou občané angažovat. Umístění obce Omlenice v angažovanosti až takovým překvapením není, neboť v obci se nenachází žádná tělovýchovná a sportovní organizace, ve které by mohli být respondenti a obyvatelé členy. Existují zde však i spolky, kde převážná většina členů pochází z okolních vesnic či nedalekého města Kaplice. Jedná se především o Myslivecké sdružení a Honební společenstvo Omlenice. Nízká je také angažovanost ve městech Kaplice (11 %) a Velešín (10 %). Zde jsme mohli očekávat větší míru angažovanosti z důvodu jejich velikosti, neboť respondenti i obyvatelé zde mají větší příležitost patřit do některé organizace. Velešín má navíc i výhodnější polohu ke krajskému centru Českým Budějovicím. V Kaplici i Velešíně převažuje především angažovanost v tělovýchovných a sportovních organizacích (27,6 % resp. 26,1 %) nad angažovaností ve spolcích (17,2 % resp. 17,4 %).

Závěrem je možno říci, že míra sociálního kapitálu podle úrovně sociálních sítí, které utváří angažovanost v nějaké organizaci (spolku, skupině), není v POÚ Kaplice na vysoké úrovni. Výsledky výzkumu ukázaly, že sociální sítě jsou zde málo rozvinuté a jsou na nižší úrovni než podobné oblasti, viz Aufrechtová (2013). Na angažovanost má určitě vliv i míra perifernosti území a jednotlivých obcí, dále má určitý vliv „dosídlenost“ území. Můžeme říci, že tento vliv není stírán ani výhodnou polohou ke krajskému městu České Budějovice a k okresnímu městu Český Krumlov. Naopak

výzkum prokázal, že zde neplatí závěry výzkumu Jančák et al (2010) a Aufrechtová (2013), kteří tvrdí, že se míra angažovanosti snižuje společně se zvyšující se vzdáleností od regionálního, příp. krajského centra. Bereme-li v úvahu, že centrem je krajské město České Budějovice, tak nejvyšší mírou angažovanosti se vyznačují obce Dolní Dvořiště (40,3 km od Č. Budějovic) a Rožmitál na Šumavě (43,0 km od Č. Budějovic), které jsou jedny z nejvíce vzdálených obcí od tohoto centra.⁵

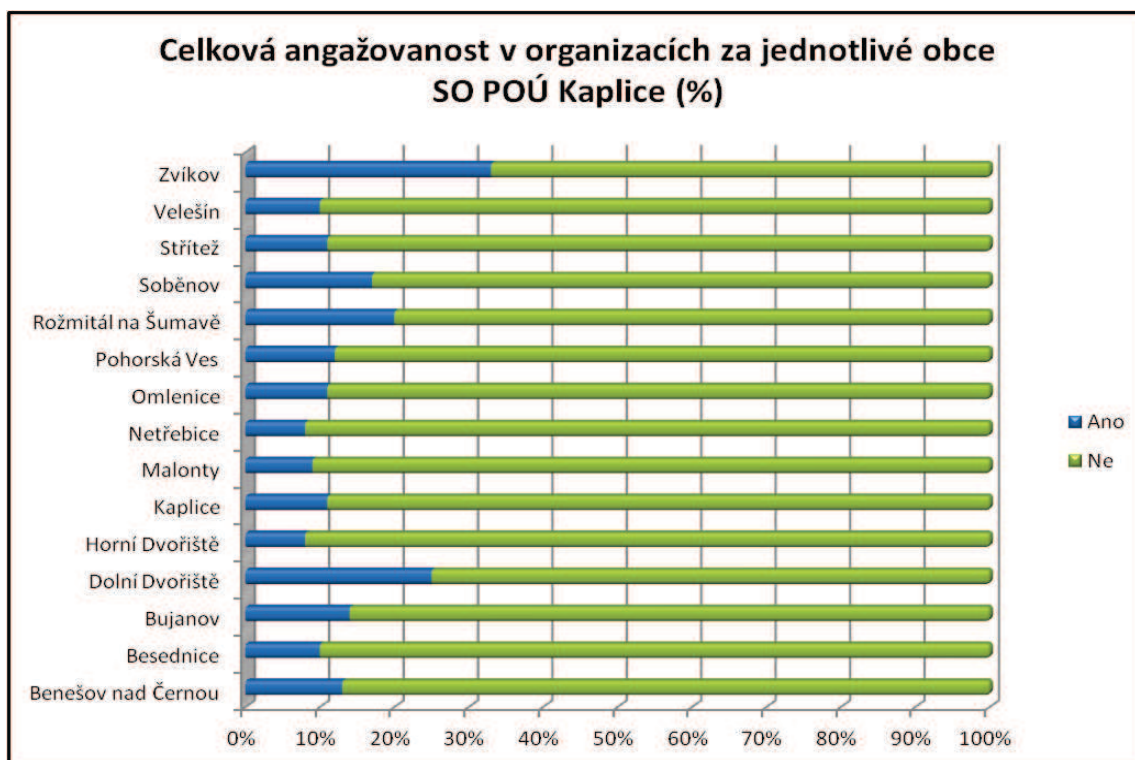
Graf 19: Míra angažovanosti v organizacích SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

⁵ Vzdálenějšími obcemi jsou Pohorská Ves (43,9 km od Č. Budějovic) a Horní Dvořiště (48,4 km od Č. Budějovic). Měřeno podle plánovače trasy GoogleMaps.

Graf 20: Celková angažovanost v organizacích za jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

6.2.2.3 Analýza úrovně sounáležitosti s místem na základě míry celkové spokojenosti, pomoci mezi lidmi a míry bezpečnosti

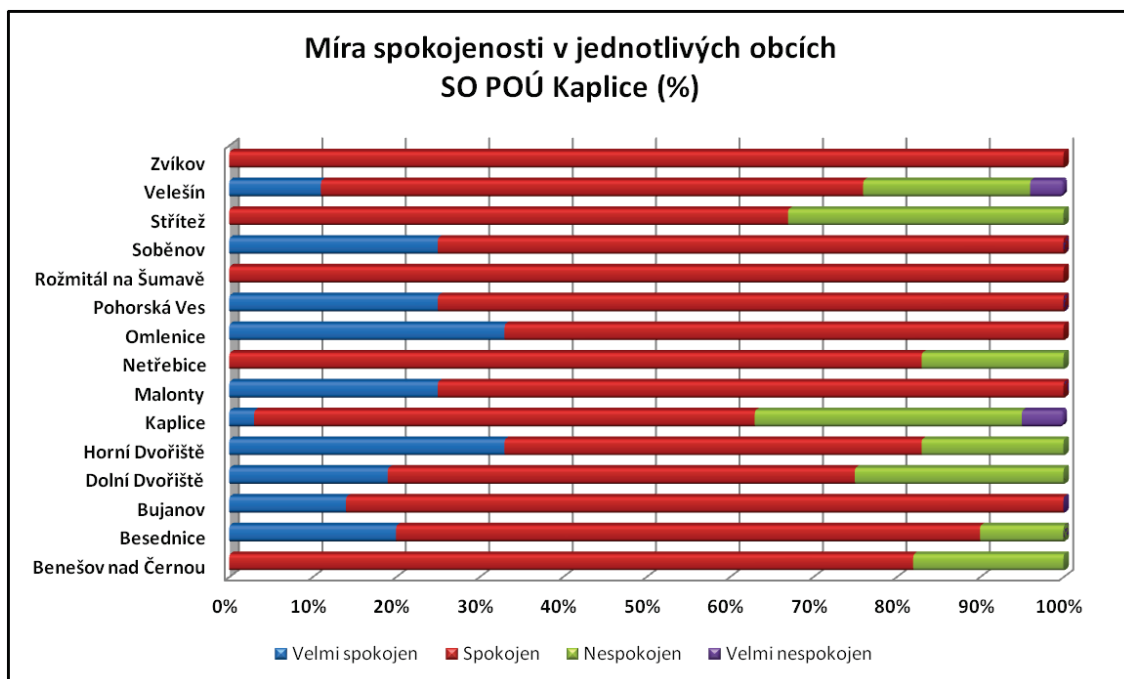
Dimenze sounáležitosti s místem byla hodnocena na základě tří otázek, které hodnotily míru pomoci mezi lidmi, míru bezpečnosti v obci a celkovou spokojenost s životem v obci.

Otázka na celkovou spokojenost s životem v obci nabízela záměrně čtyři možnosti odpovědí (velmi spokojen, spokojen, nespokojen, velmi nespokojen), aby respondenti nemohli volit např. pohodlnou odpověď „ani spokojen, ani nespokojen“ nebo „nevím“. Jako pozitivní můžeme považovat fakt, že většina respondentů SO POÚ Kaplice je s životem ve svých obcích spokojena či velmi spokojena. S životem ve svých obcích je velmi spokojeno 10 % respondentů a spokojeno 67 % respondentů. Naopak

21 % respondentů je ve svých obcích nespokojeno a pouze 2 % je velmi nespokojeno. Obdobných výsledků dosahuje i výzkum Jančák et al. (2010).

Při pohledu na jednotlivé obce lze konstatovat, že nejvyšších hodnot v kategorii velmi spokojen dosahují obce Horní Dvořiště a Omlenice, které shodně získali 33 %. Následovaly je obce Malonty, Pohorská Ves a Soběnov, kde se cítí velmi spokojeno 25 % respondentů. Na druhou stranu v Kaplici a Velešíně se cítí velmi nespokojeno 5 %, respektive 4 % respondentů. Je to dáno především populační velikostí těchto obcí. Podíváme-li se detailněji na celkovou nespokojenost v obci, nejvyšších hodnot dosahuje město Kaplice (37 %), obce Střítež (33 %), Dolní Dvořiště (25 %) a město Velešín (24 %).

Graf 21: Míra spokojenosti v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice (%)

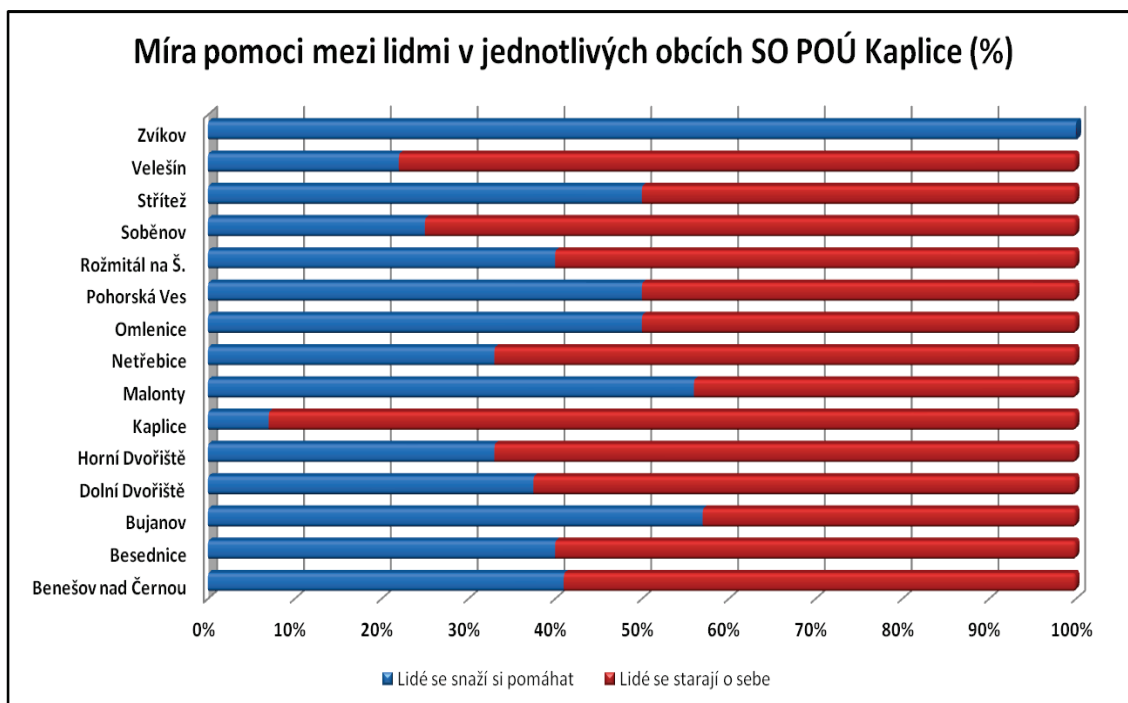
Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Další otázkou, která se podílela na zjištění sounáležitosti s místem, je otázka tážající se na to, jestli si lidé v obci pomáhají, nebo jestli se starají pouze o sebe. Tato otázka byla vybraná z baterií otázek z výzkumu Stachová, Bernard, Čermák (2009). Na základě tohoto výzkumu jsme mohli předpokládat, že lidé v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice se budou více starat o sebe, než si vzájemně pomáhat. Z osobního

hlediska jsem naopak předpokládal vyšší hodnoty pomoci mezi lidmi v jednotlivých obcích, neboť obce nejsou populačně nikterak velké (kromě měst Kaplice a Velešín) a lidé se vzájemně dobře znají, tudíž by mohli mít vyšší tendenci si vzájemně pomoci. Z dosažených výsledků je jasně patrné, že respondenti si myslí, že lidé se starají především sami o sebe. Míra pomoci mezi lidmi dosahuje pouze 26 %, kdežto odpověď, že lidé se starají o sebe, docílila 74 %. Pro srovnání je možno uvést i hodnoty z již zmiňovaného výzkumu Stachová, Bernard, Čermák (2009), kde hodnota pomoci mezi lidmi dosahuje 34 % a hodnota, že se lidé starají jen o sebe, 58 %. Navíc autoři uvádějí ještě možnost *Nevím*, která získala 8 %. Ta se však v tomto výzkumu neobjevuje.

Při pohledu na *graf 22* si můžeme všimnout, že u většiny obcí nepřesáhne míra pomoci mezi lidmi padesáti procentní hladiny. Více jak 50 % získaly obce Zvíkov (100 %), Bujanov (57 %) a Malonty (56 %). Rovných 50 % dosáhly obce Omlenice, Pohorská Ves a Střítež. Naopak nejnižší míry dosáhla města Kaplice (7 %) a Velešín (22 %). Stejně jako u celkové spokojenosti je možno tento nízký stav odůvodnit především populační velikostí těchto zkoumaných měst.

Graf 22: Míra pomoci mezi lidmi v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka „*Cítíte se ve vaší obci bezpečně?*“ je poslední otázka týkající se dimenze sounáležitosti s místem. Obdobnou otázku uvádějí ve svých pracích i Stachová, Bernard, Čermák (2009) nebo Majerová, Kostelecký, Sýkora (2011). U výzkumu Stachová, Bernard, Čermák (2009) je nabídka odpovědí rozdělena do pěti kategorií na *rozhodně spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, rozhodně nespokojen, nevím*. V našem výzkumu si vystačíme pouze s odpověďmi *Ano – Ne*, přičemž u odpovědi *Ne* měli respondenti vybrat maximálně tři možnosti, proč se necítí bezpečně v místě jejich bydliště.

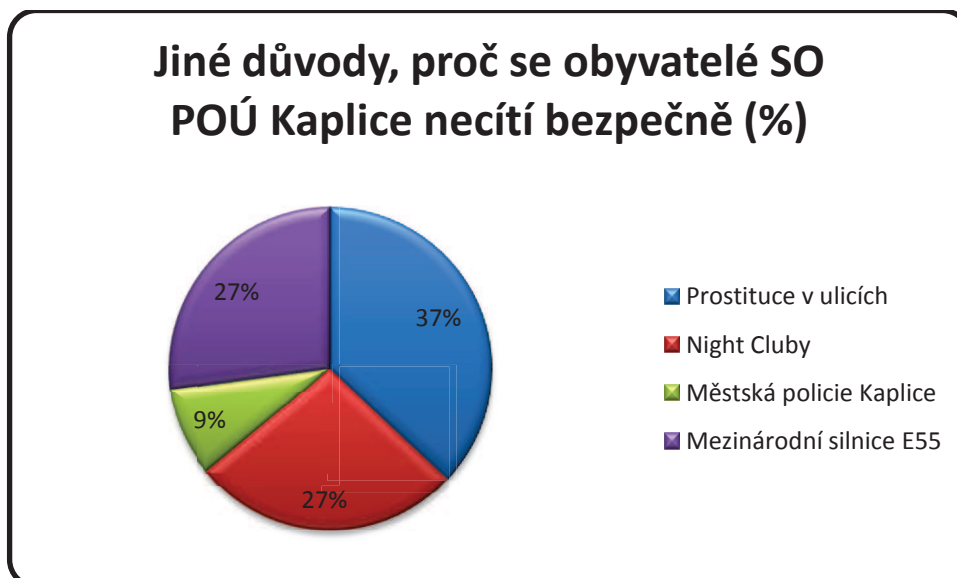
Při pohledu na celý správní obvod POÚ Kaplice je patrné, že lidé se buď cítí ve své obci bezpečně, nebo naopak se bezpečně necítí. Míra bezpečnosti v této oblasti dosahuje 52 % a míra „nebezpečnosti“ 48 %. Při detailním pohledu na jednotlivé obce POÚ Kaplice si můžeme na první pohled všimnout, že obce Horní Dvořiště, Rožmitál na Šumavě, Střítež a Zvíkov dosahují 100 %, tudíž se zde všichni respondenti z dané obce cítí bezpečně. Vysokých hodnot bezpečnosti dosahují i obce Omlenice (83 %), Besednice (80 %), Malonty a Soběnov (obě 75 %). Na druhou stranu nejnižší hodnoty bezpečnosti získala obec Netřebice a to pouhých 17 %. Respondenti se zde necítí bezpečně především z nedodržování rychlosti jízdy vozidel, neboť středem obce prochází mezinárodní silnice E55. Dalšími důvody, proč se necítí respondenti v Netřebicích bezpečně, jsou volně pobíhající psi a nevhodné chování mladistvých a s tím spojený vandalismus v obci a trestná činnost mladistvých. Bezpečně se necítí také v obcích Bujanov (29 %) a Dolní Dvořiště (31 %). V Bujanově je to především z důvodů nevhodného chování mladistvých, volně pobíhajících psů a nedodržování rychlosti jízdy vozidel v obci. V Dolním Dvořišti se necítí respondenti bezpečně z důvodů nedodržování rychlosti jízdy vozidel, častému výskytu problémových osob, která je spojena s prostitucí a s nočními kluby. Málo bezpečně se cítí i lidé v největším obci zkoumaného regionu Kaplici (37 %). Důvody, díky kterým se necítí lidé ve městě bezpečně, udávali respondenti dle četnosti v následujícím pořadí: častý výskyt problémových osob, nevhodné chování mladistvých, vandalismus v obci, trestná činnost mladistvých, obavy o majetek a nedodržování rychlosti jízdy vozidel.

Graf 23: Rozdělení důvodů, kvůli kterým se obyvatelé obcí SO POÚ Kaplice necítí bezpečně (%)

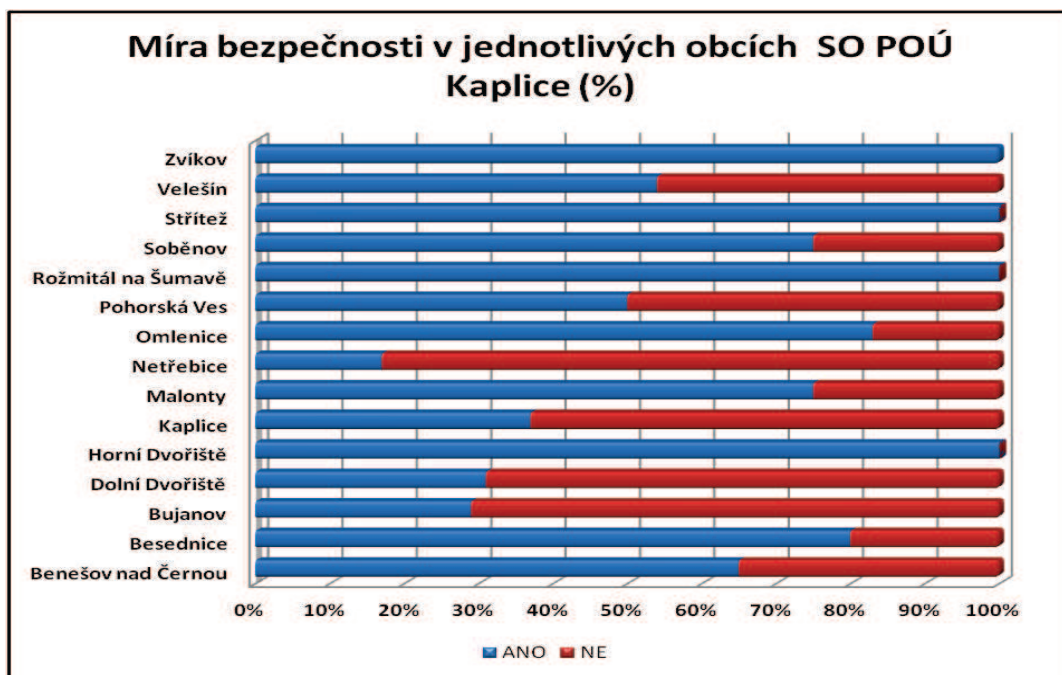
Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 24: Jiné důvody, proč se obyvatelé SO POÚ Kaplice necítí bezpečně (%)

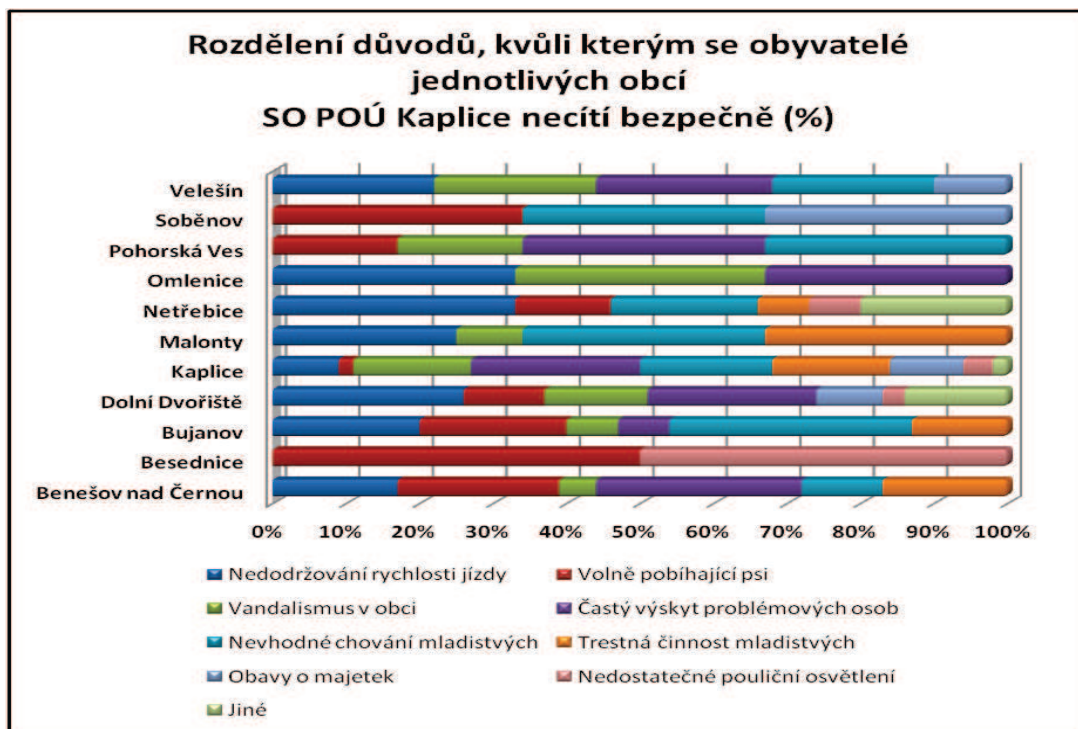
Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 25: Míra bezpečnosti v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 26: Rozdělení důvodů, kvůli kterým se obyvatelé jednotlivých obcí SO POÚ Kaplice necítí bezpečně (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Pohled na sounáležitost s místem je těsně spojen s mírou a kvalitou osobních vztahů jednotlivce s tím, jak se ve svém životě cítí šťasten, spokojen a v bezpečí. Jelikož v této dimenzi zahrnujeme tři proměnné, vytvoříme si celkovou tabulku pořadí, která bude zahrnovat pořadí obcí podle jednotlivých proměnných. Dle výzkumu Majerová, Kostelecký, Sýkora (2011) můžeme předpokládat, že míra identifikace s místem se snižuje spolu s rostoucí populační velikostí místa bydliště respondenta. Zjednodušeně lze říci, že čím větší je obec, tím menší je míra identifikace s místem. Částečně lze tuto tendenci pozorovat i v našem výzkumu. Populačně největší obce (Kaplice a Velešín) mají nejmenší míru sounáležitosti s místem. Dolní Dvořiště (5. populačně největší obec) obsadilo celkově, stejně jako Velešín, třinácté místo. Specifickým případem v našem výzkumu je obec Malonty, která je dle populační velikosti na čtvrtém místě, v sounáležitosti s místem však dosáhla lepších výsledků než stejně velké obce (Benešov nad Černou, Dolní Dvořiště) a obsadila třetí nejvyšší pozici. Na prvním místě se umístila obec Zvíkov, která je co do počtu obyvatel nejmenší obcí SO POÚ Kaplice. Na celkovém druhém místě je obec Rožmitál na Šumavě, která je čtvrtou nejmenší obcí zkoumaného regionu.

Tabulka 13: Sounáležitost s místem, tabulka součtu pořadí

Název obce	Pomáhají si	Bezpečnost	Spokojenost	Součet pořadí	Průměr pořadí	Celkové pořadí
Zvíkov	1	1	1	3	1,00	1
Rožmitál na Šumavě	8	1	1	10	3,33	2
Malonty	3	7	1	11	3,66	3
Pohorská Ves	4	11	1	16	5,33	4
Bujanov	2	14	1	17	5,66	5
Střítež	4	1	14	19	6,33	6
Omlenice	4	15	1	20	6,66	7
Horní Dvořiště	11	1	9	21	7,00	8
Soběnov	13	7	1	21	7,00	8
Besednice	8	6	8	22	7,33	10
Netřebice	11	5	9	25	8,33	11
Benešov nad Černou	7	9	11	27	9,00	12
Dolní Dvořiště	10	13	13	36	12,00	13
Velešín	14	10	12	36	12,00	13
Kaplice	15	12	15	42	14,00	15

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

6.2.3 Kvalita sociálního kapitálu v SO POÚ Kaplice

Kvalitu sociálního kapitálu v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice je možno souhrnně vyhodnotit na základě pořadí jednotlivých obcí podle výše zkoumaných čtyř dimenzí sociálního kapitálu (občanská angažovanost, sociální síť, důvěra, sounáležitost s místem). Podobně jako u výzkumu Jančák et al. (2010) byly jednotlivé obce obodovány na základě pořadí, kde nejnižší hodnota odpovídá nižší hodnotě daného jevu, která značí nižší hladinu sociálního kapitálu. Výsledný součet pořadí jednotlivých obcí můžeme vidět v *tabulce 14*.

Tabulka 14: Pořadí jednotlivých obcí SO POÚ Kaplice podle kvality sociálního kapitálu

Obce SO POÚ Kaplice	Občanská angažovanost	Dimenze sociální síť	Dimenze důvěra	Dimenze sounáležitost	Součet pořadí	Průměr pořadí	Výsledné pořadí
Zvíkov	4	1	1	1	7	1,75	1
Rožmitál na Šumavě	5	3	5	2	15	3,75	2
Soběnov	3	4	3	8	18	4,50	3
Besednice	1	11	2	10	24	6,00	4
Bujanov	12	5	4	5	26	6,50	5
Střítež	6	8	10	6	30	7,50	6
Malonty	8	13	8	3	32	8,00	7
Benešov nad Černou	2	6	12	12	32	8,00	7
Omlenice	15	8	7	3	33	8,25	9
Pohorská Ves	13	7	14	4	38	9,50	10
Horní Dvořiště	8	14	9	8	39	9,75	11
Velešín	6	11	11	13	41	10,25	12
Dolní Dvořiště	14	2	12	13	41	10,25	12
Netřebice	11	14	6	11	42	10,50	14
Kaplice	10	8	15	15	48	12,00	15

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

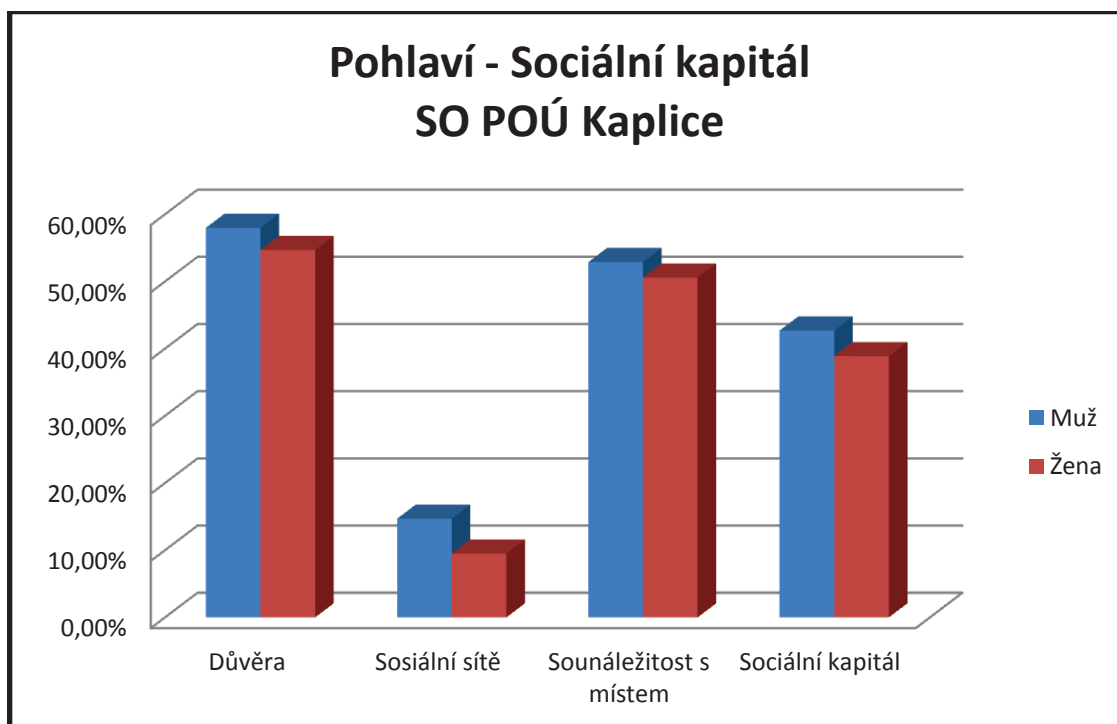
Jak můžeme vidět v tabulce, nejlepšího výsledného pořadí sociálního kapitálu dosáhla nejmenší obec Zvíkov. Opět ale k výslednému pořadí musíme přistupovat s určitou kritikou, neboť z této obce se nám podařilo získat pouze jeden dotazník. Větší vypovídající hodnoty má druhé místo Rožmitálu na Šumavě a třetí místo Soběnova, které jsou jediné obce, které se vždy umístily do osmého místa. Tyto obce vykazují dobré hodnoty sociálního kapitálu a dále mají skvělé předpoklady pro jeho další rozvoj. Rozporuplných hodnot pořadí dosahuje městyš Besednice. V dimenzi občanská

angažovanost se obec umístila na prvním místě a je vidět, že respondenti zde mají zájem podílet se na politickém životě obce. Na druhém místě se umístila v dimenzi důvěry. Na druhou stranu pouze lehce podprůměrná umístění získaly v dimenzi sociálních sítí a v dimenzi sounáležitosti s místem. Velký potenciál k rozvoji sociálního kapitálu má dle mého názoru obec Malonty. Obec nabízí levné parcely a láká tím mladé lidi z nedaleké Kaplice, ale i z okolních obcí. Tím přichází i více dětí do místní mateřské a základní školy, které společně s obecním úřadem zakládají nové spolky pro děti a rodiče. Můžeme tak v budoucnu předpokládat i zvyšující se míru důvěry v místní školu, starostu a zastupitelstvo obce. Nejnižší pořadí obsadila největší obec a správní centrum regionu Kaplice, která ve dvou dimenzích obsadila poslední místo. Nízkých hodnot dosahují také dvě sousední obce Dolní a Horní Dvořiště. Jejich nízké umístění může být dáno jejich příhraniční polohou, která může vykazovat nízké hodnoty sociálního kapitálu.

6.2.4 Analýza úrovně sociálního kapitálu z pohledu gender

V souladu s hypotézou uvedenou na počátku této diplomové práce je sledována úroveň sociálního kapitálu z pohledu mužů a žen v jednotlivých dimenzích. Předpokládali jsme, že muži budou mít vyšší hladinu sociálního kapitálu a to se nám také potvrdilo. Ze statistického hlediska se však nejedná o nikterak výrazné rozdíly. Celková hladina sociálního kapitálu dosahuje u mužů hodnoty 42,7 % a u žen 38,9 %. Výsledky rozdíl je tedy 3,8 %. Vyšších hodnot dosahují muži ve všech třech zkoumaných dimenzích. V dimenzi důvěry převyšují muži ženy o 3,3 % a o hodnotu 5,2 % převyšují i v dimenzi sociální sítě. V poslední zkoumané kategorii, sounáležitost s místem, převyšují muži ženy pouze o 2,3 %.

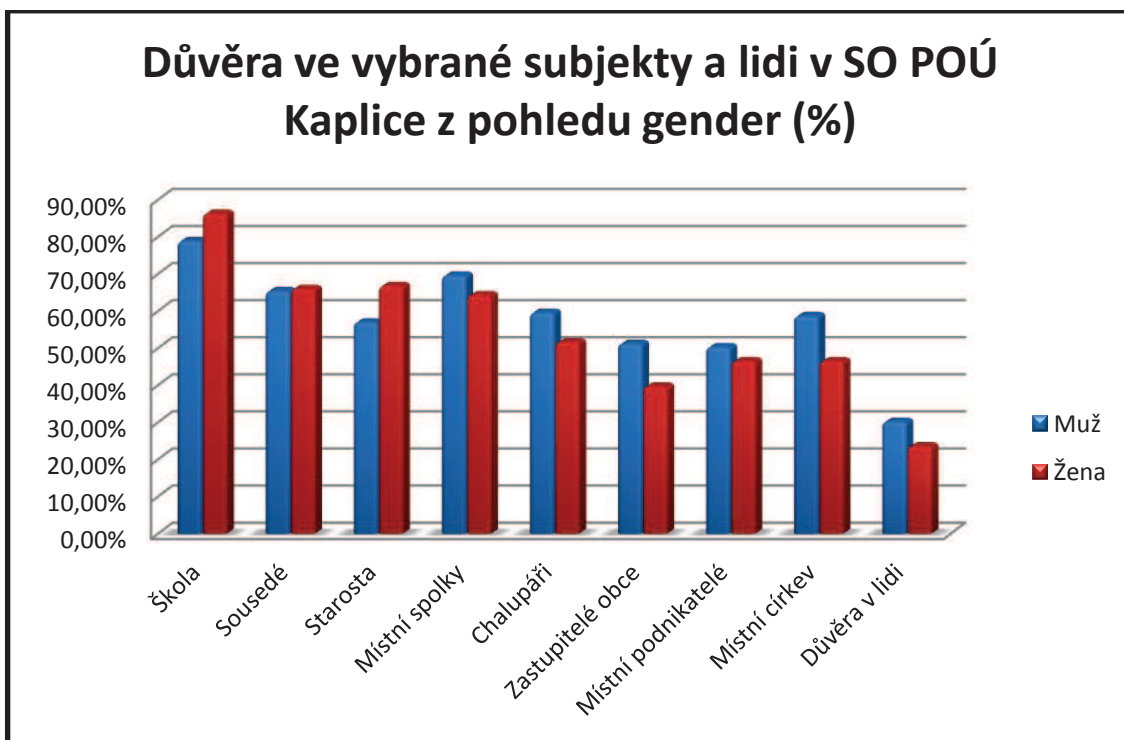
Graf 27: Sociální kapitál SO POÚ Kaplice podle pohlaví

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V dimenzi důvěra získali muži 58 % a ženy 54,7 %. Podíváme-li se na jednotlivé proměnné dimenze důvěra, můžeme zde vidět určité rozdíly. V první řadě se podíváme na důvěru v instituce, kde muži důvěřují více než ženy místním spolkům, chalupářům, zastupitelům obce, místním podnikatelům a místní církvi. Naopak ženy důvěřují více než muži škole, starostovi obce a sousedům. Muži převyšují ženy i v druhé proměnné a to v důvěře v lidi, kde získali 30,3 %. Naopak pouze 23,7 % žen si myslí, že většině lidí se dá věřit.

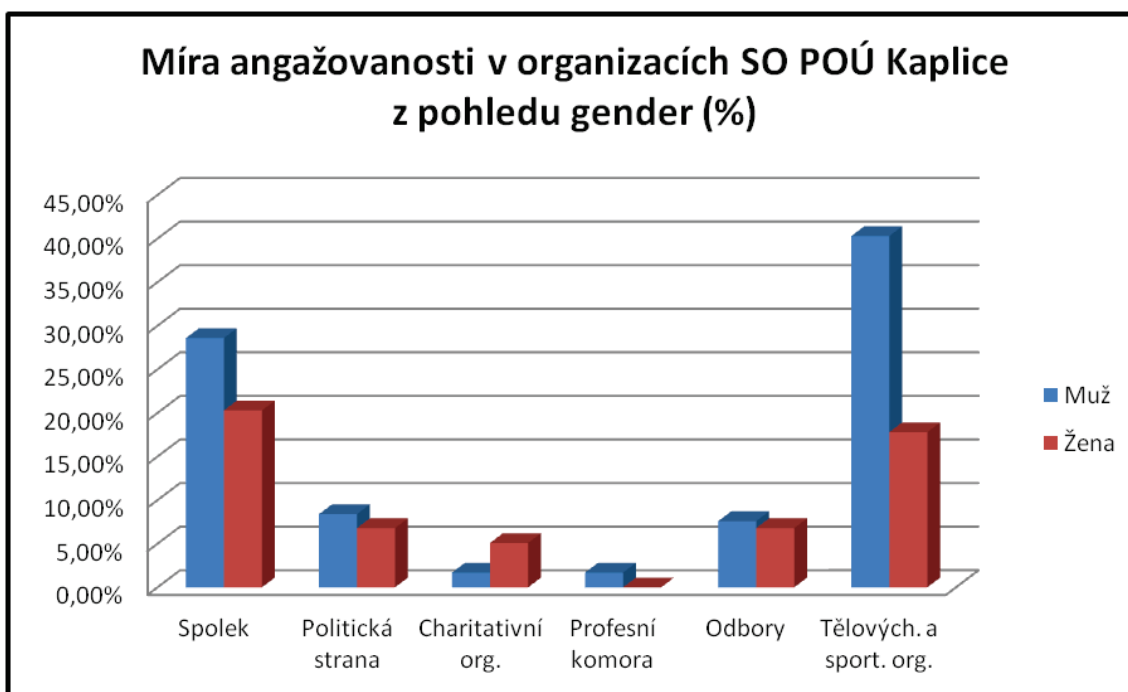
Graf 28: Důvěra ve vybrané subjekty a lidi v SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Vyšších hodnot dosahují i muži v dimenzi sociálních sítí. Muži v této kategorii získali celkově 15 % a ženy 10 %. Pokud se podíváme na jednotlivé proměnné dimenze sociální sítě, nalezneme zde vysvětlení tohoto rozdílu. Jak tvrdí Stachová, Bernard, Čermák (2009), muži jsou obecně častěji členy zájmových organizací všech sledovaných typů, avšak ženy tvoří výjimku v charitativních organizacích, kde jsou ženy častěji členy. I v našem výzkumu jsou muži častěji členy zkoumaných organizací a je zde potvrzena i výjimka, že ženy v našem výzkumu jsou častěji členy charitativních organizací. Podle odpovědí respondentů, je 28,6 % mužů a 20,3 % žen členy nějakého spolku nebo zájmové sdružení. Ještě výraznějších hodnot dosahují muži v kategorii tělovýchovné a sportovní organizace, kde je členem 40,3 % mužských respondentů a pouze 17,8 % ženských respondentů. To je dáno tím, že muži se více organizují především ve fotbalových klubech, který je téměř v každé zkoumané obci.

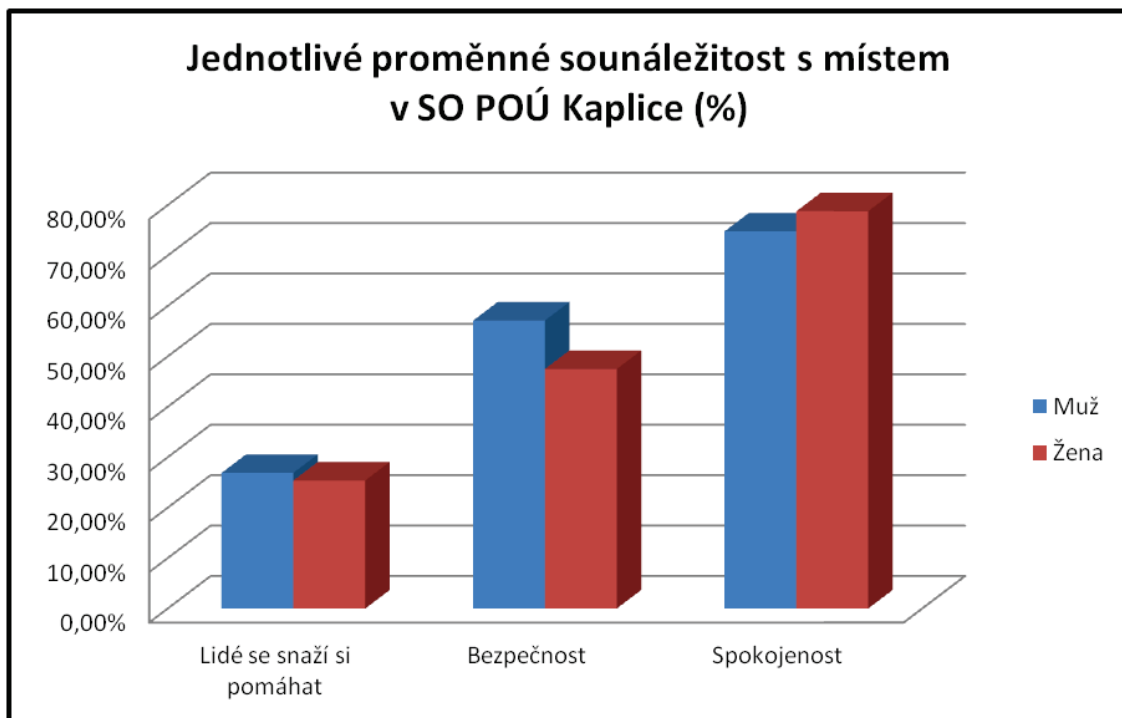
Graf 29: Míra angažovanosti v organizacích SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V dimenzi sounáležitost s místem získali muži celkem 52,9 % a ženy 50,6 %. Podíváme-li se na jednotlivé proměnné v dimenzi sounáležitost s místem, můžeme vidět, že dotazovaní muži dosahují vyšších hodnot než ženy v bezpečnosti a také jsou více přesvědčeni, že se lidé snaží o vzájemnou kooperaci. V proměnné celková spokojenost dosahují ženy lepších hodnot než muži. 78,8 % dotazovaných žen je spokojeno se životem ve své obci, dotazovaných mužů je spokojeno o něco méně, konkrétně 74,8 %. Bezpečnost v obci je proměnná, ve které jsme mohli očekávat vyšší míru bezpečnosti u mužů než u žen, což se nám také potvrdilo. U dotazovaných mužů je míra bezpečnosti na 57,10 %, u dotazovaných žen nedosahuje ani padesáti procentní hladiny, konkrétně 47,50 %. U poslední proměnné, Lidé se snaží si pomáhat, nejsou rozdíly nikterak velké (muži 26,9 % a ženy 25,4 %), můžeme tedy říct, že muži i ženy na tuto otázku odpovídají stejně.

Graf 30: Jednotlivé proměnné sounáležitost s místem v SO POÚ Kaplice (%)

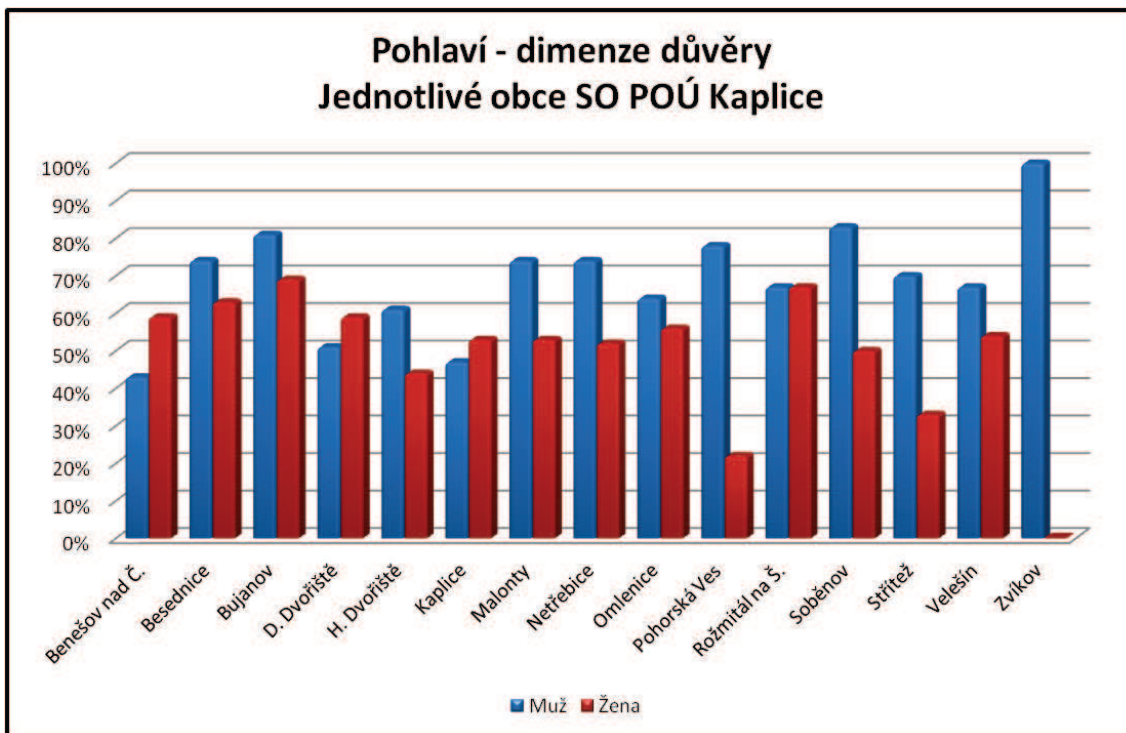

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Na rozdíly sociálního kapitálu mezi muži a ženami v již zmíněných dimenzích se můžeme podívat i z pohledu jednotlivých obcí. V dimenzi důvěra je z grafu 31 patrné, že ve většině obcí více důvěřují institucím a lidem muži. Výjimku tvoří obce Benešov nad Černou, Dolní Dvořiště a Kaplice, kde se naopak ženy vyznačují vyšší mírou důvěry v instituce a lidi. Největší míry celkové důvěry mezi muži kromě obce Zvíkov (100 %) dosahuje obec Soběnov (83 %), dále Bujanov (81 %), Pohorská Ves (78 %) a obce Besednice, Malonty, Netřebice (vše 74 %). Nejnižší míru celkové důvěry mezi muži získala obec Benešov nad Černou (43 %) a město Kaplice (47 %). Podíváme-li se na ženy, tak nejvíce důvěřují sousední obce Bujanov (69 %) a Rožmitál na Šumavě (67 %). Naopak nejnižší míry důvěry dosahuje obec Pohorská Ves, kde lidem a institucím důvěřuje pouze 22 % dotazovaných žen, a obec Střítež, kde důvěra žen dosahuje 33 %. Graf 32 zobrazuje dimenzi sociální sítě, nebo také angažovanost mužů a žen ve spolcích a sledovaných organizacích. Jak si můžeme z grafu všimnout, ve většině obcí, kromě Bujanova, Malont a Rožmitálu na Šumavě, převažuje míra angažovanosti u mužů. V obcích Horní Dvořiště, Netřebice, Omlenice, Pohorská Ves

a Soběnov se z dotazovaných žen neangažuje ani jedna žena ve spolku či sledované organizaci. Nejvyšší míry angažovanosti dosáhli muži v obcích Soběnov a Zvíkov (shodně 33 %), ženy v obcích Rožmitál na Šumavě (25 %) a Dolní Dvořiště (21 %). Na druhou stranu nejnižší míry angažovanosti dosáhli muži v obci Malonty (6 %) a ženy, kromě obcí, kde se neangažuje ani jedna žena, v obci Besednice (4 %). V poslední zkoumané dimenzi sounáležitost s místem jsme zohlednily tři proměnné. Při pohledu na *graf 33* si můžeme všimnout, že se jedná o nejvyrovnanější dimenzi v rozdílech mezi muži a ženami. V šesti obcích se více identifikují s místem ženy než muži. Jedná se o obce Besednice, kde dotazované ženy dokonce dosahují největší míry identifikace a to 92 %, dále Bujanov (67 %), Kaplice (36 %), Omlenice (83 %), Rožmitál na Šumavě (83 %) a Střítež (78 %). Ve zbylých obcích docílili muži vyšší míry sounáležitosti. Nejvyšších hodnot dosahují v obci Zvíkov (100 %) a shodně 83 % v Horním Dvořišti, Pohorské Vsi a Soběnově. Muži i ženy dosahují shodně nejnižších hodnot ve městě Kaplici, což je dáno především populační velikostí obce, kde dochází obtížněji k identifikaci s místem.

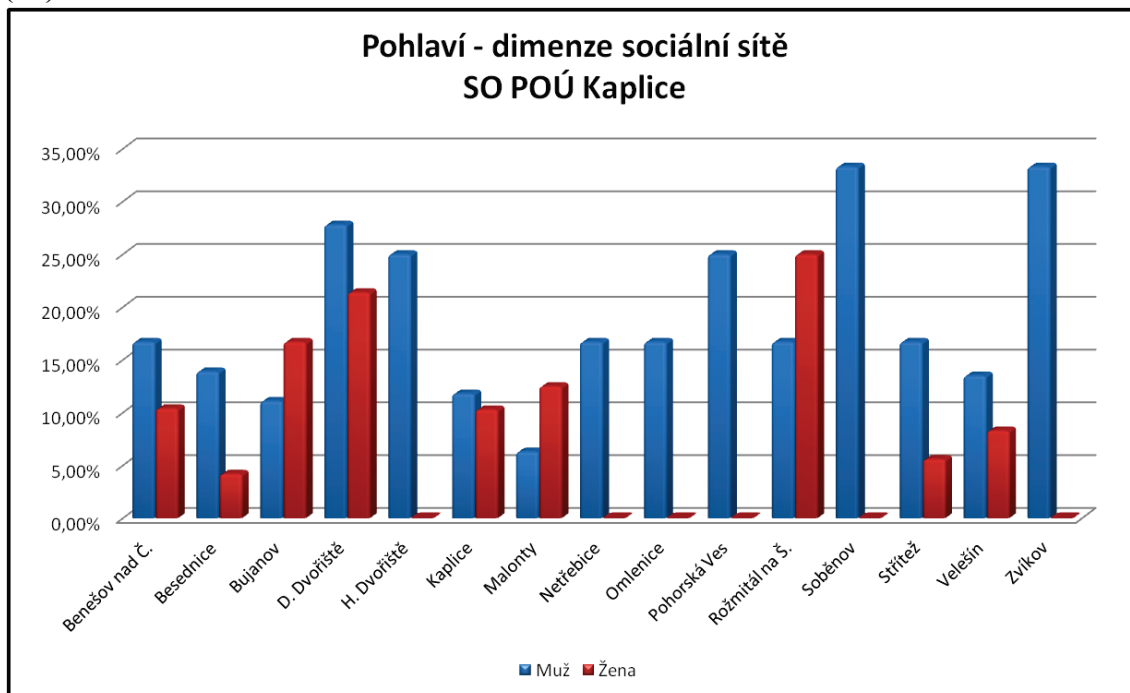
Graf 31: Dimenze důvěry – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

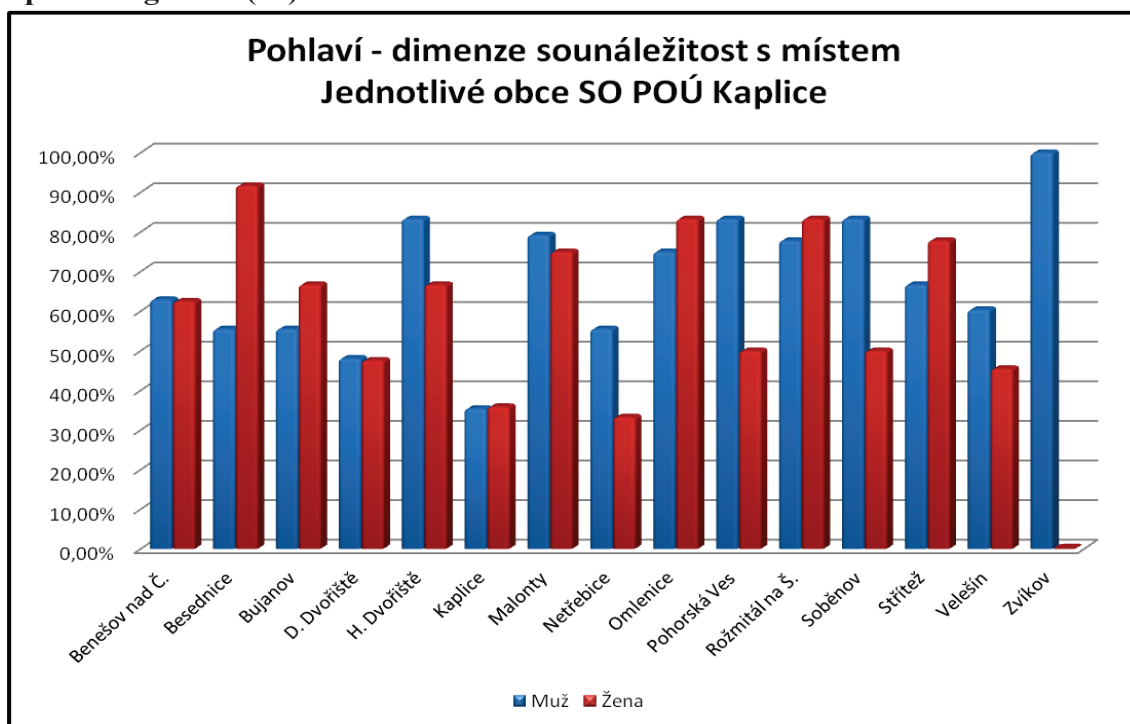

Graf 32: Dimenze sociální sítě – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 33: Dimenze sounáležitost s místem – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

7 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá výzkumem úrovně sociálního kapitálu ve zvoleném území České republiky. Jedná se o oblast správního obvodu s pověřeným obecním úřadem Kaplice, která leží v okrese Český Krumlov v Jihočeském kraji.

V úvodu práce je nástin dané problematiky, jsou zde popsány cíle práce a stanovené hypotézy. Následující teoretická část je věnována konceptu sociálního kapitálu a jeho definici. Součástí je i přehled typologií a forem sociálního kapitálu a také způsoby jeho měření. Druhá část teorie se zabývá definicí periferie, vybranými teoretickými přístupy k výzkumu polarizace prostoru a geografickým výzkumem polarizace prostoru v České republice. Po ní následuje část metodická, která je užita během zpracování tohoto tématu.

Samostatná kapitola se věnuje vymezení zájmového území. Byla zde popsána poloha a socioekonomická stránka správního obvodu Kaplice.

Hlavním cílem práce bylo zjistit úroveň sociálního kapitálu dané oblasti v čtyřech základních dimenzích - sociální sítě, důvěra, občanská angažovanost a sounáležitost s místem. Vytyčili jsme si i druhý cíl práce a to zjistit úroveň sociálního kapitálu z pohledu mužů a žen se zaměřením na tři dimenze sociálního kapitálu - sociální sítě, důvěra a sounáležitost s místem. Stanovené cíle byly naplňovány pomocí dílčích cílů, kterých bylo dosahováno pomocí kvantitativního výzkumu. Samotný výzkum byl složen ze dvou částí a to z analýzy sekundárních dat týkající se volební účasti a z dotazníkového šetření, které bylo provedeno na území správního obvodu.

Na základě načtené literatury mohly vzniknout stanovené hypotézy. Samotné dotazníkové šetření proběhlo v období od měsíce října 2012 až do konce ledna 2013 a přineslo všechny kýžené výsledky. Po ujasnění cílů bylo možné započít s vyhodnocením samotného výzkumu. Výzkum je možno považovat za poměrně reprezentativní, i když se podařilo získat odpovědi pouze od 1,5 % obyvatelstva správního obvodu. V rámci diplomové práce by tento vzorek měl být dostačující, aby naplnil hlavní cíle práce. Musíme však mít stále na paměti, že se nejedná o komplexní

odborné sociologické šetření. Na základě výsledků, které výzkum přinesl, je možné dojít k závěru, že celková úroveň sociálního kapitálu ve správním obvodu Kaplice je na poměrně dobré úrovni. Co se týče jednotlivých dimenzí, tak dimenze občanské angažovanosti, která je dána politickou participací občanů, je na přijatelné úrovni. Dimenze důvěry je také na přijatelné úrovni. Naopak dimenze sociálních sítí je nejslabší složkou a v regionu nejsou sociální sítě příliš rozvinuty. Může to být i skladbou otázky a možnostmi odpovědí, které celkovou hodnotu dimenze sociálních sítí snižují. Dimenze sounáležitost s místem je na dobré úrovni. Ve srovnání s obdobnými regiony je možno říci, že kvalita sociálního kapitálu odpovídá úrovni periferie vnější pohraniční oblasti, i když v trochu vyšší míře. Co se týče úrovně sociálního kapitálu z pohledu mužů a žen, je možno říci, že úroveň je z obou pohledů podprůměrná. Nadprůměrných hodnot dosahují muži i ženy v dimenzích důvěry a sounáležitosti s místem, na druhou stranu dimenze sociálních sítí je zde také nejslabší.

Sociální kapitál vstupuje i do teorií regionálního rozvoje. Pokud chceme vysvětlit rozdíly nerovnoměrného regionálního rozvoje, nestačí nám k tomu pouze ekonomické faktory, ale do popředí se dostávají tzv. měkké či kulturní faktory, jako jsou např. kooperace, důvěra či reciprocita, znalosti a učení. Sociální kapitál určitého regionu je ovlivněn množstvím faktorů, a to např. pohlavím a věkem obyvatel, jejich vzděláním, ekonomickým zázemím a dále vzdáleností od hlavních center. Zjištěné výsledky potvrdily, jak složitým a problematickým konceptem je sociální kapitál a tak je velmi důležité se tomuto konceptu dále věnovat jak z pohledu sociologického, tak z pohledu geografického. V závěru je nutné ještě jednou zmínit, že k dosaženým výsledkům je třeba přistupovat kriticky, neboť předložené výsledky lze chápat jako určitou sondu do problematiky sociálního kapitálu a jeho regionální diferenciaci ve správním obvodu s pověřeným obecním úřadem Kaplice.

8 SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ INFORMACÍ

AUFRECHTOVÁ, D. (2013): Geografický výzkum periferního regionu Volary se zaměřením na sociální kapitál. Diplomová práce. Katedra geografie PF JCU, České Budějovice, 88 s.

BOURDIEU, P. (1998): Teorie jednání. Karolinum, Praha, 179 s.

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. (2002): Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. Karolinum, Praha, 211 s.

COLEMAN, J. S. (1988): Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology* 94, s. 95 - 120.

DISMAN, M. (1993): Jak se vyrábí sociologická znalost. Příručka pro uživatele. Karolinum, Praha, 374 s.

DŽUPINOVÁ, E., HALÁS, M., HORŇÁK, M. et al. (2008): Periférnosť a priestorová polarizácia na území Slovenska. *Geografika*, Bratislava, 183 s.

HAMPL, M., GARDAVSKÝ, V., KÜHNEL, K. (1987): Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR. Univerzita Karlova, Praha, 255 s.

HAVLÍČEK, T., CHROMÝ, P. (2001): Příspěvek k teorii polarizovaného vývoje území se zaměřením na periferní oblasti. In: *Geografie-Sborník ČGS*, 106, č. 1, s. 1-11.

HAVLÍČEK, T., CHROMÝ, P., JANČÁK, V., MARADA, M. (2005): Vybrané teoreticko-metodologické aspekty a trendy geografického výzkumu periferních oblastí.

In: Novotná, M. (ed.): Problémy periferních oblastí. UK, PřF, Katedra sociální geografie a regionální geografie, Praha, s. 6-24.

CHROMÝ, P., SKÁLA, J. (2010): Kulturněgeografické aspekty rozvoje příhraničních periferií: analýza vybraných složek územní identity obyvatelstva Sušicka. Geografie, 115, č. 2, s. 223-246.

ILLNER, M. (1988): K vyrovnání podmínek života ve městě a na venkově. Územní plánování a urbanismus, 2/88, s. 90-95.

JANČÁK, V., HAVLÍČEK, T., CHROMÝ, P., MARADA, M. (2008): Regional Differentiation of Selected Conditions for the Development of Human and Social Capital in Czechia. Geografie, 113, č. 3, s. 269-284.

JANČÁK, V., CHROMÝ, P., MARADA, M., HAVLÍČEK, T., VONDRÁČKOVÁ, P. (2010): Sociální kapitál jako faktor rozvoje periferních oblastí: analýza vybraných složek sociálního kapitálu v typově odlišných periferiích Česka. Geografie, 115, č. 2, s. 207-222.

JEŘÁBEK, H. (1993): Úvod do sociologického výzkumu. Karolinum, Praha, 162 s.

JEŘÁBEK, M. (ed.) (1999): Geografická analýza pohraničí České republiky. Sociologický ústav AV ČR, Praha, 180 s.

JEŘÁBEK, M., POHAJDOVÁ, B., RAŠKA, P. (eds.) (2010): Regionální výzkum v česko-německém pohraničí. UJEP, Ústí nad Labem, 138 s.

JOHNSTON, R., GREGORY, D., PRATT, G. WATTS, M. (2000): The Dictionary of Human Geography. Blackwell Publishing, 958 s.

KAŇOVÁ, S. (2010): Metody vymezení periferních oblastí na území České republiky. Diplomová práce. Národohospodářská fakulta. VŠE, Praha, 97 s.

KOSTELECKÝ, T., PATOČKOVÁ, V., VOBECKÁ, J. (2007): Kraje v České republice - existují souvislosti mezi ekonomickým rozvojem, sociálním kapitálem a výkonem krajských vlád? Sociologický časopis, 43, č. 5, s. 911 - 943.

KREISLOVÁ, G. (2008): Dotazníkové šetření. Bakalářská práce. Katedra matematiky, FAV ZCU, Plzeň, 74 s.

KUBEŠ, J., KRAFT, S. (2011): Periferní oblasti jižních Čech a jejich sociálně populační stabilita. Sociologický časopis, 47, č. 4, s. 805 - 829.

KUCHYŇKA, J. (2010): Geografický koncept periferie na příkladu České republiky. Diplomová práce. Geografický ústav PřF MU, Brno, 117 s.

MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ, T., SÝKORA, L. a kol. (2011): Sociální kapitál a rozvoj regionu. Příklad kraje Vysočina. Grada, Praha, 224 s.

MALÁ ČESKOSLOVENSKÁ ENCYKLOPEDIJE (1986): Svazek č. 4. Academia, Praha, s. 845.

MATĚJŮ, P. (1993): Determinanty ekonomického úspěchu v první fázi postkomunistické transformace. Česká republika 1989–1992. Sociologický časopis, 29, č. 3, s. 341 - 366.

MATĚJŮ, P., VITÁSKOVÁ, A. (2006): Interpersonal Trust and Mutually Beneficial Exchanges: Measuring Social Capital for Comparative Analyses. Czech Sociological Review, 42, č. 3, s. 493–516.

MOŽNÝ, I. (1991): Proč tak snadno ... Některé důvody sametové revoluce. Sociologické nakladatelství, Praha, 82 s.

MUSIL, J. (1988): Nové pohledy na regeneraci našich měst a osídlení. Územní plánování a urbanismus, roč. 15, č. 2, s. 67-72.

MUSIL, J., MÜLLER, J. (2006): Vnitřní periferie České republiky, sociální soudržnost a sociální vyloučení. CESES FSV UK, Praha, 52 s.

MUSIL, J., MÜLLER, J. (2008): Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. Sociologický časopis, 44, č. 2, s. 321-348.

NOVÁČEK, A. (2005): Vývojové trendy polarizace prostoru v Česku. In: Novotná, M. (ed.): Problémy periferních oblastí. UK, PřF, Katedra sociální geografie a regionální geografie, Praha, s. 25-35.

NOVOTNÁ, M. (ed.) (2005): Problémy periferních oblastí. UK, PřF, Katedra sociální geografie a regionální geografie, Praha, 184 s.

OTTOVA VŠEOBECNÁ ENCYKLOPEDIJE VE DVOU SVAZCÍCH (2003). Ottovo nakladatelství, Praha, s. 208.

PILEČEK, J. (2005): Příspěvek k metodice vymezení periferních oblastí: modelové území okresu Prachatice. In: Novotná, M. (ed.): Problémy periferních oblastí. UK, PřF, Katedra sociální geografie a regionální geografie, Praha, s. 81-91.

PILEČEK, J. (2010): Koncept sociálního kapitálu: pokus o přehled teoretických a metodických východisek a aplikačních přístupů jeho studia. Geografie, 115, č. 1, s. 64 - 77.

PILEČEK, J., JANČÁK, V. (2010): Je možné měřit sociální kapitál? Analýza územní diferenciacie okresů Česka. *Geografie*, 115, č. 1, s. 78 - 95.

PORTES, A. (1998): Social Capital: Its Origins and Applications in Modern Sociology. *Annual Review of Sociology*, 24, č. 1, s. 1 - 24.

PUTNAM, R. (2000): *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York, 515 s.

SEDLÁČKOVÁ, M., ŠAFR, J. (2005): Měření sociálního kapitálu. Koncepce, výzkumné projekty a zdroje dat. *SDA Inko*, 7, č. 1, s. 4 - 11.

STACHOVÁ, J., BERNARD, J., ČERMÁK, D. (2009): Sociální kapitál v České republice a v mezinárodním srovnání. *Sociologické studie*, Sociologický ústav AV ČR, Praha, 122 s.

STACHOVÁ, J. (2011): Sociální kapitál a rozvoj regionu. In: Majerová, V., Kostelecký, T., Sýkora, L. a kol. (2011): *Sociální kapitál a rozvoj regionu. Příklad kraje Vysočina*. Grada, Praha, s. 11 - 31.

SUSOVÁ, K. (2007): Sociální kapitál v suburbánních oblastech: případová studie obce Jesenice u Prahy. *Bakalářská práce*. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, PřF UK, Praha, 38 s.

SÝKORA, L., MATOUŠEK, R. (2009): Sociální kapitál a teritorialita sociálních sítí. Sborník z Výroční konference ČGS v Liberci. In: Lipský, Z., Popková, K., Poštolka, V., Šmída, J. (eds): *Sborník příspěvků. Výroční mezinárodní konference České geografické společnosti, Liberec 25. -29. 8. 2008*. Technická univerzita, Liberec, s. 50-56.

ŠAFR, J., SEDLÁČKOVÁ, M. (2006): *Sociální kapitál: koncepty, teorie a metody měření*. Sociologický ústav AV ČR, Praha, 107 s.

UNIVERSUM (2001): Všeobecná encyklopedie. 7. díl, Odeon, Praha, s. 211.

VÁNĚ, P. (2012): Lidský a sociální kapitál vnitřních periferií Česka: Příklad tří mikroregionů Středočeského kraje. Geografický časopis, 64, č. 4, s. 357 - 381.

VESELÝ, A. (2006): Teorie mnohačetných forem kapitálů. FSV UK, Praha, 24 s.

VLČEK, J., BEDNAŘÍKOVÁ, M., KOŠTĚKOVÁ, V., SMUTNÁ, A., VEČEŘ, J. (2005): Ekonomie a ekonomika. ASPI, Praha, 515 s.

VŠEOBECNÁ ENCYKLOPEDIJE VE ČTYŘECH SVAZCÍCH (1997): Díl III. Nakladatelský dům Diderot, Praha, s. 454.

Internetové zdroje:

BODNÁR a kol. (2010): Swot analýza. [online]
dostupné z: http://www.mestokaplice.cz/soubory/mu/rur_orp/2010-swot-analyza.pdf
[cit. 5. 12. 2012]

ČERBA, O. (2004): Teorie centrálních míst. [on-line] ZČU, Fakulta aplikovaných věd, Ústav
geomatiky.
Dostupné z: <<http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch03.html>>.
[cit. 12. 4. 2013]

STACHOVÁ, J. (2007): Sociální kapitál. [online] Socioweb 2/2007.
dostupné z: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=270&lst=112>>
[cit. 8. 2. 2013]

ŠARADÍN, P. (2004): Volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev v ČR.
[online] Středoevropské politické studie, r. VI, č. 2-3.
dostupné z: <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=198>>
[cit. 17. 3. 2013]

ŠAFR, J. (2007): Přemostující sociální kapitál a jak ho měřit. [online] Socioweb 6/2007.

dostupné z: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=295&lst=106>>
[cit. 8. 2. 2013]

VESELÝ, A. (2007): Sociální kapitál v teorii J. Colemana. [online] Socioweb 6/2007.

dostupné z: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=296&lst=107>>
[cit. 8. 2. 2013]

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]

dostupný z: <<http://www.czso.cz/>>
[cit. 8. 4. 2013]

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD - Statistická ročenka Jihočeského kraje 2012 [online]

dostupný z: <<http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajp/311011-12-xc>>
[cit. 8. 4. 2013]

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD - Volební server [online]

dostupný z: <<http://www.volby.cz/>>
[cit. 8. 4. 2013]

GOOGLE MAPS - Plánovač trasy [online]

dostupný z: <<https://maps.google.cz/maps?hl=cs>>
[cit. 26. 6. 2013]

INTEGROVANÝ PORTÁL MPVS - Statistika nezaměstnanosti [online]

dostupný z: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz>>
[cit. 10. 5. 2013]

WEB OF KNOWLEDGE [online]

dostupný z: <<http://wokinfo.com/>>
[cit. 18. 6. 2013]

WIKIPEDIA - online uživatelská encyklopedie [online]

dostupný z: <<http://cs.wikipedia.org/>>
[cit. 8. 4. 2013]

9 SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ, MAP A GRAFŮ

TABULKY:

Tabulka 1: Typy kapitálů	14
Tabulka 2: Přehled vybraných definic pojmu sociální kapitál	17
Tabulka 3: Putnamův index sociálního kapitál	23
Tabulka 4: Seznam obcí SO POÚ Kaplice s vybranými charakteristikami k 31. 12. 2011	41
Tabulka 5: Věková struktura obyvatelstva SO POÚ Kaplice k 31. 12. 2011 (%)	43
Tabulka 6: Obyvatelstvo SO POÚ Kaplice podle nejvyššího ukončeného vzdělání k 26. 3. 2011 (%)	44
Tabulka 7: Míra nezaměstnanosti SO POÚ Kaplice k 31. 12. 2011	46
Tabulka 8: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice k 31. 12. 2011	46
Tabulka 9: Počet respondentů za SO POÚ Kaplice	48
Tabulka 10: Volební účast do obecních a krajských zastupitelstev (%)	54
Tabulka 11: Lokální politická angažovanost obyvatel SO POÚ Kaplice	56
Tabulka 12: Důvěra k vybraným subjektům, tabulka součtu pořadí	71
Tabulka 13: Sounáležitost s místem, tabulka součtu pořadí	81
Tabulka 14: Pořadí jednotlivých obcí SO POÚ Kaplice podle kvality sociálního kapitálu	82

OBRÁZKY:

Obrázek 1: Typy kapitálů a jejich vztah k vědění	14
Obrázek 2: Počet publikací o sociálním kapitálu a klíčové stati v letech 1984-2003 ..	16
Obrázek 3: Model měření kolektivního sociálního kapitálu	24
Obrázek 4: Hexagonální síť Christallerovy teorie centrálních míst	27
Obrázek 5: Löschova modifikace centrálních míst	27
Obrázek 6: Schéma vybraných aspektů a vztahů periferních regionů	30

Obrázek 7: Abstraktní vývojové typy polarizace prostoru: jádro-periferie	31
Obrázek 8: Vnitřní periferie na území ČR v roce 1980	33

MAPY:

Mapa 1: Administrativní členění SO POÚ Kaplice	40
Mapa 2: Míra lokální politické angažovanosti a počet kandidátů ve volbách v SO POÚ Kaplice	57

GRAFY:

Graf 1: Vzdělanostní struktura obyvatel SO POÚ Kaplice v roce 2011 (%)	45
Graf 2: Zastoupení respondentů podle pohlaví v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice	49
Graf 3: Věková struktura respondentů v SO POÚ Kaplice (%)	50
Graf 4: Vzdělanostní struktura respondentů v SO POÚ Kaplice (%)	51
Graf 5: Volební účast do obecních zastupitelstev v SO POU Jihočeského kraje	53
Graf 6: Volební účast do krajských zastupitelstev v SO POÚ Jihočeského kraje	55
Graf 7: Důvěra v lidi – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	59
Graf 8: Celková důvěra/nedůvěra k vybraným subjektům za SO POÚ Kaplice (%) ...	61
Graf 9: Důvěra k vybraným subjektům za SO POÚ Kaplice (%)	61
Graf 10: Důvěra ve školu – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	63
Graf 11: Důvěra v sousedy – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	64
Graf 12: Důvěra ve starostu obce – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	65
Graf 13: Důvěra v místní spolky – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	66
Graf 14: Důvěra v chalupáře – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	67
Graf 15: Důvěra v zastupitele obce – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	68
Graf 16: Důvěra v místní podnikatele – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	69
Graf 17: Důvěra v místní církev – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	70
Graf 18: Celková angažovanost v organizacích SO POÚ Kaplice (%)	72
Graf 19: Míra angažovanosti v organizacích SO POÚ Kaplice (%)	74
Graf 20: Celková angažovanost v organizacích za jednotlivé obce SO POÚ Kaplice (%)	75

Graf 21: Míra spokojenosti v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice (%)	76
Graf 22: Míra pomoci mezi lidmi v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice (%)	77
Graf 23: Rozdělení důvodů, kvůli kterým se obyvatelé obcí SO POÚ Kaplice necítí bezpečně (%)	79
Graf 24: Jiné důvody, proč se obyvatelé SO POÚ Kaplice necítí bezpečně (%)	79
Graf 25: Míra bezpečnosti v jednotlivých obcích SO POÚ Kaplice (%)	80
Graf 26: Rozdělení důvodů, kvůli kterým se obyvatelé jednotlivých obcí SO POÚ Kaplice necítí bezpečně (%)	80
Graf 27: Sociální kapitál SO POÚ Kaplice podle pohlaví	84
Graf 28: Důvěra ve vybrané subjekty a lidi v SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)	85
Graf 29: Míra angažovanosti v organizacích SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)	86
Graf 30: Jednotlivé proměnné sounáležitost s místem v SO POÚ Kaplice (%)	87
Graf 31: Dimenze důvěry – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)	88
Graf 32: Dimenze sociální sítě – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)	89
Graf 33: Dimenze sounáležitost s místem – jednotlivé obce SO POÚ Kaplice z pohledu gender (%)	89

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1: Průvodní dopis k dotazníku

Příloha č. 2: Vzor dotazníku použitého pro výzkumnou část diplomové práce

Příloha č. 3: Mapa 3: Administrativní členění SO POU Kaplice

Příloha č. 4: Mapa 4: Důvěra ve školu v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 5: Mapa 5: Důvěra ve starostu obce v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 6: Mapa 6: Důvěra v sousedy v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 7: Mapa 7: Důvěra v místní spolky v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 8: Mapa 8: Důvěra v zastupitele v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 9: Mapa 9: Důvěra v místní církve v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 10: Mapa 10: Důvěra v chalupáře v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 11: Mapa 11: Důvěra v místní podnikatele v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 1 - Průvodní dopis k dotazníku

Katedra geografie, Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Jeronýmova 10, 371 15 České Budějovice,
tel.: +420 387 773 060, fax: +420 387 312 194, e-mail: hmalikova@pf.jcu.cz

Dotazník k diplomové práci

Vážení respondenti,

Dovoluji se na Vás obrátit se žádostí o vyplnění stručného dotazníku, který je součástí méj diplomové práce na *Katedře geografie na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity*. Diplomová práce se týká regionu, v němž žijete a jeho vyplnění trvá přibližně 2 minuty. Celou práci po jejím dokončení bude možno následně shlédnout na internetové databázi závěrečných prací dostupné na: is.muni.cz. Předem děkuji za vstřícnost a Váš čas.

S pozdravem Svoboda Radek, student PF JCU

Název diplomové práce:

Geografický výzkum periferního regionu Kaplice se zaměřením na sociální kapitál.

Vedoucí práce: RNDr. Stanislav Kraft, Ph.D.

Diplomová práce se zabývá problematikou a měřením sociálního kapitálu a jeho kvalitou ve studovaném regionu (v POÚ Kaplice) se zaměřením na kvalitu života v regionu a důvěru v místní aktéry regionálního rozvoje.

Pokyny k vyplnění dotazníku:

1. Obdrželi jste dotazník sloužící jako studijní materiál k diplomové práci.
2. Dotazník je anonymní. Uveďte prosím pouze základní údaje o respondentovi.
3. Vámi vybrané odpovědi označte prosím X.
4. Některé otázky vyžadují více odpovědí. Prosím postupujte podle instrukcí u vybraných otázek.

4) Jste členem nějakého dobrovolného spolku, strany, občanské iniciativy, skupiny nebo jiné organizace? (u každého subjektu zaškrtněte X Ano či Ne)

	Ano	Ne
Spolek (zájmové sdružení) (př. rybáři, dobrovolní hasiči, sdružení na ochranu přírody, ...)		
Politická strana (hnutí)		
Charitativní organizace		
Profesní komora (př. Česká lékařská komora, Česká advokátní komora)		
Odbory		
Tělovýchovná nebo sportovní organizace		
Jiná:		

5) Cítíte se ve vaší obci bezpečně? Pokud ne, vyberte prosím z následujícího seznamu důvody, kvůli kterým se bezpečně necítíte. (X označte max. 3 odpovědi)

- Ano
- Ne
  - Nedodržování rychlosti jízdy vozidel v obci
  - Volně pobíhající psi
  - Vandalismus v obci
  - Častý výskyt problémových osob
  - Nevhodné chování mladistvých
  - Trestná činnost mladistvých (krádeže, drogy,...)
  - Obavy o majetek
  - Nedostatečné pouliční osvětlení

Jiné (prosím vypište):

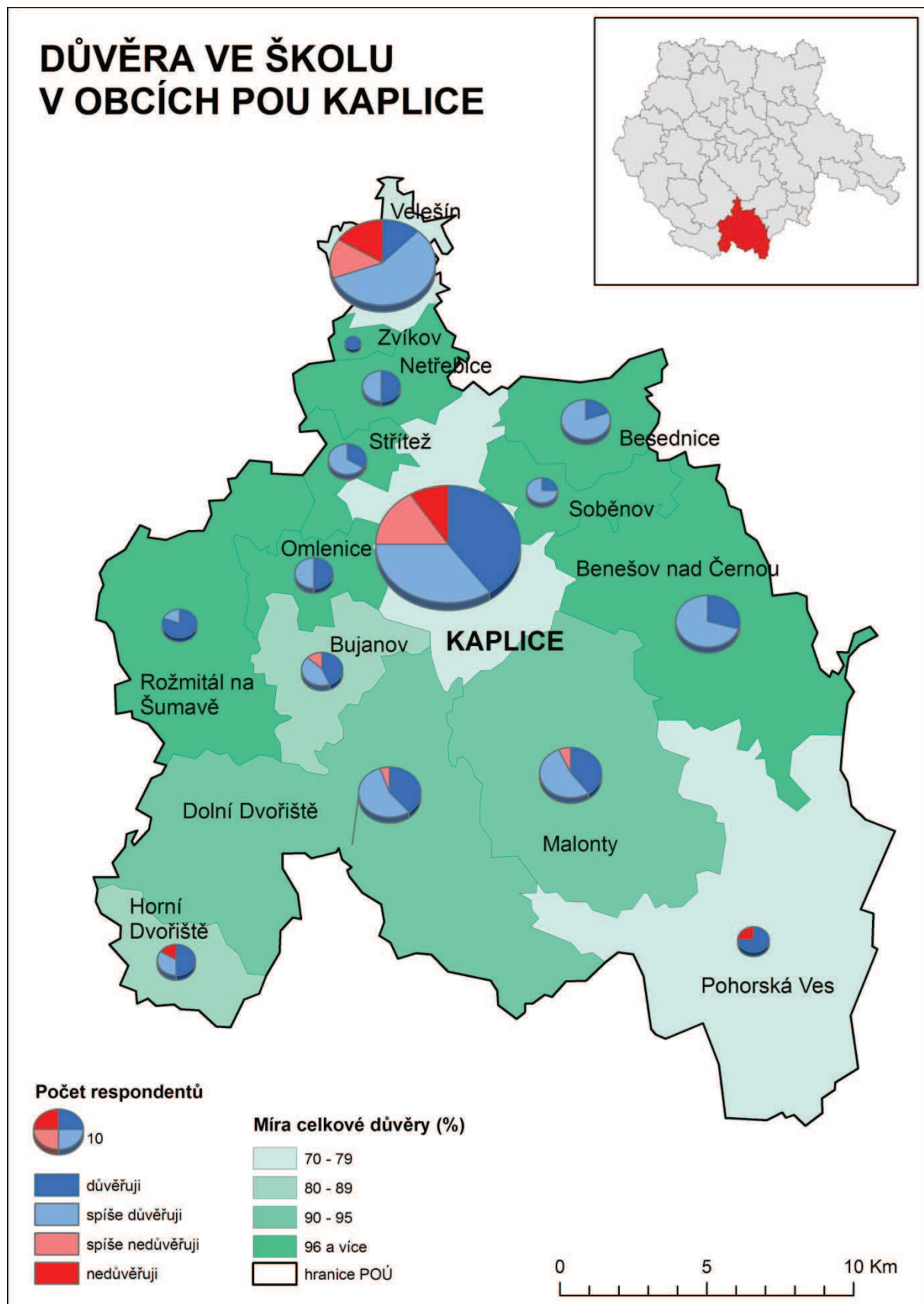
6) Jaká je vaše celková spokojenost s životem ve vaší obci/vašem městě? (označte X pouze jednu správnou odpověď)

- velmi spokojen/a
- spokojen/a
- nespokojen/a
- velmi nespokojen/a

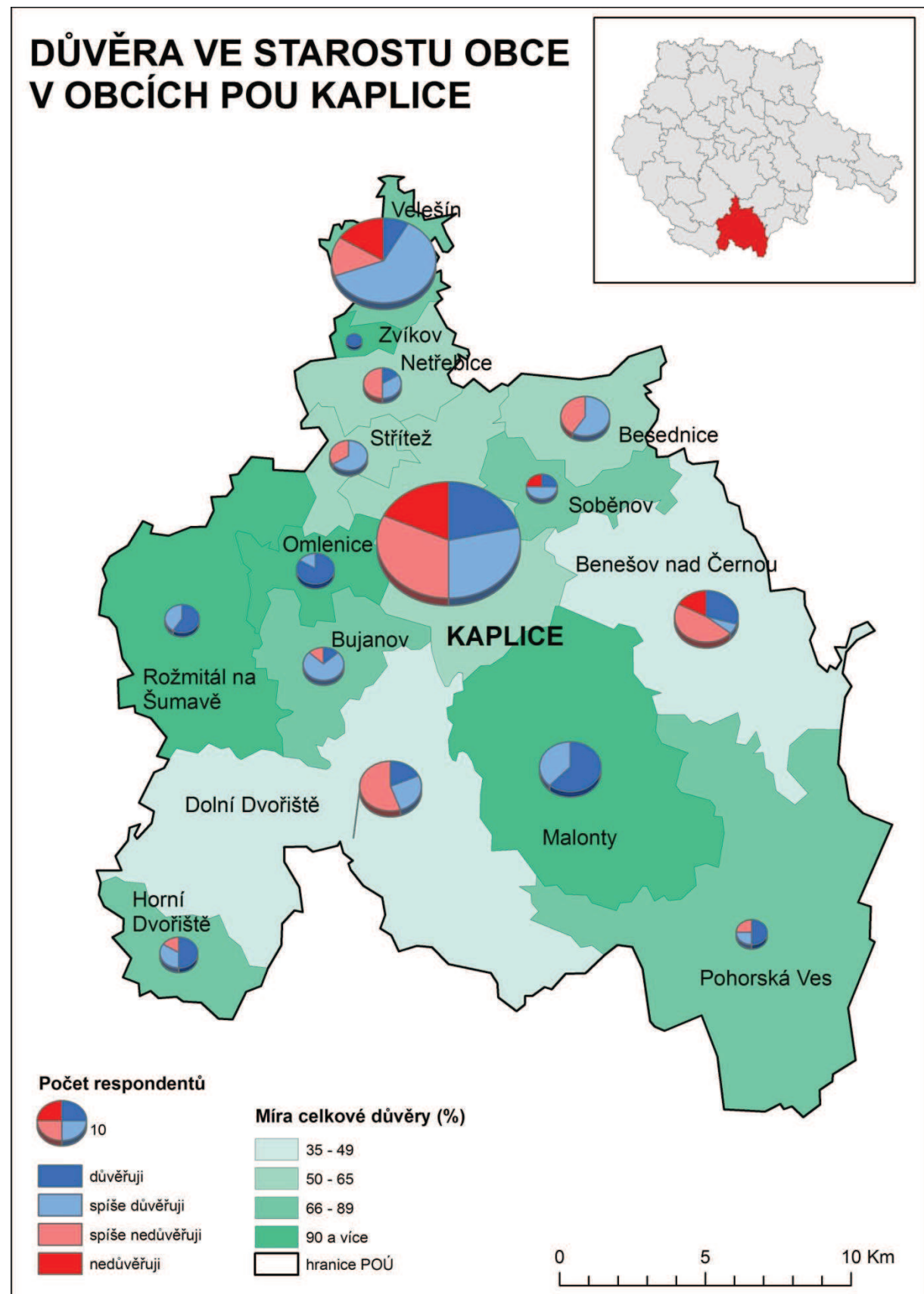
Příloha č. 3: Mapa 3: Administrativní členění SO POU Kaplice

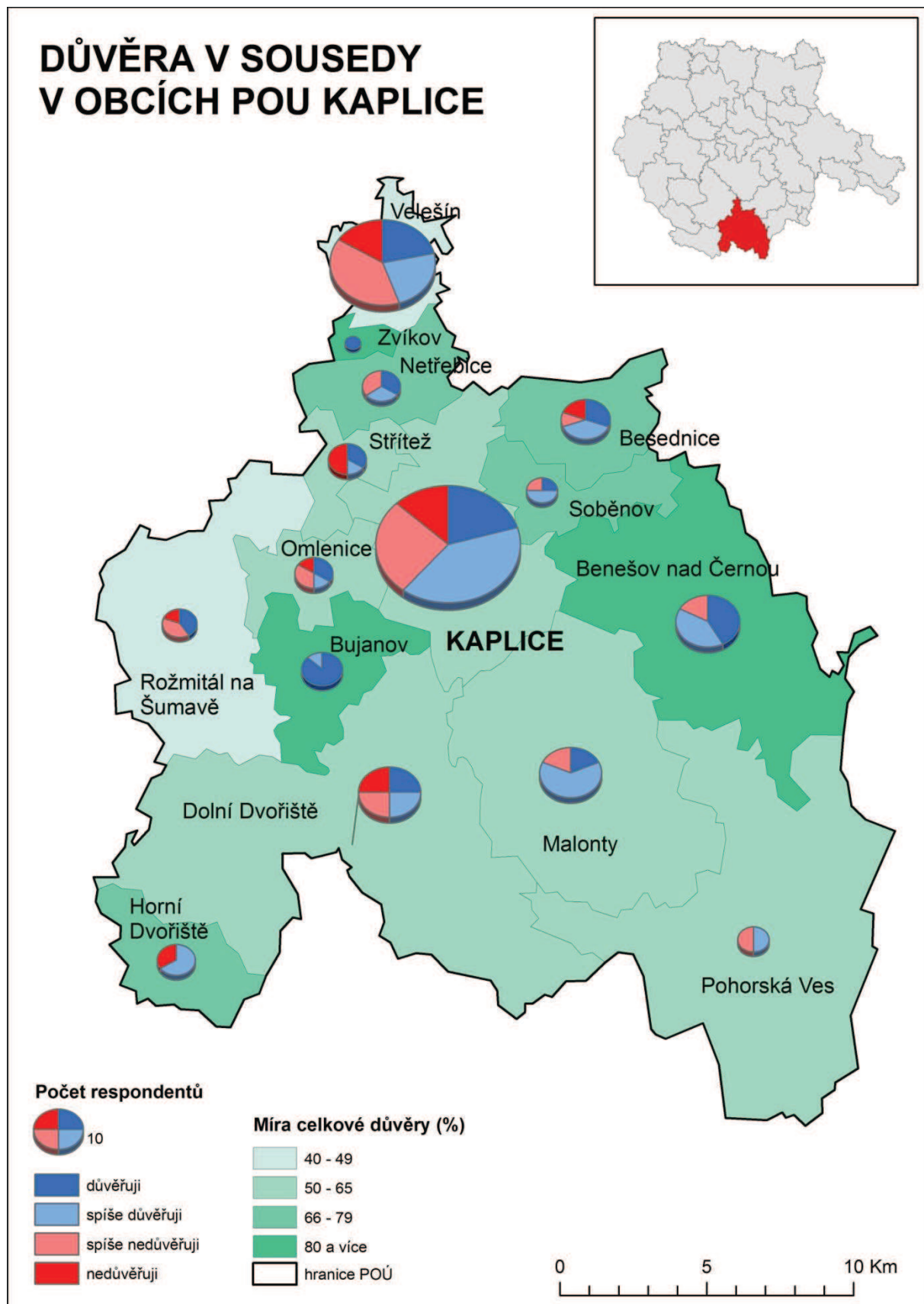
Příloha č. 4: Mapa 4: Důvěra ve školu v obcích POÚ Kaplice

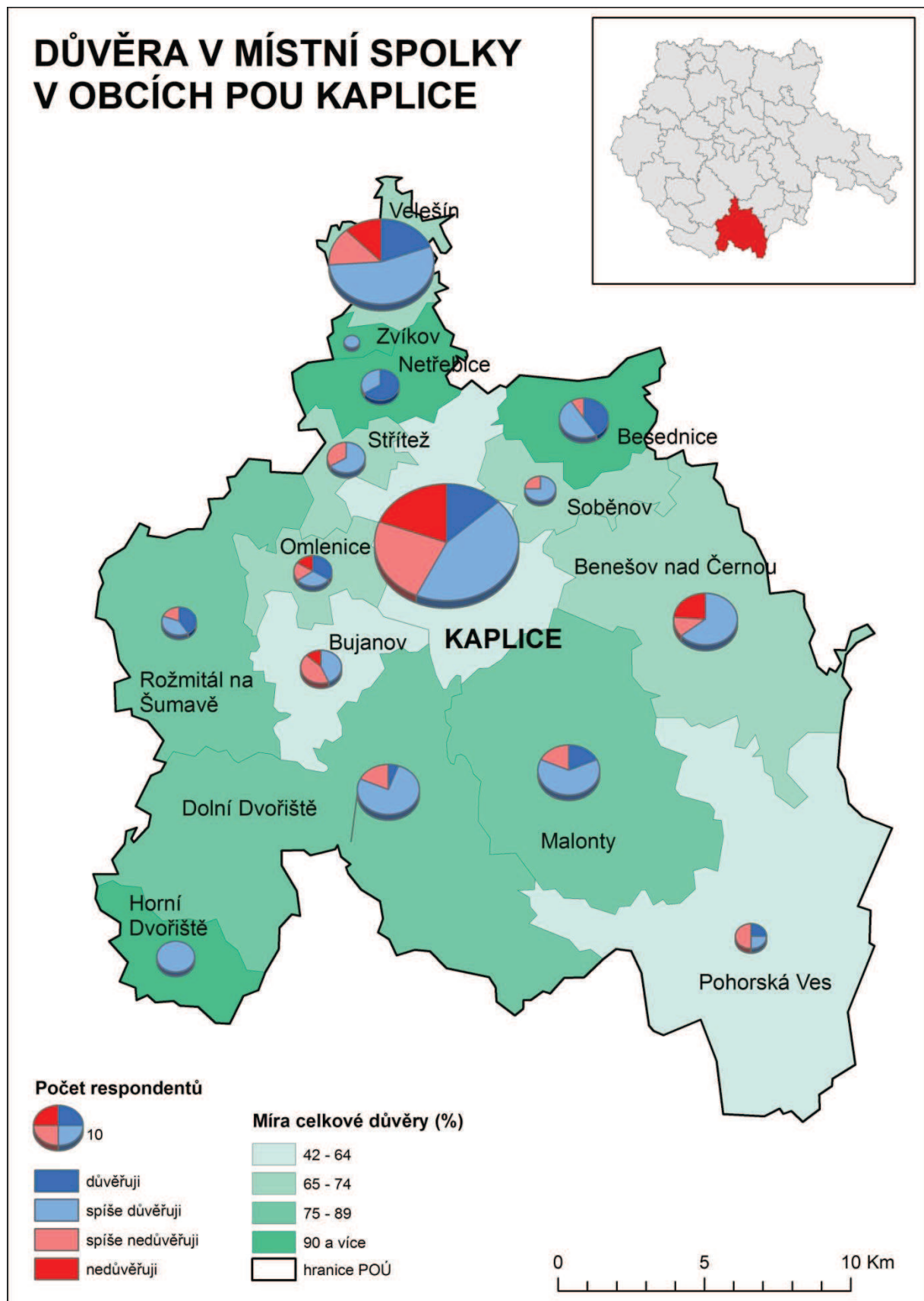
Příloha č. 5: Mapa 5: Důvěra ve starostu obce v obcích POÚ Kaplice

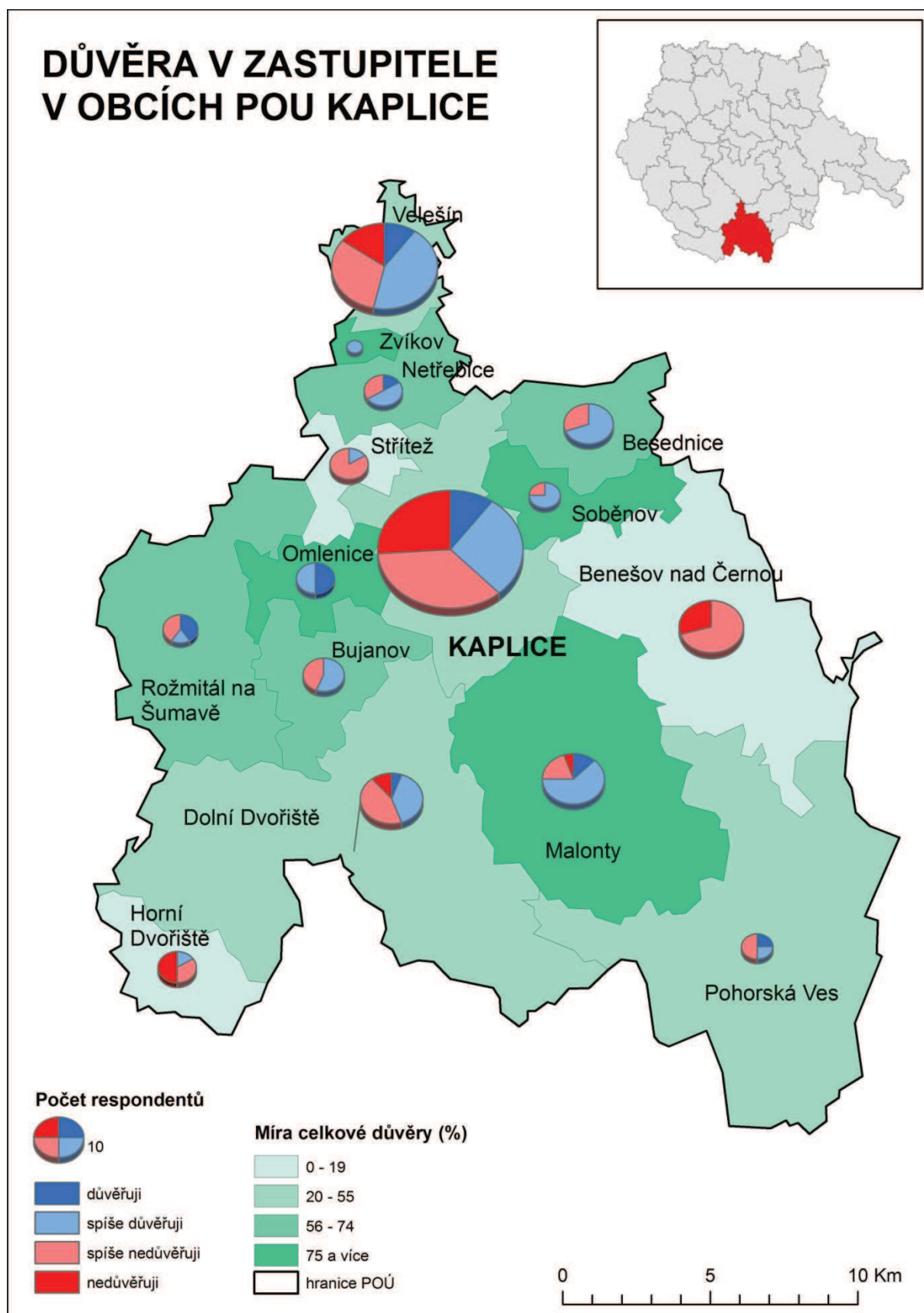
Příloha č. 6: Mapa 6: Důvěra v sousedy v obcích POÚ Kaplice

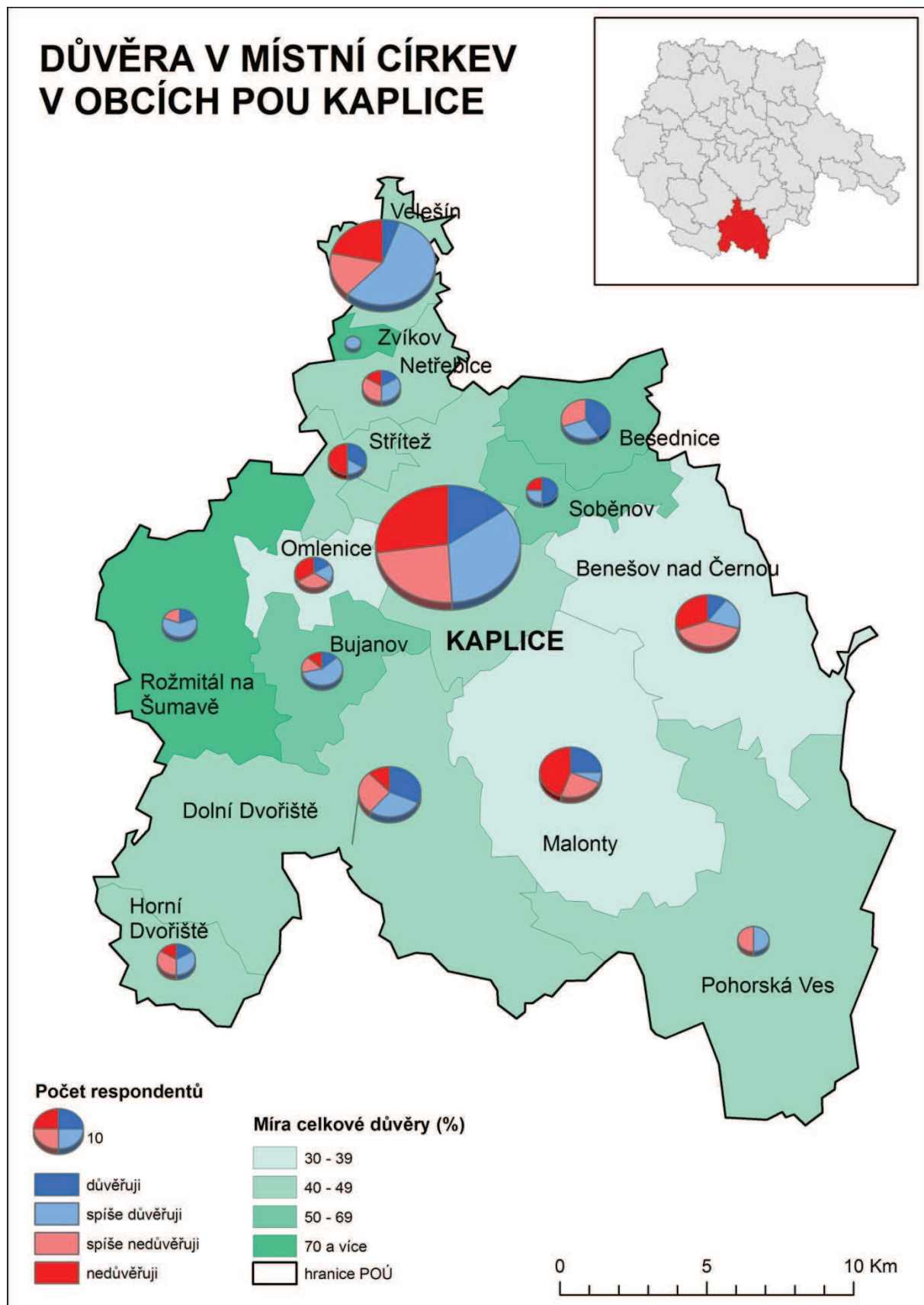
Příloha č. 7: Mapa 7: Důvěra v místní spolky v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 8: Mapa 8: Důvěra v zastupitele v obcích POÚ Kaplice

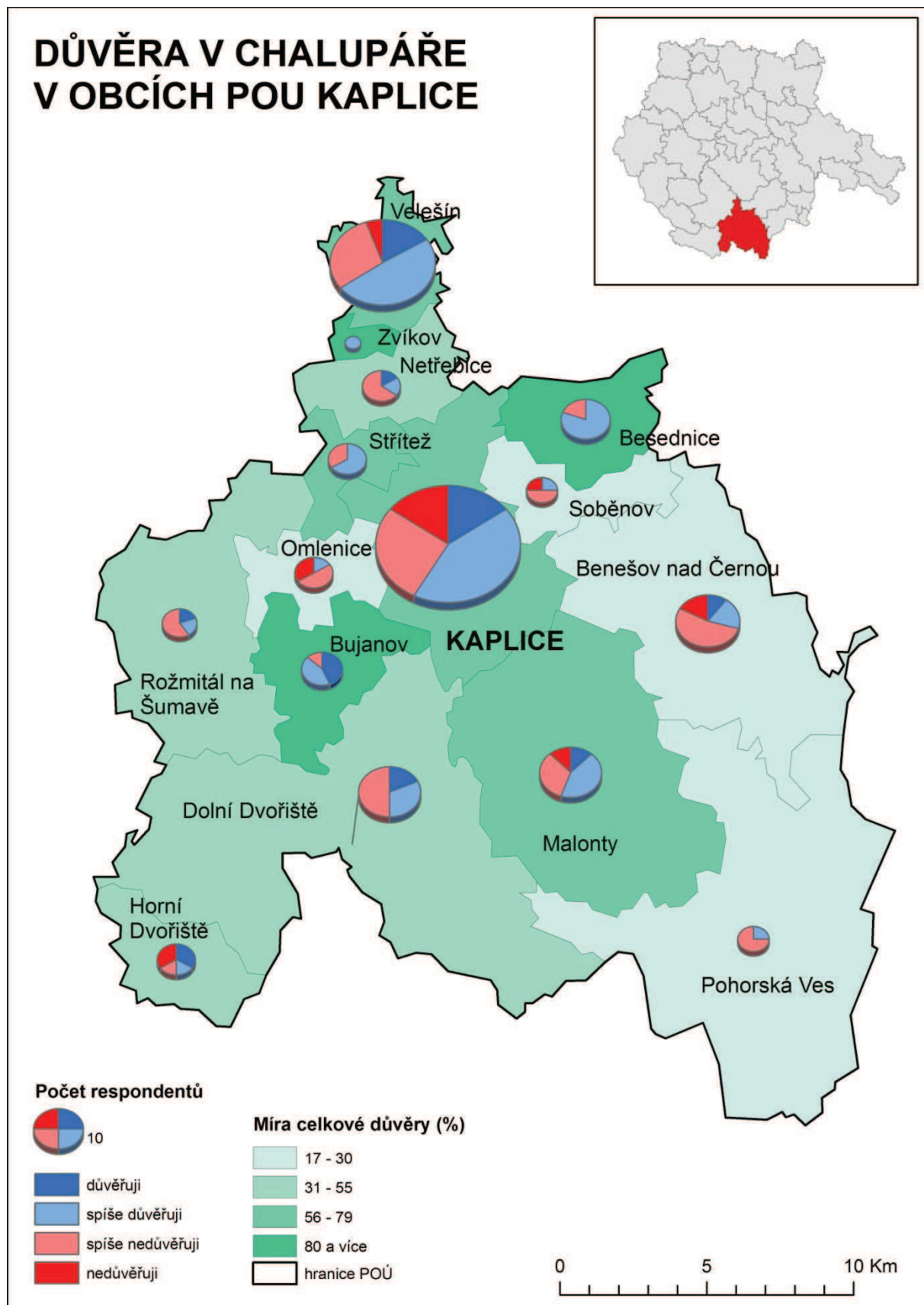

Příloha č. 9: Mapa 9: Důvěra v místní církve v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 10: Mapa 10: Důvěra v chalupáře v obcích POÚ Kaplice

Příloha č. 11: Mapa 11: Důvěra v místní podnikatele v obcích POÚ Kaplice

